

**T.C.
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**GÜRCİSTAN ACARA BÖLGESİNİN KIRSAL TURİZM
POTANSİYELİ VE STRATEJİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ:
HULO İLÇESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Salome TSETSKHLADZE

Enstitü Anabilim Dalı : TURİZM İŞLETMECİLİĞİ

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Aziz Gökhan ÖZKOÇ

Ekim 2023

T.C.
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

GÜRCİSTAN ACARA BÖLGESİNİN KIRSAL TURİZM
POTANSİYELİ VE STRATEJİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ:
HULO İLÇESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Salome TSETSKHLADZE

Enstitü Anabilim Dalı : TURİZM İŞLETMECİLİĞİ

Bu tez ../.../2023 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

JÜRİ	BAŞARI DURUMU
Jüri Başkanı: Prof. Dr. Süleyman AĞRAŞ	Başarılı
Üye: Doç. Dr. Aziz Gökhan ÖZKOÇ	Başarılı
Üye: Doktor Öğr. Üyesi Ömer SARAÇ	Başarılı

BEYAN

Tez içindeki tüm verilerin akademik kurallar çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, görsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uygun şekilde sunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezde yer alan verilerin bu üniversite veya başka bir üniversitede herhangi bir tez çalışmasında kullanılmadığını beyan ederim

Salome TSETSKHLADZE

29/10/2023

TEŞEKKÜR

Bu yüksek lisans tez çalışmamın tamamlanması, birçok kişi ve kuruluşun destek, rehberlik ve katkılarına dayanmaktadır. Bu nedenle, bu değerli katkılara saygı ve minnettarlıkla teşekkür ederim. İlk olarak, tez danışmanım Doç. Dr. AZİZ GÖKHAN ÖZKOÇ'a iten teőekkürlerimi sunarım. Sizlerin bilgi birikimi, deneyim ve yönlendirmeleri olmadan bu çalışmayı başarıya ulaştırmam mümkün olmazdı. Sabrınız, destekleriniz ve tez sürecindeki yol göstericiliğiniz için minnettarım.

Aileme ve sevdiklerime özel teőekkürlerimi sunarım. Sizlerin sabrı, sevgisi ve anlayışı, bu tez çalışmasının stresli süreçlerinde beni destekledi ve motive etti. Arkadaşlarıma, Guranda ABESLAMIDZE, Ayşenur KAYACI, Mihriban ESEN ve diğerleri da özel bir teşekkür borçluyum. Sizlerin destekleri, moral veren sözleri ve çalışma aralarında keyifli zamanlar geçirmem, bu tez sürecini daha kolay hale getirdi. Son olarak, maddi ve manevi destekleriyle bu tezin gerçekleşmesine katkı sağlayan tüm kişi ve kuruluşlara teşekkür ederim. Sizlerin destekleri, bu çalışmanın yapılmasını ve tamamlanmasını mümkün kıldı. Tüm bu katkılarından dolayı bu tez çalışması sizin sayenizde gerçekleşti. Her birinize teőekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR	iv
TABLOLAR LİSTESİ.....	v
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vi
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
BÖLÜM 1.	
GİRİŞ	1
BÖLÜM 2.	
KIRSAL TURİZM.....	5
2.1. Kırsal Alan Kavramı	5
2.2. Kırsal Turizm Kavramı	6
2.3. Dünyada Kırsal Turizmin Gelişimi ve Geleceği	9
2.4. Kırsal Turizm Türleri	11
2.4.1. Yayla turizmi	11
2.4.2. Ekoturizm.....	12
2.4.3. Av turizmi	13
2.4.4. Çiftlik turizmi	14
2.4.5. Rafting- akarsu turizmi	15
2.4.6. Nehir zorluğu kategorileri.....	15
2.4.7. Kültür turizmi	17
2.4.8. Karavan-kamp turizmi	17
2.4.9. Mağara turizmi.....	18
2.4.10. Kuş gözlemciliği turizmi	19
2.4.11. Agro-tarımsal turizm.....	20
BÖLÜM 3.	
GÜRCİSTAN ACARA BÖLGESİNİN KIRSAL TURİZM POTANSİYELİ VE STRATEJİLERİ	22
3.1. Gürcistan, Acara Bölgesi ve Hulo İlçesinin Tanıtılması	22
3.1.1. Acara	25
3.2. Gürcistan Acara Bölgesinde Turizm	26
3.3. Gürcistan Acara Bölgesinin Kırsal Turizm Potansiyeli	31
3.3.1. Gürcistan Acara bölgesinin kırsal turizmin doğal çekicilikleri	34
3.3.2. Gürcistan Acara bölgesinin kırsal turizmin kültürel çekicilikleri.....	39

3.3.3. Gürcistan Acara bölgesinin kırsal turizm için hizmet olanakları ulaşılabilirlik	42
3.4. Gürcistan Acara Bölgesinin Kırsal Turizm Potansiyeline Yönelik SWOT (GZFT) Analizi.....	43
3.5. Gürcistan Acara bölgesinde kırsal turizmi güçlendirme yönelik gerçekleştirilen stratejiler	46
3.5.1. Olasılık 1:.....	48
3.5.2. Olasılık 2:.....	48
3.5.3. Olasılık 3:.....	49
3.5.4. Arz kaynaklarına yönelik stratejiler.....	50
3.5.5. Tanıtıma yönelik stratejiler.....	55
3.5.6. Sürdürülebilirlik stratejileri.....	60
3.5.7. Örgütlenme stratejileri	63
3.5.8. İç turizm stratejileri.....	68
3.5.9. Güvenlik stratejileri	71
BÖLÜM 4.	
MATERYAL VE YÖNTEM.....	74
4.1. Araştırma Soruları	74
4.2. Araştırmanın Yöntemi	75
4.2.1. Evren ve örneklemin belirlenmesi	75
4.3. Verilerin Elde Edilmesi Süreci.....	78
4.4. Araştırmada Kullanılan Analiz Teknikleri	79
4.5. Mülakat Sorularının Hazırlanması ve Uygulanması	79
BÖLÜM 5.	
ARAŞTIRMA BULGULARI.....	82
5.1. Hulo İlçesinde Turistik Arz Kaynaklarının Geliştirilmesine Yönelik Stratejiler	82
5.2. Acara Bölgesinde Turistik Arz Kaynaklarının Tanıtımına Yönelik Stratejiler.....	86
5.3. Hulo İlçesi Kırsal Turizminin Diğer Bölgelerle Rekabet Üstünlüğü Stratejileri	89
5.4. Hulo İlçesi İçin Sürdürülebilir Turizm Stratejileri ve Önerilebilir Uygulama Politikaları	91
5.5. Acara Bölgesinde Kırsal Turizm İçin Etkili Örgütlenme Stratejileri.....	96
5.6. Hulo İlçesinde İç Turizmin Geliştirilmesi İçin Önerilen Stratejileri.....	99
5.7. Acara Bölgesinde Turizme Yönelik Güvenlik Stratejileri	101
BÖLÜM 6.	
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	107
KAYNAKÇA	119

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği'nin
DNA	: Deoksiribonükleik Asit
GEL	: Georgian Lari
GRETA	: Sustainable Mountain Tourism and Organic Agriculture
GTA	: Georgian Tourism Association
ISCA	: International Sport and Culture Association
KM	: Kilometre
MICE	: Meeting, Incentive, Congress and Events
MÖ	: Milattan Önce
NATO	: The North Atlantic Treaty Organization
PR	: Public Relations
TaTuTa	: Tarım-Turizm-Takas
TDK	: Türk Dil Kurumu
UNDP	: United Nations Development Programme
UNESCO	: The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNWTO	: United Nations World Tourism Organizations
WTM	: World Travel Market

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.1: Nehir zorluğu kategorileri (Rafting Travel in Georgia, 2022).	16
Tablo 3.1: Acara'da kırsal turizm gelişiminin SWOT analizi (Gürcistan Çevre Koruma ve Tarım Bakanlığı, Gürcistan Tarım ve Kırsal Geliştirme Stratejisi 2021-2027).....	45
Tablo 4.1 : Mülakat Soruları	80

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Kırsal turizm toplumu modeli (Torun,2013:33).	8
Şekil 3.1: Tago teleferik	29
Şekil 3.2: Gürcistan'a yapılan uluslararası ziyaretlerin istatistiği (Gürcistan İçişleri Bakanlığı (geostat.ge,2022)).	30
Şekil 3.3: Yeşil Göl, ...	35
Şekil 3.4: Chirukh, Shuamti gölleri.....	36
Şekil 3.5: Makhuntseti şelalesi.....	37
Şekil 3.6: Tsikhisdziri	38
Şekil 3.7: Acara Turizm Departmanının orgut yapısı (Gürcistan Turizm yönetim Stratejisi (gnta.ge,2023)).	67

GÜRCİSTAN ACARA BÖLGESİNİN KIRSAL TURİZM POTANSİYELİ VE STRATEJİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: HULO İLÇESİ ÖRNEĞİ

ÖZET

Günümüz dünyasında karşılaştığımız en önemli sorunlardan biri, küreselleşmenin etkisiyle büyük şehirlerin dokusunun, sakinlerinin yaşam tarzının ve yerel özelliklerin standartlaştırılma eğilimidir. Bu süreç, büyük metropollerin hızlı yaşam temposu, küresel ticaretin yayılması ve uluslararası markaların etkisiyle birlikte, şehirlerin kendine özgü kimliğinin kaybolmasına yol açmıştır. Bu nedenle, birçok büyük şehirde benzer mağazalar, restoranlar ve ticaret alanları ile karşılaşmak yaygın hale gelmiştir. Küreselleşmenin bu etkisi, yerel kültürlerin ve geleneklerin tehdit altında olmasına da neden olmuştur. Uluslararası markaların egemenliği, yerel işletmelerin rekabet etme zorluğunu artırmış ve geleneksel el sanatları ile yerel lezzetlerin korunmasını tehdit etmiştir. Ayrıca, bu süreç, şehirlerin doku bozulmasına ve yerel kimliklerin silikleşmesine yol açmıştır. Kırsal turizm, doğal ortamlarda dinlenme ve farklı kültürleri tanıma amacıyla gerçekleştirilen bir turizm türüdür. Kırsal turizm yerel halkı ve bölgeyi kalkındırmada çok önemli bir role sahiptir. Gürcistan'ın kırsal alanlarını iç ve dış turizme açmak için yeterince tanıtarak bu yönde çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu çalışma, Gürcistan'ın Acara Bölgesindeki Hulo ilçesi'nin kırsal turizm potansiyelini değerlendirmek ve geliştirmek yönünde uygulanan stratejileri incelemeyi amaçlamaktadır. Hulo ilçesinde turistler, el sanatları, yöresel ürünler, geleneksel mutfak, tarım ürünleri ve doğal konaklama seçenekleriyle tanışma fırsatı bulmaktadır. Hulo ilçesi, Acara bölgesinin zengin ilçelerinden biridir ve tarımsal ekonomi yönünden yüksek seviyede gelişmiştir. Bölge, turizm potansiyeli açısından da zengin doğal ve tarihi yapılarla doludur. Kırsal turizm, ekoturizm ve yayla turizmi gibi yeni turizm türleri ilçede zamanla gelişme göstermiş, güncel plan ve politikalarla gelişimini devam ettirmektedir. Bu çalışma, Hulo ilçesinin kırsal turizm potansiyeli ve gelişimi hakkında Türkçe bir kaynağın oluşması açısından önem arz etmektedir. Bununla birlikte Acara Bölgesinde kırsal turizmi geliştirmek amaçlı yürütülen faaliyetlerin gerçekleştirilmesi, Türkiye'de bu kapsamda yürütülen faaliyetlere destek olabilecek veriler ortaya koyacaktır. Bu çalışmada veriler nitel araştırma tekniklerinden "yarı yapılandırılmış mülakatlar" vasıtasıyla elde edilmiş ve nitel analiz teknikleri yardımıyla analiz edilmiştir. Yapılan bu araştırma fenomenolojik, olgusal bir araştırma yöntemiyle seçilmiştir. Araştırma kapsamında veri toplamak amacıyla mülakat tekniği kullanılmıştır. Mülakatlar, Hulo ilçesindeki turizm sektöründe çalışanlarla gerçekleştirilmiş olup 7 başlık ve 15 sorudan oluşmaktadır. Elde edilen bulgular sonucunda bölgede arz kaynaklarının geliştirilmesi, kırsal turizm çekiciliklerinin tanıtımı, rekabet stratejileri, sürdürülebilirlik, örgütlenme, iç turizm stratejileri ve güvenlik konularında önemli çalışmaların yürütüldüğü tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kırsal turizm, Turizm Potansiyeli, Acara, Hulo,

EVALUATION OF RURAL TOURISM POTENTIAL AND STRATEGIES OF THE ADJARA REGION OF GEORGIA: THE CASE OF HULO DISTRICT

ABSTRACT

standardizing the texture of big cities, the lifestyle of their inhabitants, and local characteristics due to the impact of globalization. This process, coupled with the fast pace of life in major metropolises, the spread of global trade, and the influence of international brands, has led to the disappearance of the unique identity of cities. As a result, it has become common to come across similar shops, restaurants, and commercial areas in many major cities. This impact of globalization has also posed a threat to local cultures and traditions. The dominance of international brands has increased the challenges faced by local businesses in competing and has jeopardized the preservation of traditional handicrafts and local flavors. Moreover, this process has contributed to the deterioration of the urban fabric and the fading of local identities.

Rural tourism is a type of tourism carried out for the purpose of relaxation in natural environments and getting acquainted with different cultures. Rural tourism plays a crucial role in the development of local communities and regions. Therefore, it is imperative that we adequately promote the rural areas of our country and open them up to domestic and international tourism. This study aims to examine the strategies implemented to evaluate and enhance the rural tourism potential of the Hulo district in the Adjara Region of Georgia. In the Hulo district, tourists have the opportunity to discover handicrafts, local products, traditional cuisine, agricultural products, and natural accommodation options. Hulo district is one of the affluent districts in the Adjara region and has made significant progress in terms of agricultural economy. The region is replete with natural and historical structures rich in tourism potential. New forms of tourism such as rural tourism, ecotourism, and highland tourism have developed over time in the district and continue to evolve with current plans and policies. This study is significant in terms of creating a Turkish resource regarding the rural tourism potential and development of the Hulo district. Furthermore, the implementation of activities aimed at developing rural tourism in the Adjara Region will provide data that can support similar endeavors in Turkey.

In this research, data were gathered through "semi-structured interviews," a qualitative research technique, and were analyzed using qualitative analysis techniques. This research adopted a phenomenological and empirical research method. To collect data within the scope of the research, the interview technique was employed. The interviews were conducted with individuals working in the tourism sector in the Hulo district and consisted of 7 categories and 15 questions. The findings revealed that significant efforts are underway in the region to enhance supply resources, promote rural tourism attractions, formulate competitive strategies, ensure sustainability, organize, implement domestic tourism strategies, and address security issues.

Keywords: Rural Tourism, Tourism Potential, Adjara, Hulo

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Kırsal turizm, rekreatif faaliyetlerin bir parçasıdır ve genellikle ekolojik ortamlarda, köylerde, çiftliklerde veya rahatlatıcı kırsal evlerde gerçekleştirilir. Tüketiciler, kırsal turizmden beklentileri doğrultusunda köy yaşamının sükuneti ve düzenliliği, temiz hava, sessizlik ve kaliteli doğal ürünler, konforlu yaşam koşulları, rahat ortam, uygun fiyatlar, doğayla bütünleşme, yeni olumlu izlenimler edinme, çocuklar için çok yönlü eğlence imkânı ve yetişkinler için eğlence gibi faktörleri ararlar (Lebedko, 2012, s.111). Kırsal alanlar, ekonomik kalkınma için sınırlı seçeneklere sahip oldukları için, genellikle turizm gibi avantajlı alanlara yönelirler. Turizm, kırsal topluluklar için birincil tercih haline gelmiştir; çünkü yüksek gelir ve istihdam fırsatları sunmaktadır (Liu, 2006, s.880). İstihdamın ve gelirin artırılması açısından da önemli bir araç olan kırsal turizm, kırsal halkın sosyo-ekonomik yönden gelişimine de katkı sağlamaktadır (Egbalı vd., 2011, s. 64).

Lane (1994) tarafından belirtildiği üzere, kırsal turizm kavramı esas olarak yeni bir kavram olmamakla birlikte, sanayileşmenin ve kentleşmenin artmasıyla birlikte ortaya çıkmıştır. Bireylerin, kent yaşamından uzaklaşma isteği, kent yaşamının olumsuz etkilerinden kurtulma arzusu ve sakin bir ortamda yeni deneyimler elde etme isteği, kırsal turizme olan talebi artırmıştır. Bu şekilde, kırsal turizm, kent hayatından kaçış ve farklı deneyimler arayışı gibi motivasyonları olan insanlar arasında popülerlik kazanmıştır (Taş, 2021:23).

Kırsal turizmin gelişimi, dünya genelindeki ülkelerin kalkınma düzeylerine göre desteklendiği, konferansların ve referans materyallerinin düzenli olarak yayınlandığı ve bu alana yönelik harcamaların yapıldığı bir süreçtir. Şehirlerdeki iş imkanlarının azalmasıyla birlikte, geçimini kırsal turizmle sağlamaya çalışan bireylerin sayısı artmaktadır ve bu durum kırsal turizmin yaygınlaşmasına katkıda bulunmaktadır. 21. yüzyılda, teknolojik ilerlemeler ve ulaşım araçlarındaki gelişmeler seyahat, dinlenme ve şehirden kırsala kolay ulaşım gibi konuları önemli bir araç olarak ortaya çıkarmıştır. Kırsal turizmin gelişimi, kent kökenli organize turlar, amatör gezginler, seyahat

yazıları, kitaplar ve gazeteler, televizyon programları gibi unsurların yanı sıra, bilinçli yerli ve yabancı turistlerin ilgisi tarafından da şekillendirilmektedir. Ayrıca, yerel halkın turizme yönelik tutumu, beklentileri ve turizmi teşvik eden politikalar da kırsal turizmin gelişimini etkileyen faktörler arasında yer almaktadır (Avcıkurt ve Köroğlu, 2008).

Gürcistan'ın Acara bölgesi, kırsal turizm alanında potansiyel sunan zengin kaynaklara sahip bir bölgedir. Bölgedeki kırsal turizm faaliyetleri henüz gelişim aşamasında olup, turistik güzergahların belirlenmesi ve işaretlenmesi gibi çalışmalar yapılmaktadır (Kekelidze, 2019). Doğal güzellikleri, gelenekleri, kültürü, çevresi, mutfağı ve misafirperverliğiyle ön plana çıkan Acara bölgesi, kırsal turizm araştırmaları için ilgi çekici bir alan olarak seçilmiştir. Bu araştırmalar, yerel halkın katılımı, hizmetlerin geliştirilmesi ve bölge yönetiminin turizm politikalarının etkin uygulanması gibi konuları içermektedir. Ayrıca Acara'nın bu bölgesi, turizm sektöründe çalışan personele mülakat yapmak ve onlardan kırsal turizme yönelik politika, strateji ve bakış açılarını incelemek için seçilmiştir.

Gürcistan'ın Güneybatısında bulunan Acara bölgesinin idari birimi Batum şehridir. Bu özerk cumhuriyet, Batum, Hulo, Keda, Kobuleti ve Şuahev belediyelerinden oluşmaktadır. Acara, yemekleri, gelenekleri ve kültürüyle diğer Gürcistan bölgelerinden ayrılmaktadır. Bölgede, seksenin üzerinde şarap türü üretimi yapılmaktadır. Tütün, bağcılık, arıcılık, tarım ve hayvancılık gibi birçok alanda da yaygın bir şekilde üretim gerçekleştirilmektedir (Gürcistan'a seyahat resmi sayfa, 2022). Acara, zengin bir flora ve fauna çeşitliliğine sahip olan yazlık ve kışlık tatil yerleriyle turizm açısından oldukça zengindir. Acara bölgesi, zengin ve çeşitli bir flora ve fauna ile karakterize edilen bir bölgedir. Bu bölgedeki ormanlık alanlar, çeşitli ağaç ve çiçek türleriyle zenginleştirilmiş ve koruma altındadır. Ek olarak, bölgenin %13'ü farklı ekosistemlere sahiptir ve doğal çeşitlilik açısından önemlidir. Bölgedeki nehirler ve kaynaklar, değerli mineral sularıyla zenginleşmiştir. Ayrıca, çekici şelaleler de bölgede bulunmaktadır. Bu özellikler, Acara'nın turistler için çekici bir destinasyon olmasını sağlamaktadır (Batum-Acara Rehberi, 2022).

Bu çalışmanın amacı, Gürcistan'ın Acara bölgesinde bulunan Hulo ilçesinin kırsal turizm potansiyelini değerlendirmek ve ilçede kırsal turizmi geliştirmek için uygulanan stratejileri incelemektir. Hulo ilçesi, bölgenin zengin ilçelerinden biri olup tarım ve köy ekonomisi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Ancak ilçe kırsal

turizm potansiyeli hakkında Gürcüce dışında herhangi bir dilde ayrıntılı bir kaynağa rastlanmamıştır. Bu çalışma, Hulo ilçesinin turizm potansiyeli hakkında eksik olan bilgileri sunmak ve ilçede kırsal turizmi geliştirmek amacıyla stratejiler geliştirmek için bir temel oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın kavramal çerçevesi, kırsal turizm, turizm potansiyeli, sürdürülebilirlik ve yerel katılım gibi temel kavramları içermektedir. Kırsal turizm, doğal ve kültürel kaynakların turizm açısından değerlendirildiği bir turizm türüdür. Turizm potansiyeli, bir bölgenin turizm açısından taşıdığı değerleri ve olanakları ifade eder. Sürdürülebilirlik ise turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel açılardan uzun vadede devam edebilir olmasını sağlayan bir yaklaşımdır. Yerel katılım, kırsal turizm projelerinde yerel halkın aktif olarak dahil edildiği ve karar alma süreçlerine katıldığı bir yaklaşımdır. Yerel halkın turizm faaliyetlerinden ekonomik olarak faydalanması, kültürel değerlerini koruması ve çevresel sürdürülebilirliğe katkıda bulunması hedeflenir (Lomidze,2019).

Bölgede gerçekleştirilen araştırmalar, arz kaynaklarının geliştirilmesi, kırsal turizm çekiciliklerinin tanıtımı, rekabet stratejileri, sürdürülebilirlik, örgütlenme, iç turizm stratejileri ve güvenlik konularında önemli çalışmaların başarılı bir şekilde yürütüldüğünü göstermektedir.

Yapılan bu araştırma altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde giriş yapılmıştır. Çalışmanın ikinci kısmında literatür taraması yapılmış ve bu bölüm dört ana kısımdan oluşmaktadır. İkinci bölümün ilk kısmında kırsal alan kavramı ele alınmıştır. Çalışmanın ikinci bölümün ikinci kısmında ise kırsal turizm kavramı yer verilmiştir. Sonrasında ise dünyada kırsal turizmin gelişimi ve geleceği ayrıntılı bir şekilde ele alınmaya çalışılmıştır ve dördüncü alt başlıkta kırsal turizm türleri ele alınmıştır.

Araştırmanın üçüncü bölümü Gürcistan Acara bölgesinin kırsal turizm stratejileri, beş ana kısımdan oluşmaktadır. İlk kısmında Gürcistan, Acara bölgesi ve Hulo ilçesinin tanıtılması ele alınmıştır. İkinci kısmında ise Gürcistan Acara bölgesinde turizm ele alınmıştır. Sonrasında ise Gürcistan Acara bölgesinin kırsal turizm potansiyeli ayrıntılı bir şekilde ele alınmaya çalışılmıştır. Dördüncü alt başlıkta Gürcistan Acara bölgesinde kırsal turizmi güçlendirme yönelik gerçekleştirilen stratejiler ele alınmıştır ve altı alt kısımdan oluşmaktadır. Üçüncü bölümün son başlığı Gürcistan Acara bölgesinin kırsal turizm potansiyeline yönelik SWOT (GZFT) Analizi'dir. Çalışmanın dördüncü bölümünde araştırmanın soruları ve yöntemi, evreni ve örnekleme, araştırma evreninin temel özellikleri ve araştırma örnekleme, Verilerin elde edilmesi süreci ve

araştırmada kullanılan analiz teknikleri, mülakat sorularının hazırlanması ve uygulanması, araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği hakkında bilgiler yer almaktadır.

Çalışmanın beşinci bölümünde araştırmanın bulguları yedi alt başlık ile ele alınmıştır. İlk alt başlıkları Hulo Bölgesinde turizm arz kaynaklarının geliştirilmesine yönelik stratejileri içermektedir. İkinci kısmında ise Acara Bölgesinde Turistik Arz Kaynaklarının Tanıtımına Yönelik Stratejiler ele alınmıştır. Sonrasında ise Hulo İlçesi kırsal turizminin diğer bölgelerle rekabet üstünlüğü stratejileri ayrıntılı bir şekilde ele alınmaya çalışmıştır. Dördüncü kısmında ise Hulo İlçesi için sürdürülebilir turizm stratejileri ve önerilebilir uygulama politikaları hakkında bilgiler yer almaktadır. Beşinci kısmında acara bölgesinde kırsal turizm için etkili örgütlenme stratejileri, altıncı kısmında ise Hulo ilçesinde iç turizmin geliştirilmesi için önerilen stratejileri ele alınmıştır. Son kısmında ise Acara Bölgesinde turizme yönelik güvenlik stratejileri içermektedir. Çalışmanın altıncı kısmında elde edilen bütün bulgular ve tartışma konularından yola çıkarak sonuçlara ulaşılmış ve öneriler geliştirilmiştir.

BÖLÜM 2. KIRSAL TURİZM

Tezin ikinci bölümünde kırsal turizm konusu dört ana başlık altında ele alınmaktadır. Bu başlıklar altında kırsal alanın tanımı, kırsal turizm kavramı, dünyada kırsal turizmin gelişimi ve geleceği, ayrıca kırsal turizmin türleri (yayla turizmi, ekoturizm, av turizmi, çiftlik turizmi, rafting-akarsu turizmi, kültür turizmi, karavan-kamp turizmi, mağara turizmi, kuş gözlemciliği turizmi, agro-tarımsal turizm) detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

2.1. Kırsal Alan Kavramı

Köy, şehirden uzakta bulunur ve tarım, sığır yetiştiriciliği, tarım ticareti, avcılık gibi faaliyetlerin yanı sıra büyük şehirlere gıda ve hammadde tedariki sağlamak için kullanılan geniş yeşil alanlarla karakterizedir. Köy kavramı genellikle insanların belirli bir toprak bütününe işlediği, kırsal alan yerleşimi düzeyinde yaşamsal bir alanı temsil eden yerleşim yerleri olarak tanımlanmaktadır. Farsça kökenli "kuy" kelimesinin Türkçeye girmesiyle yaygın kullanım alanı bulan köy, kırsal alan yerleşimlerinin adeta bir diğer adı haline gelmiştir (Şahin, 2021).

Deniz (2002)'ye göre; Kırsal alanın tanımı genellikle düşük nüfus yoğunlukları ile ilişkilendirilir. Ancak kırsalın tanımlanması farklı insanlar için farklı anlamlar ifade ettiğinden bu konuda genel bir tanım yapmak zordur. Kırsal alan bazı insanlar için güzel manzaraları, bazıları için tarım ve toprak kaynaklarını ifade eder. Genellikle bu farklı tanımlar, farklı bilgi alanlarından kaynaklanarak üç farklı kategoride incelenir. Bunlar; geleneksel tanım, eski tanım ve muhafazakâr tanımdır (Taş, 2021).

Kırsal alan tanımı birçok ülkede farklı şekillerde yapılmaktadır. Türkiye'de genel olarak nüfus yoğunluğunun düşük olduğu, kentsel alanlara göre daha yaygın olan geleneksel yaşam tarzının görüldüğü, geçim kaynağı olarak daha çok tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yapıldığı yerleşim birimleri kırsal alan olarak tanımlanmaktadır (Gülçubuk, 2005).

Sosyolojik açıdan “kırsal” kavramı, egemen geçim kaynağı olarak tarım olan, üretim araçlarının mülkiyeti yoluyla yeniden üretim ve üretim ilişkilerinin belirlendiği bir toplumsal yapılanmayı ifade ederken, mekânsal olarak ise nüfus yoğunluğunun oldukça düşük olduğu alanları kapsar (Öksüz ve diğerleri, 2014).

Kırsal alan, ekonomik faaliyetlerin büyük ölçüde doğal kaynakların kullanımına dayandığı ve ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmenin yavaş ilerlediği, teknolojik ilerlemelerin yaşama ve üretime yansımalarının geciktiği, gelenek ve törelerin yaşam biçimini ve kurallarını etkilediği, yüz yüze ilişkilerin yaygın olduğu ve kentsel alanlar dışında kalan mekânlardır (DPT ÖİK Raporu, 2000).

Kırsal alanlar genellikle az sayıda konut veya diğer yapıların bulunduğu ve nüfus yoğunluğunun çok düşük olduğu açık arazi alanlarıdır (Education National Geographic, 2022). Kırsal alanın birçok işlevi ve birçok anlamı vardır. Kırsal alanlar, dünyanın gıdasının çoğunu üretir ve su kaynaklarının çoğunu alır. Tarih boyunca, en azından, kırsal alanlar topluma giyim için lif, inşaat malzemesi olarak taş ve kereste, ayrıca kağıt üretimi için odun hamuru sağlamıştır. Kırsal alanlar aynı zamanda oyun alanı haline geldi- yürümek, ata binmek, bisiklete binmek, gezmek veya bir parça huzur bulmak için sadece kaçmak için bir yerdir (Woods, 2011).

2.2. Kırsal Turizm Kavramı

Turizm, dünya genelinde en büyük ve en hızlı büyüyen endüstrilerden biridir ve hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde, bölgelerin ekonomik seviyelerini yükseltmek için uygun bir araç olarak kullanılmaktadır. Özellikle kırsal topluluklar için, turizm potansiyel bir ekonomik kalkınma aracı olarak ele alınabilir. Kırsal turizm, giderek artan bir gelişme stratejisi olarak benimsenmektedir; çünkü kırsal alanların sosyo-ekonomik refah seviyesini artırma konusunda önemli bir potansiyele sahiptir (Irshad, 2010, s. 4). İstihdamın ve gelirin artırılması açısından da önemli bir araç olan kırsal turizm, kırsal halkın sosyo-ekonomik yönden gelişimine de katkı sağlamaktadır (Egbalı vd., 2011, s. 64).

İnsanların günümüzde, rutin hayattan arınmak, betonlaşmadan kurtulmak ve değişik yerleri görme gereksinimlerini tatmin etmek maksadıyla, sakin alanlara, doğal bölgelere ve rekreasyon etkinliklerine olan ilgileri neticesinde “kırsal turizm” olarak adlandırılan turizm çeşidi meydana gelmiştir (Ahipaşaoğlu ve Çeltek, 2006, s. 2).

Tatil anlayışındaki evrim, insanların tatil tercihlerinde deniz turizminin yerini değiştirmiş ve teknolojinin ve imkânların artması gibi faktörlerle birlikte kırsal turizm önem kazanmıştır. Turizme katılanların farklı motivasyonlarla tatil etkinliklerine katılmaları ve farklı deneyimler kazanmak istemeleri, büyük şehirlerdeki betonlaşma ve nüfus yoğunluğunun artması gibi faktörler, kırsal turizmin hızlı bir şekilde gelişmesini ve gelecekte daha da artmasını kaçınılmaz hale getirmektedir (Kodaş ve Eröz, 2012, s. 170).

Kırsal coğrafi alanlar, açık havada gerçekleştirilebilecek birçok rekreasyonel aktiviteye ev sahipliği yapmanın yanı sıra, bölgesel kültürün de yoğun bir şekilde hissedildiği eşsiz bir konumdadır. Bu alanlar, zengin aktivite yelpazesi ile kendine özgü bir deneyim sunmakta ve benzeri bulunmayan yerel özellikleri barındırmaktadır. Deniz turizminin sıradanlaşması ve her sahil şeridinde benzer yapıdaki tesislerin bulunması, tatilcileri bıktırmıştır. Seyahatlerinde yöresel lezzetler ve müzikler gibi yerel özellikler arayışı içine giren tatilciler, gerçek özgünlük ve farklılık arayışlarına kırsal turizm ile cevap bulmaktadırlar (Soykan, 2003, s. 4).

Kırsal turizm, yerel ekonomilerin canlandırılması, göçün önlenmesi ve sosyo-ekonomik kırsal kalkınmaya katkı sağlama potansiyeliyle yerel düzeyde önemli bir role sahiptir. Bu turizm türü aynı zamanda kırsal kültürün korunmasına ve doğal çevrenin desteklenmesine yardımcı olmakta diğer turizm türleriyle kolayca bütünleşebilmektedir. Farklı alanlarda turizm yapılabilmesi, yıl boyunca uzun süreli faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesini ve bölgenin hemen hemen her döneminde turist çekme kapasitesini artırarak gelir dağılımındaki eşitsizlikleri azaltma açısından da önemli bir rol oynamaktadır (Ulusoy, 2015, s. 75).

Kırsal turistler, genellikle etkilenmemiş doğal alanlara seyahat ederek doğal kaynakların zenginliğini deneyimlemeyi hedeflerler. Konaklama için, yerel halkın tercih ettiği konaklama yerleri tercih edilir. Ayrıca, bölgedeki oteller veya moteller de sıklıkla tercih edilmektedir. Kültürel turlar, yerel el sanatları atölyeleri gibi deneyimlerle birleştirilen turistik mekanlar, turistler için çekici bir seçenek sunmaktadır. Tarımsal faaliyetler, özellikle çiftçilik, hayvancılık, el işçiliği gibi yerel işlerin deneyimlenebileceği yerler de turizm cazibe merkezleridir (Çolak, 2009, s. 31).

Kırsal turizm, belirli bir amaca yönelik seyahat organizasyonlarını içeren ve turistlere konaklama, yeme-içme, turistik geziler ve boş zaman etkinlikleri gibi çeşitli hizmetler

sunan karmaşık bir turistik ürünü ifade eder. Bu faaliyet, bölgenin yerel kimliğini yansıtarak korur ve ev sahibi nüfusa ekonomik fayda sağlayarak istihdam ve gelir yaratır. Kırsal turizm kavramı, kırsal çevrede gerçekleştirilen tüm turistik faaliyetleri kapsayan geniş bir kavramdır (Vatsadze, 2019, s. 22).

Kırsal turizm, ziyaret edilen bölgenin coğrafi konumundan kaynaklanan belirli faktörlere bağlıdır. Bu faktörlerden biri, gidilen yerin uzaklığıdır. Özellikle, uzaklığı 75 km'den az olan yerlere yapılan ziyaretler, kırsal turizm kapsamında değerlendirilmemektedir (Soykan, 1999, s. 68).

Şekil 2.1: Kırsal turizm toplumu modeli (Torun,2013:33).

Morgül (2006) tarafından belirtilen şekliyle kırsal turizm, doğal yaşam ve tarımsal değerlere olan ilgi nedeniyle geliştirilen bir turizm türüdür. Avrupa Birliği'nin (AB) çalışmalarına göre ise, kırsal turizm küçük ölçekli işletmelerin bulunduğu küçük yerleşimlerde gerçekleştirilen faaliyetler bütünüdür ve turistlerin tarımsal veya yerel değerlerle iç içe bulunarak hoşça zaman geçirmelerine yönelik konaklama, yiyecek, içecek ve diğer hizmetlerin sunulduğu bir turizm faaliyetidir (Torun, 2013, s. 32).

Soykan 1999a'ya göre; kırsal turizm, kırsal bölgelerin gelişimine yardımcı olarak ülke ekonomisine katkı sağlayan bir turizm çeşididir. Kırsal alanlarda gerçekleştirilen tarımsal ve turistik etkinliklerin bir arada ve birbirini tamamlayıcı şekilde var olması hem kırsal bölgelerin hem de ülke ekonomisinin önemli olumlu etkilerini beraberinde getirmektedir (Özkan, 2007).

Kırsal turizmin gelişim tarihine dair literatür, doğa seyahati kavramının agroturizm veya kırsal turizm şeklinde adlandırılan, şehirden kaçış yoluyla gerçekleştirilen bir turizm türünü ifade ettiğini belirtmektedir. Avrupa ve diğer ülkelerde bu türün ortaya çıkış sebepleri arasında, çevre kirliliğinin artması, kent göçü nedeniyle köylerin zayıflaması gibi faktörler gösterilmektedir. Trafik sıkışıklığı ve sağlıksız beslenme gibi şehir yaşamının yarattığı olumsuz etkilerden bıkan seyahatseverler, kırsal turizmin sunduğu farklı deneyimlerden ve doğal yaşamın getirdiği dinlendirici atmosferden faydalanmaya yönelmiştir. Bu süreçte, çiftçilerin misafirperverliği ve kırsal turizmin sunduğu ekonomik faydalar da önemli bir rol oynamıştır. Kırsal alanlar, ekonomik kalkınma için sınırlı seçeneklere sahip oldukları için, genellikle turizm gibi avantajlı alanlara yönelirler. Turizm, kırsal topluluklar için birincil tercih haline gelmiştir çünkü iyi gelir ve istihdam fırsatları sunar (Liu A., 2006, s. 880).

2.3. Dünyada Kırsal Turizmin Gelişimi ve Geleceği

Lane 1994'ye göre; Kırsal turizm tamamen yeni bir kavram olmamakla beraber, sanayileşmenin ve kentleşmenin artmasıyla birlikte ortaya çıkmış, insanların kent hayatından uzaklaşmak, kent hayatının olumsuz etkilerini üzerlerinden atmak, sakin ve huzurlu ortamda yeni deneyimler elde etmek istemeleri kırsal turizme olan eğilimi arttırmıştır (Taş, 2021, s. 23).

Tarihsel süreç boyunca, kent ve kır arasındaki ayrım öncelikle ekonomik faaliyetlerin farklılaşmasıyla ilişkilendirilmiştir. Tarım ve benzeri alansal faaliyetlerin yoğun olarak gerçekleştirildiği kırsal kesimler, şehir ve kasabalardan ayrılmaktadır. Sanayi öncesi dönemde, kırsal kesim şehirlere ekonomik anlamda güçlü bir şekilde hâkimdi ve dünya nüfusunun yaklaşık %97'sinin 1800 yılında kırsal kesimde yaşadığı tahmin edilmektedir (Raven ve diğerleri., 2011). Bu dönemde, kent-kır etkileşimi, kent sakinlerinin tarım ürünlerini tüketmek için kırsal kesimle olan ilişkileri üzerine yoğunlaşmıştır. Ancak, üretkenlik düşüklüğü ve ulaşım-iletişim imkânlarının sınırlılığı gibi faktörler, bu etkileşimi sınırlandırmıştır.

Kırsal turizmin tarihsel kökenleri, insanların kırsal bölgelerde dinlenme ve rekreasyon amaçlı vakit geçirmesiyle bağlantılıdır. Ancak bu faaliyetler 19. yüzyılın ikinci yarısına kadar sadece toprak sahipleri tarafından gerçekleştirilen avlanma ve ata binme gibi aktivitelerle sınırlı kalmıştır. Kırsal turizmde arzın artması ise teknolojik gelişmelerin yanı sıra artan gelir seviyesi ve boş vakit imkanlarının artması gibi üç

temel faktöre dayanmaktadır (Tuncer, 2022). Özellikle Avrupa'da 19. yüzyıl boyunca yeni tren yollarının inşası gibi teknolojik gelişmeler, turizm endüstrisinin genişlemesinde önemli bir rol oynamıştır. Gelişmiş teknolojiler, asansör ve teleferik gibi, birçok bölgenin popüler kırsal turizm destinasyonu haline gelmesine olanak tanımaktadır. Örneğin, İsviçre'deki Bernese Oberland bölgesi, yılda yarım milyondan fazla ziyaretçinin ziyaret ettiği bir kırsal turizm cennetidir (Tcherchik vd., 2006).

Kırsal turizm, modern biçiminde dünya pratiğinde 20. yüzyılın 70'li yıllarından bu yana, aktif bir şekilde gelişim göstermektedir ve önde gelen pozisyonlar, özellikle İtalya ve Fransa gibi Avrupa Birliği ülkeleri tarafından işgal edilmektedir. Avrupalı çiftçilerin gelir kaynakları, tarım ürünlerinin satışından az bir pay almaktadır; turizm hizmetlerinin toplam satış hacmi içindeki payı ise %35 ile %75 arasında değişmektedir. Kırsal turizm, kültürel değerleri ve ulusal mirası korumak için etkili bir araç olarak kabul edilmekte; İtalya ve Fransa'daki eski parklar ve villalar, Hollanda'daki yel değirmenleri ve kanallar ile Avusturya ve İsviçre'deki Alp manzaraları bu bağlamda örnek gösterilebilir (Skrinnik, 2022). Kırsal turizmin gelişimi, ölmekte olan köyleri canlandırmış, halk el sanatlarının yeniden canlanmasına ve doğal ürünlerin üretim geleneklerinin devamına imkan vermiştir. Tüm bunlar, modern turistler için ilgi çekici olabilir ve bu nedenle, binlerce kilometre seyahat etmeye hazır olan birçok insan mevcuttur.

Kırsal turizm, geleneksel tarım faaliyetlerini tamamlayabilen veya değiştirebilen, yeni bir girişimcilik faaliyet türüdür ve gerçek bir ekonomik gelir sağlayabilir (Mayevski, 2012). Kırsal turizm, çevresel duyarlılığın arttığı, kırsal alanların geliştirilmesi için yatırımların yapıldığı ve ekonomik büyüme potansiyeli ve sosyo-kültürel etkileri ile kırsal kalkınma stratejilerinde önemli bir araç olarak kabul edilmektedir. Dünya genelinde, kırsal turizm faaliyetleri birçok ülkede yaygınlaşmış ve bu sektörün önemi her geçen gün artmaktadır (Başol, 2021).

Kırsal turizmin gelişimi, kentli kökenli organize çevre turları, amatör gezginler, gezi yazıları, kitaplar ve gazeteler, televizyon programları gibi unsurların yanı sıra, bilinçli yerli ve yabancı turistlerin ilgisi tarafından da şekillenmektedir. Buna ek olarak, yerel halkın turizme yönelik tutumu, beklentileri ve bu faaliyetleri teşvik eden politikalar da kırsal turizmin gelişimini etkileyen faktörler arasında yer almaktadır (Avcıkurt ve Köroğlu, 2008, s. 69).

2.4. Kırsal Turizm Türleri

Kırsal turizm, son yıllarda turizmin en hızlı büyüyen sektörleri arasında yer alarak, doğaya dayalı, çevresel uyum ve sosyal sorumluluk ilkelerine dayalı bir turizm türü olarak öne çıkmaktadır. Bu tür turizm faaliyetleri, doğal ve kültürel kaynakların korunmasını ve yerel topluluklara ekonomik katkı sağlanmasını hedeflemektedir. Dünya turizm literatürü incelendiğinde, kırsal turizmin doğa temelli turizm, köy turizmi, yayla turizmi, ekolojik turizm (ekoturizm), tarımsal turizm (agro-tourizm) ve alternatif turizm gibi farklı isimlerle anıldığı gözlemlenmektedir. Genel olarak, kırsal turizm, kırsal alanlarda gerçekleştirilen tüm turizm faaliyetlerini kapsamaktadır (Gurbuz, 2010).

Sopheap Theng'in (2015) ifadesine göre, alternatif turizm türleri, diğer turizm türlerinden farklı olarak, daha özgün, daha temiz ve çevre dostu bir turizm arayışından kaynaklanmaktadır. Bu turizm türleri, sadece sanayi devlerini değil, aynı zamanda yerel halkı, çevreyi ve gelecek nesilleri de kapsamaktadır. Eko-turizm, tarım turizmi, toplum turizmi, etik turizm gibi alternatif turizm başlıkları altında birçok farklı yaklaşım bulunmaktadır. Bu turizm türleri, farklı bir ihtiyaca cevap vermek üzere pazarda ortaya çıkmış ve çevre dostu bir turizm türü olmanın yanı sıra, çalışan insanlara da fayda sağlayan bir turizm türü olarak tanımlanabilir (Cana, 2021).

2.4.1. Yayla turizmi

Yayla turizmi doğayla bütünleşme arzusu olan kişilerin yüksek rakımlı alanlarda gününbirlik veya kısa süreli konaklama yaparak gerçekleştirdiği turizm faaliyetlerini kapsamaktadır (Batman vd., 2010). Yüksek dağ turizmi ise diğer turizm türlerinden ayrılan özellikleri arasında, yüksek rakımlı yürüyüş rotaları, kampçılık aktiviteleri, yeni deneyimler ve arkadaşlıkların yanı sıra temiz havanın tadını çıkarma ve doğal yiyecek ve içeceklerin sunulması gibi unsurlar bulunmaktadır.

Yayla Turizmi, tatillerini şehir dışı yaşam koşullarında geçirmek isteyen insanların, bu amaçla belirli iklim ve doğa özellikleri olan yaylalara yaptıkları seyahatlerdir (Usta,2020). Turistlerin şehir monotonluğundan ve kirliliğinden kaçmak amacıyla tercih ettikleri kaplıcalar, kendine has mimarisi, doğal bitki örtüsü, kaynak suları, temiz havası ve sessizliği ile önemli çekim unsurları arasında yer almaktadır. Bazı turistler ise sürekli olarak şehir dışında veya dağlık bölgelerde yaşamayı tercih ederek bu tür turizme yönelmektedirler. Yaylalar golf, binicilik, kış sporları, kros kayağı gibi

sportif faaliyetlere uygun bir ortam sunmalarıyla da dikkat çekmektedirler (Yürük, 1999, s. 58). Dağ turizmi yılın her mevsiminde gelişme potansiyeli taşımaktadır ve yazın sıcaktan, trafik sıkışıklığından ve şehrin gürültüsünden kaçınmak isteyen turistler bile dağlara yönelmektedirler. Kış mevsiminde ise kayak merkezleri gibi altyapıları olan bölgeler de turizm açısından önemli bir potansiyel sunmaktadır.

Diğer turizm türlerinde olduğu gibi yayla turizminde de ekonomiye gelir sağlanmaktadır. Yayla turizminin gelişmesinde olumlu etkenlerden biri de şehre yerleşen insanların memleketlerine dönerek yayla turizmi yönünde aktif iş kurmalarıdır.

2.4.2. Ekoturizm

Ekoturizm günümüzde tartışılan bir turizm türüdür ve ekoturizm ile ilgili ilk olarak bazı kriterler 1992 yılında yapılan Rio Çevre Zirvesi'nde sürdürülebilir bir dünya ve çevre için ortaya konulmuştur. “Çevreye zarar vermeden, ondan yararlanma yöntemlerinin geliştirilmesi ve tüm yerli halkların kültürlerini yok etmeden, onların turizm faaliyetlerinden yararlanmalarının sağlanması” olarak önemi vurgulanmaktadır. Bu zirvede tüm ülkelerin ortak olarak belirlediği tanım ekoturizmdir (Çalıklı vd., 2018).

Ekoturizm, turizm-çevre ilişkilerinin önem kazanması ve sürdürülebilirlik tartışmaları ile birlikte gündeme gelip popüler olmuştur (Tosun vd., 2006). Ekoturizm kırsal turizmin ana türlerinden biri olup, ayrılmaz bir bütünlük arz etmektedir. Ekoturizm, çevrenin korunmasını, yerel halkın refahının sürdürülmesini, doğal alanlara yönelik yorumlama ve eğitim faaliyetlerinin uygulanmasını amaçlayan ve bu doğrultuda sorumluluk taşıyan bir seyahat şeklidir. Bahsi geçen eğitimler hem personel hem de ziyaretçileri içermekte ve bütüncül bir ekolojik farkındalığın gelişimine katkı sağlamaktadır. Ayrıca ekoturizm, ekosistemlerin ve içinde yaşayan türlerin korunması için gerekli yatırımların yapılmasını kapsamakta, sadece yerel halkın değil, aynı zamanda çevre dengesinin de gözetilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Taş, 2021). Ekoturizm doğal kaynakların sürdürülebilirliğini garanti altına alarak yerel halkın ekonomik kalkınmasına destek sağlayan, sosyal ve kültürel zenginlikleri koruyan ve çeşitlilikleri gözetilen bir yaklaşım olarak özetlenebilir (Emekli, 2015).

Ekoturizm, günümüzde popüler ve hızla gelişen bir endüstri olarak kabul edilmektedir. Doğal ve kültürel çeşitliliği bozmadan keşfetmek amacıyla yapılan seyahatler olarak

nitelendirilebilecek olan ekoturizm, çevresel sorumluluk anlayışı yüksek turistlerin tercih ettiği bir seyahat şeklidir. Bu tür turlar, yaban hayatı ile etkileşim kurmayı hedeflemekte ve ekolojik ve sosyo-kültürel çevrenin olumsuz etkilerini en aza indirmektedir. Bilim turizmi, doğa tarihi turları, macera turizmi ve doğa rezervlerine yönelik turlar olarak dört ana türü bulunan ekoturizm, yerel ekonomik kalkınmaya da katkıda bulunmaktadır (Bliadze, 2015). Ancak, doğru yönetilmediği takdirde ekoturizm, çevresel ve sosyal olumsuzluklara sebep olabilir. Özellikle hassas, nadir ve savunmasız doğal ve kültürel değerlerin bulunduğu alanlarda yapılan ekoturizm faaliyetleri, çevresel etkilere sebep olabileceği gibi, aşırı kalabalık, erozyon, orman tahribatı, artan ulaşım olanakları ve inşaat faaliyetleri, nadir kaynaklar için artan rekabet gibi sosyo-ekonomik etkiler de yaratabilir. Bu nedenle, ekoturizmin olumlu etkilerinin yanı sıra olası olumsuz etkilerinin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Yücel, 2002).

2.4.3. Av turizmi

Avcılık, insanoğlunun varoluşu ile birlikte başlayan ve günümüze kadar evrimleşerek gelen bir uğraştır. Geçmişte insanların hayatta kalabilmesi için bir gereklilik olan avcılık, günümüzde ise spor ve eğlence amaçları için gerçekleştirilen bir faaliyet olarak değerlendirilmektedir. Avcılık, farklı ülkelerde ve hatta aynı ülke içinde yaşayan insanlar arasında bile çeşitli farklı algılamalara sebep olmaktadır. Günümüzde avlanmak için insanlar hem ülkeleri içinde hem de yurt dışında uzun mesafeli yolculuklar yapabilmektedirler (Ulusoy, 2015). Avcılık konusu bölücü nitelikte olup, bazıları tarafından kategorik olarak günahkâr bir eylem olarak nitelendirilirken, diğerleri ise onu doğayla kutsal bir komünyon olarak kabul etmektedir.

Av turizmi, doğal yaşam ve yaban hayatı habitatının birlikte kullanımı ile oluşan bir turizm türüdür. Bu tür, avcılarının sürekli yaşadıkları yer dışındaki bir bölgede veya ülkede avlanmak, dinlenmek ve spor yapmak amacıyla gerçekleştirdikleri geçici seyahat ve konaklamalardan oluşur ve gidilen ülke ve bölge ekonomisine önemli katkılar sağlar (Özer vd., 2021). Bu bağlamda, insanların doğaya geri dönüş eğilimi artmaktadır ve kıyı turizmi, tarihi yerleri görme gibi turizm türlerine alternatif olarak av turizmi tercih edilmektedir (Kozak ve Bahçe, 2009, s. 242). Av turizmi, ekonomik etkisinin yanı sıra, turizm organizasyonlarında süreç, kılavuz ve rehber hizmetleri

sağlamak için de istihdam olanakları sunar. Ayrıca, alışveriş, yeme-içme, konaklama, ulaşım gibi birçok sektöre katkıda bulunur (Özer, 2020).

Av turizmi, avcılık yeteneklerine sahip bireylerin, belirlenmiş kurallar dahilinde avlanma amacıyla gerçekleştirdikleri etkinlikleri ifade etmektedir. Bu etkinliklerde yaban hayvanlarının avlanmaları için belirlenen cins ve avlanma zamanları, Merkez Av Komisyonu tarafından tespit edilmektedir (Çelik, 2018). Ancak bazı avcılar yasal düzenlemeleri veya Kırmızı Kitap'taki ("Kırmızı Kitap," tehlike altındaki türleri ve ekosistemleri izlemek ve korumak için kullanılan bir kaynaktır.) bilgileri bilmeyebilir ve bu durum nesli tükenmekte olan hayvanların öldürülmesine yol açabilir. Bu tür kaçak avlanmalar yasalarca cezalandırılmaktadır. Av turizmi ise, hayvan avlama amaçlı seyahat eden insanların gerçekleştirdiği bir turizm türüdür (Çetin, 2021). Av turizmi, avcılarının belirlenmiş ilkeler doğrultusunda avlanma amaçlarını gerçekleştirdikleri turizm faaliyeti olarak tanımlanabilir. Bu turizm çeşidi, farklı insanların değişen gereksinimlerine cevap verebilecek şekilde tasarlanmıştır (Ulusoy, 2016).

2.4.4. Çiftlik turizmi

Çiftlik turizmi, özellikle 20. yüzyılın dikkat çeken etkinlik alanlarından biri olarak gelişmeye başlamış ve Avrupa'nın birçok ülkesinde geniş bir uygulama alanı bulmuştur. Bazı ülkelerde çiftlikler, profesyonel birlikler tarafından organize edilmekte ve İtalya'da "Agri Tour", Almanya'da "Bauernhofurlaub", İsviçre'de ise "Bo Po Lantgard" gibi çeşitli isimlerle anılmaktadır. Özellikle internetin yaygınlaşmasıyla birlikte, çiftlik turizmi pazarlaması da küresel boyutta bir ivme kazanmıştır (Gössling ve Mattson., 2002). Türkiye'de ise Tarım-Turizm-Takas (TaTuTa) sistemi kapsamında yaklaşık 90 çiftlik turizmi faaliyeti sürdürmektedir (Federation of Wwoof Organisations, 2022).

Çiftlik turizmi, insanların kent dışındaki yaşam koşullarını tecrübe etmek veya turistik amaçlarla oluşturulmuş çiftliklerde doğayla bütünleşerek yaşamak, sebze ve çiçek yetiştirmek, meyve toplamak gibi etkinlikler yapmak için tercih ettikleri bir turizm türüdür (Usta, 2020).

Çiftlik turizminin gelişmesindeki temel faktörlerden biri, şehir hayatının beraberinde getirdiği olumsuz koşulların insanları doğal çevrelere olan özlemlerinin artmasıyla birlikte kırsal kesimlere yöneltmesidir. Özellikle kalabalık ve çevre kirliliği

sorunlarının yoğun olarak hissedildiği şehirlerde, sessiz ve daha bağımsız bir yaşam alanı olarak görülen kırsal kesimler, son yıllarda şehirden kırsala doğru bir göç hareketi yaşamaktadır. Bu durum, insanların alternatif turizm seçeneklerinden çiftlik turizmine yönelmelerine neden olmuştur. Çiftlik turizmi, tarımsal büyük çiftlikler, özel çiftlikler, tarihi yöre çiftlikleri, çalışma çiftlikleri, sportif ve rekreasyonel çiftlikler, çiftlik ormanı işletmeleri olmak üzere yedi farklı kategoride incelenebilir (Çelik, 2018).

Çiftlik turizmi, kırsal alanlarda yerel ekonominin geliştirilmesine yönelik sürdürülebilir bir kalkınma modeli olarak değerlendirilen ve özel bir niş pazar olarak kabul edilen kırsal turizmin önemli bir türüdür (Ingram, 2002). Bu turizm türünün başarısı için, yerel halkın tutumlarının değerlendirilmesi ve çiftlik sahiplerinin turizme açılmaya teşvik edilmesi gerekmektedir. Çiftlik turizminden en fazla kazancın sağlanması için, işletme sahiplerine yönelik uygun teşviklerin ve eğitimlerin sağlanması, çiftliklerin korunması ve işletmelerinin doğru yönetilmesi için bilinç oluşturulması gerekmektedir (Arslaner ve Erol, 2017).

2.4.5. Rafting- akarsu turizmi

Macera turizminin dinamiğini oluşturan “heyecan” bağlamında su temelli alternatif turizm çeşitlerinin en önemli temsilcilerinden biri olarak görülen rafting 1950’li yıllarda başlamış ve yüksek eğimli ve su hacimli nehirlerin botlarla geçilmesini amaçlayan bir aktivite olarak turizmde önemli bir konuma ulaşmıştır (Demiray, 2022). Bölgenin doğal kaynakları arasında önemli bir yere sahip olan akarsular, su temelli alternatif turizmin dinamikleri bağlamında özellikle rafting, kano ve nehir kayağı gibi aktiviteler için son derece elverişli konumdadır. Ancak bu potansiyelin turizm talepleri doğrultusunda etkin bir şekilde kullanılabilmesi için, akarsuların taşıma kapasitelerinin ve özelliklerinin dikkate alındığı, belirli bir disiplin içinde geliştirilmesi gerekmektedir (Dinç vd., 2018).

2.4.6. Nehir zorluğu kategorileri

Rafting turizminde, doğayla kurulan etkileşim ve aktivite boyunca yaşanan heyecan, bu turizm çeşidinin çekiciliğini artıran en önemli faktörlerden biridir. Özellikle risk algısının, düşükten yükseğe kadar değişen kategorilerde yaşanması, rafting aktivitesini popüler hale getirmektedir. Uygun akarsularda gerçekleştirilen bu aktivite, zorluk

dereceleri açısından 1-6 aralığında kolaydan zora doğru ilerlemektedir (Jamal vd., 2019).

Tablo 2.1: Nehir zorluğu kategorileri (Rafting Travel in Georgia, 2022).

Nehir zorluğu kategorileri	Açıklama
Birinci kategori	Akıntısız basit nehirlerdir ve sadece hafif manevralar gerektirir. Bu tür akarsular, özellikle dinlenmek ve kendilerine güç vermek isteyenler için uygundur.
İkinci kategori	Çeşitli engellerle (orta boy taşlar) hızlı nehir, manevra gereklidir. Böyle bir nehre iniş yapmak zaten rafting olarak adlandırılabilir.
Üçüncü kategori	Hızlı akıntılar, orta büyüklükteki akarsular ve çukurlar. İyi manevra kabiliyetine ihtiyaç duyar. 2. kategori nehirlerde biraz deneyim kazandıktan sonra bir sonraki seviyeye geçebilirsiniz - böyle bir turdan sonra teknedeki herkes tepeden tırnağa ıslanır.
Dördüncü kategori	Yoğun ve hızlı akımları, akarsuları, çukurları ve stoperleri içererek belirli risk unsurlarını barındırmaktadır. Bu nedenle, manevra kabiliyetine sahip deneyimli bir kişinin yer alması gerekmektedir. Dördüncü kategori rafting deneyimi sırasında, hiç kimse kayıtsız kalmamalıdır; bu zorlu kategori başarıyla tamamlandığında ise, katılımcı gerçek bir kahraman haline gelir.
Beşinci kategori	Rafting, büyük akarsuların özelliklerini taşıdığından dolayı, akarsudaki kayalar ve diğer engeller gibi doğal ve yapay unsurların bir arada bulunduğu tehlikeli koşullar içerir. Bu tür akarsular, ciddi sağlık sorunları ve soğuk hava koşulları nedeniyle belirli bir risk taşır ve mesleki deneyime sahip kişiler tarafından yönetilmelidir.
Altıncı kategori	Yüksek debili akarsuları, çarpıcı kayalıkları ve diğer zorlu engelleri içermekte olup, bu nehirlerin geçilmesi yüksek yaşam riski taşımaktadır. Bu tür nehirlerdeki riskler, hayat tehlikesi gibi ciddi sonuçlara yol açabileceğinden, yalnızca deneyimli rafting rehberleri tarafından yönetilmelidir. Böylesine zorlu bir rafting deneyimi başarıyla tamamlanabilenler, kendilerini nadir bir başarıya ulaşmış bir azınlık olarak görmekteyler.

Rafting, “uygulamada ve algıda tehlikeli olan ve katılımcıların eylemleri yoluyla sonuçları etkileyebileceği türden” bir macera rekreasyon etkinliğidir. Macera, bu durumda, katılımcının öngörülemeyen bir ortamda bazı görevleri yerine getirme

abalarını içerdiğinden, sonuçlar kazaları veya kişisel eşyalarını kaybetmeyi içerebilir; bununla birlikte, etkinliğin kendisi son derece heyecan vericidir (Liang, 2011).

2.4.7. Kültür turizmi

Kültür turizmi terimi, Avrupa Birliği'nin kültürel kimliğini ve kültürel mirasını ortaya çıkarma amacıyla yaptığı çalışmalar sırasında 1980'lerin başında keşfedilmiş olup, günümüzde hala araştırmalar devam etmektedir (Sadık, 2018). Kültür turizmi, ülkeler için önemli bir alternatif turizm biçimi olarak kabul edilmekte olup, sadece gelir sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda kültürel değerlerin korunmasına da büyük önem verilmektedir (ztrk ve Yazıcıoğlu, 2002, s. 189).

Kültür turizmi, geniş bir kapsama sahip bir turizm türüdür. Bu turizme katılan gezginler, arkeolojik alanları, müzeleri, mimari yapıları, sanatsal galerileri, festivalleri, heykelleri, müzik ve dans etkinliklerini, tiyatro gösterilerini, dini festivalleri ziyaret ederek veya katılarak, kültürel deneyimler kazanmayı amaçlamaktadırlar (Richards, 2001, s. 23). Bu anlamda, turistler, kültür turizmi aktivitelerine katılarak, farklı kültürel deneyimler yaşamayı ve kültürel değerleri tanımak, görmek ve öğrenmek için çaba harcamaktadırlar (Baykan vd., 2007).

Kültür turizmi, somut ve somut olmayan kültürel mirasa dayalı olarak iki ana kategoriye ayrılmaktadır. Maddi kültür turizmi, taşınır ve taşınmaz miras olarak iki alt başlığa ayrılmaktadır. Taşınmaz kültürel miras, tarihi binalar, anıtlar, bahçeler ve benzeri yapılar gibi fiziksel varlıkların yanı sıra, kitaplar, resimler ve sanat eserleri gibi mobil nesnelere de kapsamaktadır (Cultural Tourism of Georgia, 2022). UNESCO, somut olmayan kültürel mirası, toplumlar, gruplar ve bazı durumlarda bireylerle ilişkili araçlar, nesnelere, eserler ve kültürel alanların yanı sıra, deneyimler, temsiller, ifadeler, bilgi ve kapasiteler olarak da tanımlamaktadır (World Heritage Convention, 2022).

2.4.8. Karavan-kamp turizmi

İnsanların sakin yerlerde dinlenip doğayla iç içe sosyalleşebilecekleri en eski açık hava rekreasyon aktivitelerinden biri kamp yapmaktır. Kamp, antik Yunan kökenlidir ve bugün en popüler rekreasyon biçimlerinden biridir (Akrup, 2019). Kamp ve karavan turizmi, temelde iki ayrı turizm türü olarak kabul edilmelerine rağmen, dünya genelinde bu iki kavramın birleştirilerek tek bir turizm türü olarak kullanımı

yaygınlaşmıştır. Bu nedenle, karavancılık ve kampçılık kavramları, birbirleriyle sıkı bir şekilde bağlantılı olmaları sebebiyle birbirinin tamamlayıcısı olarak değerlendirilmektedir (Şenoli, 2011).

Caldicott ve arkadaşları (2014) ile Marion ve Farrell (2002) gibi bazı araştırmacılar, kamp faaliyetlerinin yasal düzenlemelerin eksikliği nedeniyle dünya genelinde çevre sorunlarına yol açabileceği konusunda uyarılarda bulunmuştur. Özellikle, kırsal alanlar ve yol kenarları gibi kayıt dışı alanların kamp ve karavan turizmi için kullanımının çevresel zararlara yol açabileceği de belirtilmiştir. Ayrıca, kamp faaliyetlerinin turizm açısından serbest hareketliliği, güvenlikle ilgili riskler de beraberinde getirmektedir (Bilim, 2021). Karavan, geçmişi develere dayanan ve çöllerde gruplar halinde hareket eden bir taşıma aracı olarak kullanılan eski bir kavramdır. Bugün ise araç olarak otomobillerin kullanıldığı bir turizm türü olarak karavan kavramı kullanılmaktadır.

2.4.9. Mağara turizmi

Mağaralar, tarih öncesi çağlardan bu yana atalarımız tarafından sığınma ve barınma yeri olarak kullanılmıştır. Gün ışığının kolayca nüfuz ettiği ve yerdeki dumanın kolayca dağıldığı bu alanlar, yaklaşık 64.000 yıl önce, Neandertal insanı ve modern insanın mağaraların içlerine doğru ilerlemesiyle birlikte, muhteşem kaya sanatının oluşmasına tanıklık etmiştir (Aubert vd., 2019). Uluslararası Gösteri Mağarası Derneği'ne (ISCA) göre, bir gösteri mağarası, "halka açık turlar için erişilebilir hale getirilmiş, doğal olarak oluşmuş bir boşluk, dünya yüzeyinin altında" olarak tanımlanabilir (Chiarini vd., 2022).

TDK (2020), mağarayı "bir tepeye veya kayaya uzanan, sığınak olarak kullanılabilen bir yer" olarak tanımlasa da mağaraların keşfi, araştırılması ve haritalanması için mağaracılık adı verilen bir faaliyet vardır. Mağaracılık, doğal mağaraların keşfi, araştırılması ve korunması ile ilgilenen bir aktivitedir ve doğayla iç içe olmayı amaçlayan bir spor olarak da görülebilir.

Doğal mağaralar, doğal güzellikleri ve gizemleriyle birlikte, turizm açısından önemli bir potansiyel kaynağı olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla, bu doğal mağaraların bulunduğu yerlerin ticarileştirilmesi ve korunması, özellikle şehir dışından gelen ziyaretçilerin artan ilgisi nedeniyle büyük bir önem taşımaktadır. Mağara turizmi, sanatçıların yanı sıra özellikle aşırı insanları da cezbeder. Çok derin mağaralara

girebilmek için özel ekipman ve kurallara dikkat edilmelidir çünkü tek bir hata bile hayati tehlike oluşturan sonuçlara yol açabilir. Özellikle sanatçılar ve bilim adamları için ilgi çekicidir çünkü içinde çok sayıda dikit bulunan mağaralar vardır. Ayrıca beyaz mağaralar erimeye neden olduğu için aydınlatmadan özellikle etkilenir, bu nedenle soğuk aydınlatma kullanılır ve ziyaretçilerin aydınlatma kullanarak fotoğraf çekmesi genellikle yasaktır (Seongseop Kim, 2008).

2.4.10. Kuş gözlemciliği turizmi

Carver (2013) tarafından yapılan araştırmaya göre, kentsel peyzajların kuş çeşitliliğinin düşük olması, bu alanların kuş gözlemciliği açısından çekici olmadığı anlamına gelmemektedir. Kuş türlerinin daha az yaygın olduğu alanlarda gözlemler genellikle uzmanlar tarafından değil, amatör kuş gözlemcileri tarafından gerçekleştirilmektedir. Kentte, doğal manzaralardaki kuş varlığı, kuş gözlemciliği için popüler alanlardan biri olarak kabul edilmektedir. Birçok hobici, evde kuş gözlemciliği yapmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan araştırmalar, 41 eyalette 48 milyon kuş gözlemcisi olduğunu ve bunların çoğunlukla ev ortamında kuş gözlemciliği yaptığını ortaya koymaktadır (Hermawan vd., 2021). Göçmen kuşların yoğun olarak görüldüğü ülkelerde, uluslararası kuş gözlemi festivalleri düzenlenmekte ve festival kapsamında uzmanlar tarafından sunumlar yapılmaktadır. Her yıl, genellikle ağustos ayının ortasından Ekim ayının sonuna kadar, yüzbinlerce kuş soğuk bölgelerden sıcak bölgelere göç etmektedir.

Kuş gözlemciliği, birçok insan tarafından uzun yıllardır uygulanan bir hobi olarak kabul edilir ve doğal yaşam alanlarını içeren göller, ormanlar, göletler, dağlar ve bozkırları kapsar. Özellikle göç yollarını takip eden ziyaretçiler, kuşların seyahat, uçuş, beslenme ve çiftleşme davranışlarını izleme amacı taşırlar. Bu turistler, konaklama, yemek ve malzeme gibi çeşitli ihtiyaçlarının karşılanması için çeşitli hizmetlerden yararlanırlar. Bu nedenle, kuş gözlemciliği, turizm ekonomisi için önemli bir gelir kaynağı olarak kabul edilir (Cana, 2021). Kuş gözlemcilerinin nadir ve nesli tükenmekte olan kuş türlerini keşfetmesi, avlanma ve koruma yasaları gibi konularda yasal düzenlemelere yol açabileceği için ekonomik ve doğal açıdan faydalıdır.

Son yıllarda, turistlerin manzaraları ve vahşi yaşamı gözlemlemek için tercih ettikleri turizm faaliyetlerinde bir değişiklik meydana gelmiştir (Poudel vd., 2017). Kuş

gözlemciliği, doğanın bir kutlamasıdır ve bazıları için kuşların öngörülemeyen hareketleriyle, bölgeye özgü nadir kuş türleriyle, alışılmadık tüyleri olan veya daha önce görülmemiş davranışlar sergileyen tanıdık kuşlarla karşılaşma olasılığından kaynaklanan bir zevktir. Ancak, kuşların göç dönemleri yıldan yıla değişebilir ve kuş gözlemcileri bazen günlerce bekleyerek hedef türleri gözlemlemek için sabırlı olmak zorundadırlar (Birdwatching Tourism, 2022) (Mark Obaması). Turistler, beklmeleri sırasında kamplarda konaklayarak, dürbünleri ve diğer ekipmanları kullanarak kuşları gözlemleyebilirler, bilim adamları ise özel olarak donatılmış ekipmanlarla araştırmalarını sürdürebilirler ve gözlemlerini not edebilirler.

2.4.11. Agro-tarımsal turizm

Tarım turizmi, ekoturizmin ve kırsal endüstrilerin alt sektörlerinden biri olup, turistlerin rekreasyon, eğitim veya eğlence amaçlı çiftlikler, çiftlik alanları veya diğer tarımsal alanları ziyaret ettiği bir turizm türüdür. Bu tür tatiller, balık tutma, ata binme gibi etkinlikleri içerebildiği gibi, aynı zamanda konukların tarımsal faaliyetlerle ilgili bilgi edinerek akraba ve arkadaşlarıyla birlikte çay ve bağ tarlalarını ziyaret etmelerini de kapsayabilir (Lew, 2021).

Tarım turizmi, ekoturizm ve kırsal endüstrilerin alt sektörü olarak tanımlanabilir. Turistler, çiftlikler, çiftlik evleri ve diğer tarım alanlarını ziyaret ederek, rekreasyon, eğitim veya eğlence amacıyla kırsal yaşama katılabilirler. Bu turizm türü, yerel halkın işlettiği geleneksel kulübelerde konaklama imkânı sağlayarak ek gelir elde etmelerine yardımcı olur. Bu alanda faaliyet göstermek, yüksek sermaye yatırımı gerektirmese de iyi bir planlama ve uygulama gerektirir. Yerel nüfusu yeniden eğitmek, eğitim ve farkındalığı artırmak, teknik danışmanlık hizmeti sunmak bu turizm türünün başarısı için önemlidir. Tarım turizmi, doğal kaynaklar, konaklama tesisleri, yerel gelenekler ve misafirperverlik gibi unsurlar sunarak turizme katkı sağlar (Marekhi, 2019).

Agroturizm terimi, tarım ve turizm kelimelerinin birleşimiyle oluşan etimolojik kökene sahiptir. “Ağrı” kelimesi Latince “ager” ön ekinden gelir ve “alan” anlamına gelirken, Yunanca “agro” terimi, toprak ve tarım bilimi anlamına gelir. Turizm ise, kişinin yaşadığı yerden dışarı çıkarak zihinsel, rekreasyonel ve atletik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla gerçekleştirdiği bir aktivite olarak tanımlanabilir. Agro-turizm ise, kırsalda rekreasyon ve elbette rekreasyon amaçlı birkaç günlüğüne kırsal çalışmaya katılımı içeren bir turizm türüdür (Sznajder vd., 2009, s. 3). Agro-turizmin

pek çok özelliđi, Őhirden uzaklaŐmak ve dođal yaŐamla bađlantı kurmak isteyen tatilciler iŐin cazip hale getirmektedir. Kűkűk őiftliklerde konaklama seŐenekleri sunan aile dostu tatil seŐenekleri ile birlikte, yerel olarak yetiŐtirilen yiyeceklerin tűketimi de seyahatleri daha sađlıklı ve Őevre dostu hale getirmektedir.

BÖLÜM 3. GÜRCİSTAN ACARA BÖLGESİNİN KIRSAL TURİZM POTANSİYELİ VE STRATEJİLERİ

Üçüncü bölümde Gürcistan Acara bölgesinin kırsal turizm stratejilerine odaklanılmıştır. Bu bölümde Gürcistan, Acara bölgesi ve Hulo ilçesi tanıtılmış, Acara bölgesindeki turizm potansiyeli ve kırsal turizm güçlendirme stratejileri incelenmiştir. Ayrıca arz kaynaklarına yönelik stratejiler, tanıtıma yönelik stratejiler, sürdürülebilirlik stratejileri, örgütlenme stratejileri, iç turizm stratejileri, güvenlik stratejileri ve Gürcistan Acara bölgesinin kırsal turizm potansiyeline yönelik SWOT (GZFT) analizi yapılmıştır.

3.1. Gürcistan, Acara Bölgesi ve Hulo İlçesinin Tanıtılması

Gürcistan, Kafkasya bölgesinde konumlanmış bir ülkedir ve Asya ile Avrupa kıtalarının kesişim noktasında yer almaktadır. Komşuları arasında Karadeniz'in batısında bulunan Rusya Federasyonu, doğusunda Azerbaycan, güneyinde Ermenistan ve güneybatısında Türkiye yer almaktadır. Gürcistan, tarihte eski ulaşım kavşaklarından biri olarak hizmet vermiştir; Kuzey ve Güney, Batı ve Doğu ülkelerini birbirine bağlayan eski İpek Yolu da Gürcistan üzerinden geçmektedir.

Gürcistan, 69,700 km² yüzölçümüne ve 315 km deniz sınırına sahip bir ülkedir. Ayrıca, 1655-kilometre uzunluğunda bir karayolu ağına sahiptir. Ülkenin nüfusu 3,688,647'dir ve başkenti Tiflis'tir. Şhara Dağı, ülkenin en yüksek zirvesi olarak kabul edilir ve 5,201 m yüksekliğiyle dikkat çekerken, en yüksek köyü Uşguli köyüdür ve 2,200 metre yüksekliğiyle bilinmektedir. Gürcistan, 12 bölgeye ayrılmıştır ve bu bölgelerin ikisi Acara ve Abhazya özerk cumhuriyeti statüsüne sahiptir. Ülkenin resmi dili Gürcüce'dir ve milli para birimi Lari'dir. Gürcistan'ın ülke kodu ise GE olup, yönetim biçimi parlamenterist cumhuriyettir.

Gürcistan'ın milli sembolleri, devlet bayrağı, devlet arma ve milli marşı, 14 Ocak 2004 tarihinde kabul edilen Gürcistan Organik Yasası (Gürcistan Parlamentosu, 24 /01/2004

tarihli kanun) ile resmi olarak tanımlanmıştır. Gürcistan bayrağı, beş adet haç figürünü içermektedir ve ülkenin milli kimliğinin önemli bir parçasını temsil etmektedir.

Gürcü alfabesi, tarihi açıdan üç farklı aşamadan geçerek günümüze kadar gelmiştir. Bu aşamalar, Asomtavruli, Nuskhuri ve Mkhedruli alfabesi olarak adlandırılmaktadır. Tarihi kaynaklar, ilk Gürcü alfabesinin MÖ I. yüzyılda ortaya çıktığını ve günümüz alfabesinin birinci ve ikinci alfabenin kolaylaştırıcı etkisinin bir sonucu olduğunu belirtmektedir. Gürcü alfabesi, otuz üç harften oluşmaktadır ve UNESCO'nun maddi olmayan kültürel mirasının üçüncü sırasında, “Yaşayan Kültürel Miraslar” kategorisinde yer almaktadır.

UNESCO'nun maddi olmayan kültürel mirasında Gürcü folkloru, Gürcü şarabı (şarap üretme yöntemi ve teknolojisi, geleneksel şarap tüpleri üretme yöntemi ile) ve Gürcü güreşi yer almaktadır (Goginava, 2019, s. 17).

Gürcistan, etnik açıdan oldukça çeşitlilik gösteren bir ülkedir ve nüfusun %13.4'ü farklı etnik gruplardan oluşmaktadır. Bu gruplar arasında Ruslar, Çinliler, Ermeniler, Azerbaycanlılar, Türkler, Iraklılar, Çingene ve Osetyalılar yer almaktadır. Ülkenin en büyük etnik grubu Azerbaycanlılar (%6.6) olup, genellikle Güney Gürcistan'da yaşamaktadırlar. İkinci büyük azınlık grubu ise Ermenilerdir (%5.7) ve onlar genellikle Samtskhe-Javakheti bölgesinde yaşamaktadırlar. Bununla birlikte, Gürcü halkının ana dini Ortodoks Hristiyanlıktır ve M.Ö. 4. yüzyıldan bu yana yaygın bir şekilde uygulanmaktadır (National Statistical Service of Georgia, 2022).

Gürcistan, konum olarak Avrupa ve Asya kıtalarının kesişim noktasında yer alması sebebiyle, tarihi kültürel dünyanın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bu konumu, ülkenin ekonomik ve kültürel gelişimine katkıda bulunmuştur. Ancak, tarihsel açıdan bakıldığında, bu durum aynı zamanda ülkenin siyasi zorluklarının kaynağı olmuş, idari-politik sınırlarının kalıcılığına yönelik sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu durum da, ülkenin ekonomik refahına, siyasi gücüne veya zayıflığına bağlı olarak yüzyıllar boyunca sık sık değişkenlik göstermiştir (Japaridze vd., 1970).

Gürcistan'ın jeopolitik konumu, hem komşu ülkelerle olan siyasi ve ekonomik ilişkilerine hem de diğer ülkelerin siyasi ve ekonomik durumlarına bağlı olarak değerlendirilmektedir. Gürcistan'ın komşu ülkelerinin çoğu Sovyetler Birliği'nde bulunuyordu ve diğerleri de eski sosyalist ve Ortadoğu ülkeleridir. Bunlardan sadece bir ülke – Türkiye NATO üyesidir. Gürcistan'ın jeopolitik alanı Hristiyan ve

Müslüman dinlerin yayılma alanıdır ve çeşitliliği ile ön plana çıkmaktadır. Burada yaşayan halk 4 dil grubuna girmektedir. Gürcistan'ın ekonomi gelişmesi kendi jeopolitik konumuna bağlıdır (Machitadze, 2019).

2008 yılında Rusya-Gürcistan savaşı sonrasında, Rusya'nın Gürcistan'ın Abhazya bölgesini işgal etmesi, Rusya ve Gürcistan arasındaki siyasi ilişkilerin bozulmasına yol açmıştır. Bu durum, Gürcistan'ın uluslararası alanda siyasi olarak tecrit edilmesine ve bölgesel istikrarsızlığa neden olmuştur. Bununla birlikte, Gürcistan diğer ülkelerle iyi siyasi ilişkilere sahiptir ve aktif bir şekilde bölgesel ve uluslararası iş birliği için çaba göstermektedir.

Gürcistan, tarihinde monarşik bir yönetim biçimi benimsemiştir ve "Altın Çağ"ı'nı bu dönemde yaşamıştır. Bagrationi hanedanından gelen Tamar Bagrationi, bilinen adıyla Kraliçe Tamar'ın hüküm sürdüğü dönemde Gürcistan tarihinde ilk kez bir kadın tahtta kalmıştır. 1184 yılında tahta çıkan Tamar dönemi, ülkenin bugüne kadar ayakta kalan maksimum bölge, nüfus, ekonomi ve gelişmiş mimariye ulaştığı bir dönemdir. (Shvelidze, 2014, s. 458) Monarşik yönetim biçimi 1800 yılında sona ermiştir. Bunun ardından Gürcistan, Rus propagandasıyla karşılaşmış ve sonucunda Sovyetler Birliği'ne katılmıştır.

Gürcistan, 1991 yılında Zviad Gamsakhurdia liderliğinde bağımsızlığını kazanmıştır ve günümüzde demokratik bir hükümet sistemine sahiptir. Ülkenin idaresi, hükümet başkanı ve cumhurbaşkanı tarafından yürütülmektedir.

Gürcistan'ın iklimi, subtropikal karakteristiklere sahip olup, nemli subtropikal, orta derecede nemli, orta derecede kuru ve kuru karasal iklim türlerini kapsar. Ülkede ayrıca, zengin mineral kaynakları mevcuttur. Öyle ki ülkede iki binden fazla mineral ve termal su kaynağı bulunmaktadır. Bu durum, termal-tedavi turizminin ülkede oldukça gelişmiş durumda olduğunu göstermektedir. Gürcistan, zengin organik yapısı ve çeşitli bitki, hayvan ve kuş türleriyle tanınan bir ülkedir. Yaklaşık 13.300 bitki türünün mevcut olduğu Gürcistan'da, 380'den fazla bitki türü endemiktir ve sadece bu bölgede yetişmektedir (Kwikvinia, 2015).

Gürcistan, hayvan türleri açısından oldukça zengin bir coğrafyaya sahiptir. Ülkede yaklaşık 100 memeli türü, 330'dan fazla kuş türü, 48 sürüngen türü, 11 amfibi türü, 160 balık türü ve binlerce omurgasız türü kaydedilmiştir. Gürcistan'ın toprakları hem endemik hem de karakteristik hayvan türleri bakımından zengin bir biyolojik çeşitlilik

sunmaktadır. Literatürde yer alan kaynaklar, Avrupa, Orta ve Ön Asya türlerinin Gürcistan'daki hayvan popülasyonları içerisinde yaygın olduğunu ortaya koymaktadır (Beruchashvili vd., 2003, s. 76).

Gürcistan, coğrafi konumu ve iklim şartları sayesinde geniş bir turizm yelpazesine ev sahipliği yapmaktadır. Özellikle yaz aylarında deniz ve dağ turizmi ile kış aylarında dağ-kayak turizmi oldukça popülerdir. Gürcistan'ın tarihi ve kültürel zenginlikleri, din turizmi ve kültürel turizmi de teşvik etmektedir. Ülkenin 12 bölgesi kendi özgün mutfaklarına sahip olup, bu da gastronomi turizminin de önemli bir yer edinmesine olanak tanımaktadır.

Şarap kültürü Gürcistan'ın ayrılmaz bir parçasıdır. Arkeolojik kazılar sonucunda, M.Ö. 6. binyılın iklimi ve 8000 yıl önce Kvemo Kartli'de (Gürcistan) üzüm yetiştiriciliği için uygun koşulların olduğu doğrulandı. Bugün dünya, İran'ın değil Gürcistan'ın en eski şarap anavatanı olarak kabul edildiğini onaylanmaktadır. Dünyada 4000 çeşit şaraptan bugüne kadar 525 çeşiti Gürcü şarabı bilinmektedir. Geleneksel Gürcü şarabı şarap tüplerinde yapılmaktadır. Dolayısıyla, Gürcistan'a gelen misafirler Gürcü sofrasına da katılmaktadır (İnternet Media, 2018).

3.1.1. Acara

Gürcistan'ın güneybatısında konumlanan Acara, idari birimi Batum şehri olan bir bölgedir. Bu özerk cumhuriyet, Batum, Hulo, Keda, Kobuleti ve Şuahev belediyelerinden oluşmaktadır ve üç yüz otuz üç adet köye ev sahipliği yapmaktadır. Kanlı Dağı, bölgenin en yüksek zirvesidir ve 3007 metrelik yüksekliğiyle öne çıkmaktadır.

Acara, yemekleri, gelenekleri ve kültürüyle diğer Gürcistan bölgelerinden ayrılmaktadır. Bölgede, seksenden fazla tür şarap üretimi yapılmaktadır. Tütün, bağcılık, arıcılık, tarım ve hayvancılık faaliyetleri gibi birçok alanda da yaygın bir şekilde üretim gerçekleştirilmektedir (Georgian Travel Guide, 2022).

Acara, zengin bir flora ve fauna çeşitliliğine sahip olan yazlık ve kışlık tatil yerleriyle turizm açısından oldukça zengindir. Bu bölgede, dünyada benzeri olmayan Batum Botanik Bahçesi gibi bahçeler ve rezervler görülebilir. Botanik bahçesi, 1912 yılında kurulmuş ve 111 hektarlık bir alana yayılmıştır. 9 farklı bölümden oluşan bitki koleksiyonunda 5000'den fazla tür, form ve varyete yer almaktadır. Kırsal turizm, dağ

turizmi, deniz turizmi, kültürel turizm, tarihsel turizm, gastronomi turizm, eko turizm, iç ve macera turizmleri gibi çeşitli turizm türleri Acara'da yaygındır. Turistler ve yerli halk tarafından her zaman ilgi görmektedirler (Batumi Botanical Garden, 2022).

Hulo ilçesi – Acara Özerk Cumhuriyeti'nde bulunan bir ilçedir. İlçe Acaristskali (Acara Suyu) vadesinde, deniz seviyesinden 923 m, Batum'dan 88 km, Tiflis'ten ise 438 km uzaklıkta bulunmaktadır. Hulo ilçesinin nüfüsü 25.450'dir. İlçe dağlık coğrafyasına sahiptir. İlçede Arsiani (Kanlı Dağı 3007) ve Mesheti (Zotimeria 2546m) dağları vardır. Acara'nın en yüksek zirvesi Kanlı Dağı Hulo ilçesinde bulunmaktadır.

Hulo Belediyesi çeşitli doğal kaynaklar açısından zengindir: faydalı mineraller (inşaat ve kaldırım taşları, taşlaşmış ağaç stokları), maden suları (Khikhadziri suyu, Danisparauli suyu, Saan suyu, Dioknisi suyu, vb.).

Hulo, gelişmiş altyapısı ile öne çıkan bir ilçedir. Tiyatro, müze, kütüphaneler ve kültürel-egitim ve sağlık tesisleri gibi çeşitli alanlarda faaliyet gösteren yerler burada mevcuttur. Tarım sektörü, ilçenin ekonomisinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Hayvancılık ve bitkicilik faaliyetleri ise özellikle öne çıkmaktadır. Hulo, doğal güzellikleri, tarihi-kültürel mekanları ve tatil yerleri ile turizm potansiyeli oldukça yüksek bir ilçedir. Bölgede kırsal turizm, dağ turizmi, eko-turizm, dini turizm, rafting, kampçılık ve gastronomi turizmi gibi farklı turizm seçenekleri de mevcuttur. Ayrıca, ilçe sakinleri her zaman misafirperverlikleriyle tanınmakta olup, ziyaretçiler tarım işlerine katılıp öğrenme fırsatları da bulabilmektedirler.

3.2. Gürcistan Acara Bölgesinde Turizm

Acara bölgesi, Gürcistan'ın tarihî ve coğrafi açıdan zenginliğiyle öne çıkan bir bölgedir. Karadeniz sahilinde konumlanmış olan Acara, Türkiye'nin kuzeydoğusunda yer alan Artvin ve Ardahan illeriyle komşudur. Bölgenin yönetim merkezi Batum şehridir. Acara'nın iklimi nemli subtropikal karakter taşırken, kış mevsiminde orta derecede soğuk, yaz mevsiminde ise kısa ve sıcaktır. Coğrafi yapısı da oldukça çeşitlidir; dağlar, ovalar, vadiler, zengin hayvan türleri, tarihi yerleri ve anıtları keşfetmek mümkündür. Acara Özerk Cumhuriyeti, Batum, Hulo, Keda, Kobuleti, Şuahevi ve Helvaçauri ilçelerinden meydana gelmekte olup, 333 köye ev sahipliği yapmaktadır. Bölgenin en yüksek zirvesi Kanlı Dağ (3007 m) olarak kaydedilmiştir.

Acara bölgesi, Gürcistan'ın özerk bir cumhuriyettir ve bu bağlamda, bölgenin kendi anayasası, bayrağı ve arması mevcuttur. Yönetim biçimi, “Acara Özerk Cumhuriyeti Statüsü Hakkında” maddesi çerçevesinde Gürcistan Anayasası tarafından belirlenmektedir. En yüksek yasama organı, dört yıllık bir süre için seçilen Acara Özerk Cumhuriyeti Yüksek Konseyi'dir ve en yüksek yürütme organı ise Acara Özerk Cumhuriyeti Hükümeti'dir. Cumhuriyetin bütçesi, Acara Özerk Cumhuriyeti Yüksek Konseyi tarafından yıllık olarak onaylanmaktadır (Giorgi Margvelashvili, 13/10/2017, Gürcistan Anayasası).

Tarihsel verilere dayanarak ifade edilebileceği üzere, Acara adı ilk olarak M.Ö. IV. ve III. yüzyıllarda kaydedilmiştir. Başlangıçta bölge "Acara vadisi" olarak anılsa da Gürcistan'a bağlı bir bölge olan Kolheti'ye (Gürcistan) aitmiş. Kolheti, antik Yunan kaynaklarına göre M.Ö. VIII. yüzyıldan itibaren anılmaktadır. Kolheti'nin ekonomik temeli tarım, zanaat, demircilik ve altın üretiminden oluşmaktaydı. Ayrıca, Kolheti'nin antik Yunanistan ile ticari ilişkileri de önemli bir düzeyde gelişmişti. (Travel in Georgia, 2022).

Acara'nın tarihi, farklı uygarlıkların ve dönemlerin etkisi altında kalmıştır. Roma ve Bizans İmparatorlukları, Osmanlı ve Rus egemenlikleri, bölgenin tarihindeki önemli olaylardan bazılarıdır. Bölgenin sahil kenti konumunda olan Batum, 19. yüzyıldan itibaren Hazar Denizi'nden Avrupa'ya petrol taşımacılığı açısından hayati bir liman olmuştur. Bu nedenle, ticaret alanında önemli bir konumda yer almıştır (Andersoni, 2020, s. 163).

Acara, deniz kenarı ve dağ tatil yerleriyle meşhurdur, bu da her mevsim turistlerin rahatlayabilmesine olanak tanır. Ziyaretçiler, denize girdikten sonra sadece iki saat içinde dağlık Acara'ya ulaşabilirler ve serin, temiz havada tatil yapabilirler. Bölgede birçok sahil beldesi bulunmaktadır, örneğin Batum, Kobuleti, Sarfi, Kvriati, Gonio, Tsikhisdziri, Chakvi ve Geşil Burnu. Ayrıca, Beshum, Gomarduli ve Goderdzi gibi yaz ve kış kayak merkezleri de mevcuttur.

Turizm, günümüzde hızla gelişmekte olan ve çoğu turistin doğanın, kültürün, tarihin, geleneklerin ve gastronominin yakından tanıtılmasını arzuladığı bir sektördür. Bu unsurların bir araya gelmesiyle oluşan kırsal turizm ise, turizm sektöründe oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Acara, zengin ve çeşitli doğası, eşsiz gelenekleri ve kültürü, zengin mutfağı sayesinde kırsal turizmin gelişmesi için birçok fırsat sunmaktadır.

Dolayısıyla, korunan alanları da tüm ziyaretçiler için büyük bir ilgi kaynağıdır. Bu nedenle, dağlık Acara'ya gelen turistlerin sayısı her yıl artmaktadır (Official Tourism Portal, 2023).

Acara seyahati genellikle Batum'dan başlar ve bu deniz kenarı şehir, modern yaşam tarzının yanı sıra eski liman şehrinin atmosferini de yansıtır. Modern Batum, mimarisi ve yapılarıyla dikkat çekerken, eski Batum dar sokakları ve iki katlı geleneksel evleriyle güzel manzaralar sunar. Osmanlı Devleti, İngiliz işgali ve Sovyet dönemlerine tanıklık eden şehir, farklı milletlerin, dinlerin ve kültürlerin bir arada yaşam tarzını yansıtır. Bu seyahat, ziyaretçileri farklı dönemlere ve kültürlere seyahat etme fırsatı sunar. Batum, hem aktif bir tatil yapmak hem de doğanın huzurunu keşfetmek isteyenler için ideal bir şehirdir. Şehirde bulunan yüz yıllık bulvar ve botanik bahçesi, subtropikal bitkilerin sokaklarında yürümek isteyenler için mükemmel bir dinlenme fırsatı sunmaktadır. Ayrıca, deniz ve dağ tatilleri için ideal konumlara sahip yazlık ve kışlık tatil köyleri de Batum'da bulunmaktadır. Bu sayede, üç gün gibi kısa bir sürede bile her şeyi keşfetmek mümkündür (Gogolidze, 2022).

Acara, zengin ve çeşitli bir flora ve fauna ile karakterize edilen bir bölgedir. Bölgedeki ormanlık alanlar, birbirinden farklı ağaç ve çiçek türleriyle zenginleştirilmiştir ve koruma altındadır. Ayrıca, bölgenin önemli bir kısmı (%13), farklı ekosistemlere sahiptir. Bölgedeki birçok nehir ve kaynaklar, değerli maden suları sunmaktadır. Ayrıca, birçok ziyaretçinin ilgisini çeken şelaleler de bölgede bulunmaktadır (Batum-Acara Rehberi, s. 55).

Acara, Karadeniz tatil beldelerinin önemini 20. yüzyılın başlarında keşfetmiş ve özellikle Batum, iklim tatil yeri statüsüne kavuşmadan önce çeşitli tatilcileri kendisine çekmiştir. Bu dönemde, demiryolu ağı sayesinde ziyaretçi sayısı 1883 yılından itibaren artmıştır ve özel sektör yatırımcıları tarafından, konaklama ihtiyacına cevap vermek amacıyla otuz adet otele ev sahipliği yapmıştır. Bu otellerin arasında Oriental, Belviyu, Londra, Peterburg, Fransa gibi tanınmış oteller yer almaktadır ve yüksek hizmet kalitesiyle birlikte cazip fiyat seviyeleri sunmaktadırlar (Zoidze, 2021, s. 16).

Günümüzde Acara bölgesi, kendi coğrafyası ve koşulları nedeniyle birçok turizm türünü geliştirmektedir. Bu türler arasında dağ turizmi, deniz turizmi, kırsal turizm, şarap turizmi, gastronomi turizmi, kültürel turizm, tarihi turizm, iç turizm, ekoturizm, oyun turizmi, dini turizm, kuş gözlemciliği turizmi ve kampçılık bulunmaktadır.

Acara bölgesi, turistler için çeşitli turizm türlerine ev sahipliği yapmaktadır ve bu türler arasında ekoturizm oldukça popülerdir. Bölgede, 3 milli park ve bir korunan alan bulunmaktadır, bu da doğal çevrenin korunması ve ziyaret edilmesi açısından önemli bir fırsat sunmaktadır. Acara'yı ziyaret etmek için havayolu, denizyolu, demiryolu ve karayolu gibi farklı ulaşım seçenekleri bulunmaktadır. Ayrıca, bölgede düzenlenen kongreler ve festivaller de Gürcistan kültürünü yakından tanıma fırsatı sunmaktadır.

Turizmin farklı dalları geliştirmesi ile Acara'nın geliştirme potansiyeli de artmaktadır. Acara bütçesine en çok payı turizm sektöründen gelmektedir. Turizm alanına yaklaşık her yaştaki insan katılmaktadır. Onlar için farklı farklı eğitimci eğitimler düzenlenmektedir. Acara'da birçok yerel festival ve bayram düzenlenmektedir. Bunlar: Acara köylerin günleri, denizcilerin günü, yeni yıl. Sadece bayramlarda değil, bütün yaz boyunca çeşitli konserler düzenlenmektedir. Bu konserlere birçok genç katılmaktadır. Acara'nın birçok ilçesinde teleferikler vardır. Böyle bir tarihi teleferik Hulo ilçesinde de bulunmaktadır. 1719 metre uzunluğunda ve 280 metre yüksekliğindeki Khulo-Tago'yu birbirine bağlayan teleferik, Avrupa'daki teleferikler arasında ikinci sırada yer alıyor. Tago telefeliği 1985 yılında inşa edilmiştir ve bugüne kadar çalışmaktadır. Bu bir ulaşım aracı olarak turistler tarafından da kullanılmaktadır (Abuselidze, 2019). Tago dışında Batum telefeliğinin turistler tarafından kullanılmaktadır. Teleferikten deniz dağ ve Batum'un güzel manzaraları sergilenmektedir.

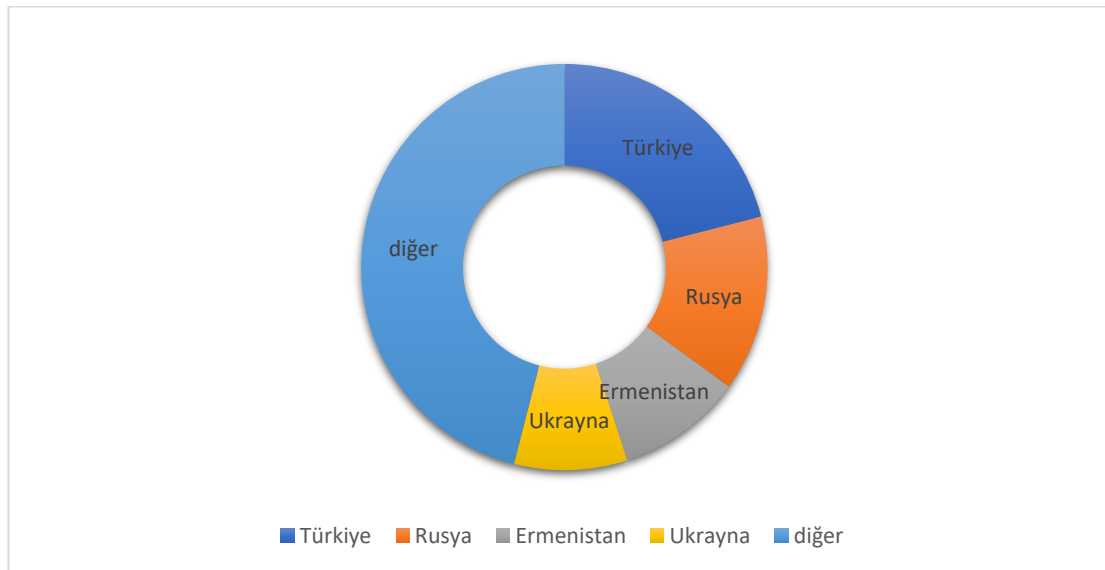
Şekil 3.1: Tago teleferik

Gürcü mutfağı ve sofrada adetleri, turistler için oldukça ilgi çekici bir alandır ve Acara bölgesi, kendine özgü bir mutfağı ile öne çıkmaktadır. Deniz ve dağ yemekleri olarak ikiye ayrılan Acara yemekleri, restoranlarının menülerinde sıklıkla yer almaktadır. Bununla birlikte, sadece dağlık bölgelerde yapılan ve unutulmaya yüz tutmuş yöresel yemek türleri de bulunmaktadır. Bu yemekler genellikle süt ürünleri ve ceviz gibi yerel malzemelerle hazırlanmaktadır (Acara Tur Rehberi: 77). Acara'nın zengin kültürel mirası sadece yemeklerle sınırlı değildir. Bölgede bulunan Acara folkloru, Gürcü folklorunun ayrılmaz bir parçasıdır ve turistlerin keşfetmekten keyif alabileceğı bir diğer önemli unsurdur.

Acara bölgesine her yıl ziyarette bulunan turist sayısını kaydederek istatistik verileri oluşturma işlemi, Gürcistan'ın genelinde de yaygın bir uygulamadır. Bu verilerde, geçtiğimiz yıl ve bu yıl ziyaret eden turistlerin karşılaştırması yapılmaktadır. İstatistik verilerinde, ziyaretçi sayısı, harcamaları ve yaş ortalamaları gibi bilgiler yer almaktadır. 15 yaş ve üstü ziyaretçilerin Acara bölgesini yıllık ortalama ziyaret sayısı 518.000'dir. Bu ziyaretçiler farklı kategorilerde 1,527,2 milyon Gürcü lari harcamışlardır. Gürcistan'a gelen ziyaretçilerin %50'si tatil yapmak ve eğlenmek için ziyaret etmektedir. Diğer ziyaret nedenleri ise akrabaları ve arkadaşları ziyaret etmek, iş seyahati, tedavi ve alışveriş yapmaktır. Yaş gruplarına göre bakıldığında, en yüksek ziyaret oranı 31-50 yaş aralığındadır.

Gürcistan'a uluslararası ziyaretler

Şekil 3.2: Gürcistan'a yapılan uluslararası ziyaretlerin istatistiğı (Gürcistan İçişleri Bakanlığı (geostat.ge,2022)).

Ziyaretçilerin %21'i Türkiye'den, %14'ü Rusya'dan, %10'u Ermenistan'dan, %9'u Ukrayna'dan ve geri kalanı ise diğer ülkelerden gelmektedir. Farklı ülkelerden gelen ziyaretçilerin toplam oranı %56'dır. İç turizmde ise %21,2'si Tiflis'i ziyaret etmek için gerçekleştirilmiştir. Bunu %7,7 ile Batum takip etmektedir. İç turizmin %46,9'u, Gürcistan'da yaşayanların arkadaş ve akrabalarını ziyaret etmek amacıyla yapılmıştır. Ziyaretlerin ana amacı, %15,9'u için ikinci evi ziyaret etmek iken, %13,2'si alışveriş yapmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Tedavi ve rehabilitasyon amaçlı ziyaretlerin oranı %8,9 iken, dinlenme, eğlence, iş ve mesleki faaliyetler için gerçekleştirilen ziyaretlerin oranı %8,1'dir. Geri kalan %3,5 ise diğer amaçlar için yapılan ziyaretleri kapsamaktadır (Gürcü turizminin istatistik verilerinin analizi, 2021, s. 12).

Turizm Bakanlığı, turistlerin Acara bölgesi ve turistik ürün çeşitliliği hakkında gerekli bilgilere kolaylıkla erişebilmelerini sağlamak için çaba göstermektedir. Günümüzde, bölgedeki turistik bölgelerde, havaalanlarında ve belediyelerde bulunan 9 turizm bilgi merkezi ve sıcak hatlar aracılığıyla bu amaçlarına ulaşmaya çalışmaktadırlar. Turizm bilgi merkezleri, turistlerin kolayca uyum sağlamalarına yardımcı olmak için bir ofis olarak hizmet vermektedir. Bu ofislerde, ülke, ilçe, şehir veya köy hakkında bilgiler, haritalar, konaklama ve tur seçenekleri, planlanan etkinlikler, restoranlar ve turistlerin ilgisini çekecek diğer bilgiler, hem ücretsiz broşürlerde hem de ofiste çalışan yabancı dil bilen operatörler tarafından sunulmaktadır. Bir turist yabancısı bir yere ilk kez seyahat etmesi durumunda, genellikle yerel kültürü ve tarihi anlamaya çalışır. Bu amaçla bir müze ziyareti sıklıkla tercih edilen bir seçenek olmaktadır. Acara bölgesi, bu anlamda oldukça zengin bir tarihi mirasa sahiptir. Bölgede 14 müze bulunmakta olup, bunlar yerel irfan, etnografik, din, sanat, arkeoloji ve ev müzelerini içermektedir.

3.3. Gürcistan Acara Bölgesinin Kırsal Turizm Potansiyeli

Kırsal turizm, yeni bir turizm teklifi biçimi olarak ortaya çıkmış ve büyük sanayileşmiş ülkelerde (İngiltere, Almanya, Belçika vb.) gelişmiştir. Bu teklifin önemli bir kısmı, kırsal kesimden gelen nüfusun üçüncü kuşağı tarafından temsil edilmektedir. Kırsal bölgelerde yaşayan kişiler arasında, aile bağlarına sahip olmayan bireyler de kırsal ortamda dinlenmek isteyenler arasında yer almıştır. Bu kişiler, çekici bölgeleri seçerek şehir dışında yazlık evler kiralarak dinlenmeyi tercih etmişlerdir. Bu sayede ev sahiplerinin ek olarak geliri artmıştır. Dolayısıyla, ev sahipleri, bütün bu faaliyetlerinin kendi (aile) işine dönüştürme imkanları olmuştur (Oktotsvaridze, 2011, s. 160). Kırsal

turizm, kırsal alanların sunduğu tüm kaynakların kullanılarak gerçekleştirilen çeşitli turistik faaliyetleri içermektedir (Gvarliani ve Borodin, 2011, s. 61-65).

Kırsal turizm kırsal alanlarda, özel korunan doğal alanlar dışında gerçekleştirilir, bölgenin doğal özelliklerine, sahip olduğu kültürel ve tarihi potansiyele dayalıdır. Kırsal turizm, kırsal alanda turistlerin konaklamasını olarak sağlamaktadır.

Kırsal turizm, kırsal alanların özellikle tarım ve ormanlık alanlarının yaygın olduğu, nüfus yoğunluğunun düşük olduğu, kent yaşamından farklı geleneksel yaşam tarzlarının sürdürüldüğü alanlarda gerçekleştirilen bir turizm faaliyetidir. Bu turizm faaliyetleri, konaklama imkanı sunan aile otelleri veya kır evleri aracılığıyla gerçekleştirilmekte ve eğlence veya kültürel faaliyetler gibi çeşitli etkinliklerle desteklenmektedir. Bu kırsal turizm faaliyetleri, uluslararası turizm kuruluşları tarafından da desteklenmektedir (The World Tourism Organization, 2022).

Turizm sektöründeki değişimler, turistlerin beklentilerindeki değişimlerle yakından ilişkilidir. Konaklama imkanlarından daha fazlasına ihtiyaç duyan turistler, doğa ve tarım alanları hakkında bilgi edinmek istemektedirler. Özellikle şehirli turistler, şehir hayatında bulamadıkları unsurları turizm aracılığıyla keşfetmeye çalışmaktadırlar. Bu ihtiyaçlar, kitle turizmi ile tatmin edilemez. Zira kitle turizmi, huzurlu bir ortamda doğa, kültür ve geleneklerle doğrudan temas sağlama imkanı sunamaz (Anestis, 2011, s. 7954-7963).

Kırsal turizmin yükselişi, turistlerin yeni ve egzotik deneyimler elde etme arzusundan kaynaklanan faktörlere dayanmaktadır. Ancak, kitle turizmi ile bu talepler karşılanamaz çünkü artık kolayca erişilebilir olan şeyler egzotik olarak kabul edilmez. Egzotizm, turistler tarafından daha az kullanılan yerel halkın doğayla bütünleştiği, doğanın orijinal durumunun korunduğu ve doğayı kullanmanın yerel kurallarının hala geçerli olduğu bölgelerle ilişkilendirilmektedir. Ekolojik turizm, doğal alanların biyolojik çeşitliliğinin ve etnografik durumunun korunmasına ve aynı zamanda bölgenin ekonomik sürdürülebilirliğinin artırılmasına dayanan kalıcı değere sahip birkaç temel ilkeye dayanmaktadır (Tabidze, 2019, s. 15-17).

Kırsal turizm gelişiminde, bölgesel ve belediye seviyede kırsal ve ekoturizmin dolaylı etkileri de önemlidir. Bunun değerlendirmesi her zaman mümkün değildir. Bu faktörler, dolaylı olarak ekonomik kategorilerle ifade edilebilirler. Bunlar: yeni işlerin yaratılması; yatırım girişi; çevresel eğitim; nüfusun kültürel seviyesini yükseltmesi,

altyapı ağı geliştirmesi; geri kalmış bölgelerin ekonomisinin iyileştirilmesi, tüketim malları ve hizmetleri piyasası; ekolojik dünya görüşünün oluşumu, eko teknolojilerinin yaratılması, kltrelarası fikir değişme potansiyelin artırması, teknolojilerin içermektedir. Kırsal turizm ve ekoturizm faaliyetleri, tüketicilerin çıkarlarını korumaya yönelik genel önlemlerle ve girişimci faaliyetlerin idari ve yasal sayılarını kontrol etmeye yönelik genel önlemlerle sınırlı olduğundan, genellikle devletin ilgi alanı dışında kalmıştır (Dolikashvili vd, 2021, s. 204).

Kırsal turizm faaliyetleri, yüksek maliyetler gerektirmeyen bir iş alanıdır. Bu durumun sebebi, doğal altyapının sağladığı avantajlardan kaynaklanmaktadır. Gürcistan'ın Acara bölgesindeki köyler, çoğunlukla ekolojik olarak temiz yaşam alanları sunarlar ve birçok geleneksel kültürel mirası koruma altındadır. Bu nedenle, kırsal turizm işletmeleri için gerekli olan tek Şey, dünya genelinde kırsal turizm alanında mevcut olan bilgileri doğru bir Şekilde kullanma becerisidir. Ayrıca, Acara bölgesi diğer Gürcistan bölgelerine kıyasla daha gelişmiş bir kırsal turizm altyapısına sahiptir.

Kırsal turizm bakımında, Acara bölgesi çok zengindir. Eşsiz doğası, gelenekler, kültürü, çevresi, mutfağı ve misafirperverliği ile ön plana gelmektedir. Butun bu koşullar kırsal turizm gelişimi için uygun fırsatlar oluşmaktadır. Acara'nın korunan alanları ve çeşitli turistik ürünleri her ziyaretçi için ilgi çekicidir. Dolayısıyla, Acara ziyaretlerin sayısı her sene artmaktadır.

Acara bölgesinde, kırsal turizm gelişimi henüz ilk aşamalarında. Yöre halkının turizme dahil olma süreci yeni başlamıştır ve sayıları her geçen gün artan çeşitli servisler ve aile otelleri bu sürece katkıda bulunmaktadır. Bölgede turistik güzergahlar belirlenerek işaretlenmekte, bilgilendirme panoları ve tabelalar yerleştirilmekte, ayrıca hizmetlerin geliştirilmesi için eğitimler verilmektedir. Acara bölgesinin dağlık yapısının ekoturizm ve kırsal turizmin popülerleşmesi için büyük bir potansiyele sahip olması nedeniyle, bölgenin yöneticileri bu konuya büyük bir önem vermektedirler. Bu doğrultuda, Acara Turizm Başkanlığı tarafından çeşitli projeler hayata geçirilmektedir. Bu projelerin temel amacı, yerel halkın turizm faaliyetlerine daha aktif bir Şekilde katılımını sağlamaktır (Acara zerk Cumhuriyeti Hükümeti, 2022).

Kırsal turizm alanında yapılan literatür incelemesi, kırsal turizmin gelişimini desteklemek amacıyla ülkelerde farklı önlem, program ve teşvik yöntemlerinin uygulanmasının süreç üzerindeki etkilerinin yoğunluğunun farklı olduğunu ortaya

koymaktadır. Bu nedenle, kırsal turizmin geliştirilmesi ve turizm kaynaklarının rasyonel kullanımının sağlanması için, ülkede veya bölgede devlet destekli politika türünün belirlenmesi gerekmektedir (Vatsadze, 2019, s. 56).

Batı Gürcistan'ın Batum şehrinde, kırsal turizm sektörünün canlandırılması için önde gelen bir etkinlik olan “Gandagana” festivali, iki gün boyunca düzenlenmektedir. Festival, Acara bölgesinin benzersiz gıdalarını ve ürünlerini sergilemek için Batum'un Avrupa Meydanı'nda gerçekleştirilmektedir. Turistler, bu festival sayesinde Batum'dan ayrılmadan önce Acara'nın kırsal kesimini ziyaret etme fırsatı elde etmektedirler. Festival, geleneksel yemekler ve şarapların tadına bakmanın yanı sıra, geleneksel halk türküleri ve dansları eşliğinde keyifli bir atmosfer sunmaktadır. Acara bölgesinde ayrıca, kuş gözlemciliği festivali de düzenlenmektedir. Bu festival, binlerce kuşun gökyüzünde uçuşu ile birlikte, doğanın güzelliğinin keşfedilmesi için mükemmel bir fırsat sunmaktadır.

Gürcistan, kırsal turizm potansiyeli açısından oldukça zengin bir ülkedir. Köylerde yaşayan halk, köklü kültür ve geleneklerini iyi koruyarak misafirperver bir tutum sergilemektedir. Misafirleri, yeme-içme ve konaklama gibi imkanlarla ağırlamakla kalmayıp, isteğe bağlı olarak tarım işlerine katılmalarına da olanak tanımaktadırlar. Bu kültürel ilişki biçimine “Misafir-ev sahibi ilişkileri” veya yerel dilde “Stumartmaspindzloba” denilmektedir (Ghorgadze, 2020, s. 38).

Günümüzde, kırsal turizminin gelişimine yönelik çeşitli fırsatlar ve potansiyeller mevcuttur. Bu fırsatların başında doğanın sunduğu eşsiz çevre ve altyapı gelmektedir. Ancak, doğanın korunması ve sürdürülebilir kullanımı konusundaki sorumluluklarımız da göz ardı edilmemelidir. Özellikle, yukarıda bahsi geçen Acara bölgesi, sayısız köyü ve zengin doğal özellikleri ile kırsal turizm alanında büyük bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyelin gerçekleştirilmesi için gerekli yatırımlar ve projelerin hayata geçirilmesi, Acara'nın turistler için önemli bir destinasyon haline gelmesine katkı sağlayacaktır.

3.3.1. Gürcistan Acara bölgesinin kırsal turizmin doğal çekicilikleri

Doğal çekiciliklere iklim, sahiller, manzaralar, flora ve fauna, şelaleler, göller ve dağlar içerir. Gürcistan'daki Acara bölgesi, ziyaretçilere yüksek dağlardan başlayarak Karadeniz kıyılarına kadar çeşitli turlar sunabilir; Dağcılık, yürüyüş, dağ bisikleti, yamaç paraşütü, kayak, rafting, tekne gezintisi ve kuş gözlemciliği.

Acara bölgesi, hem kış hem de yaz aylarında turistler için çekici bir tatil bölgesidir. Doğal güzellikleri ile ünlü olan Goderdzi tatil yeri, özellikle doğada vakit geçirmek isteyenler için ideal bir seçenek sunmaktadır. Turistler, yürüyüş rotaları planlayarak bölgenin ünlü yerlerini, örneğin Fosil Ormanı ve Yeşil Göl'ü ziyaret edebilirler. Ayrıca Goderdzi tatil yeri, doğanın güzelliği yanında, tatilcileri cezbeden zengin mineral sularına sahiptir. Acara bölgesinde, 9 göl bulunmakta ve Yeşil Göl ve Shuamti Gölleri, dağlık bölgelerde en ünlü, görkemli ve hacimli göllerdir.

Şekil 3.3'te görüldüğü üzere Acara bölgesinde, Arsiani Dağı'nın kuzeyinde yer alan Yeşil Göl, deniz seviyesinden 2058 metre yükseklikte konumlanmıştır. Gölün berrak ve temiz suyu içilebilir nitelikte olup, derinliği on yedi metre kadardır. Resmi kaynaklar, gölde balık türlerinin bulunmadığına işaret etmektedir. Yağmur, yeraltı ve kar suları ile beslenen gölün, volkanik kökeni, siyah taşlarla kaplı olması yoluyla açıkça görülebilmektedir. Kış mevsiminde göl seviyesi, ilkbahar aylarına göre daha alçakta seyretmektedir. Yürüyüşçüler ve doğaseverler için ideal bir rotaya sahip olan Yeşil Göl, piknik, kamp ve su bisikleti aktiviteleri için de uygundur (Bakuridze, 2017).

Şekil 3.3: Yeşil Göl,

Şekil 3:4'de görüldüğü üzere Çiruhi-Şuamta göllerinin güzergahı, Acara bölgesinin Şuahev ve Hulo ilçelerini birbirine bağlamaktadır. Göllerin temel kısmı, Batum-Ahalsikhe karayolu boyunca Acara köyleri ve alp çayırları üzerinden geçmektedir. Çiruhi-Şuamta Göllerinin rotası, Şuahev İlçesi'nde yer alan 92-kilometre uzaklıktaki Çiruh Dağları yakınlarından başlamakta ve alp bölgesindeki dağlık alanları takip

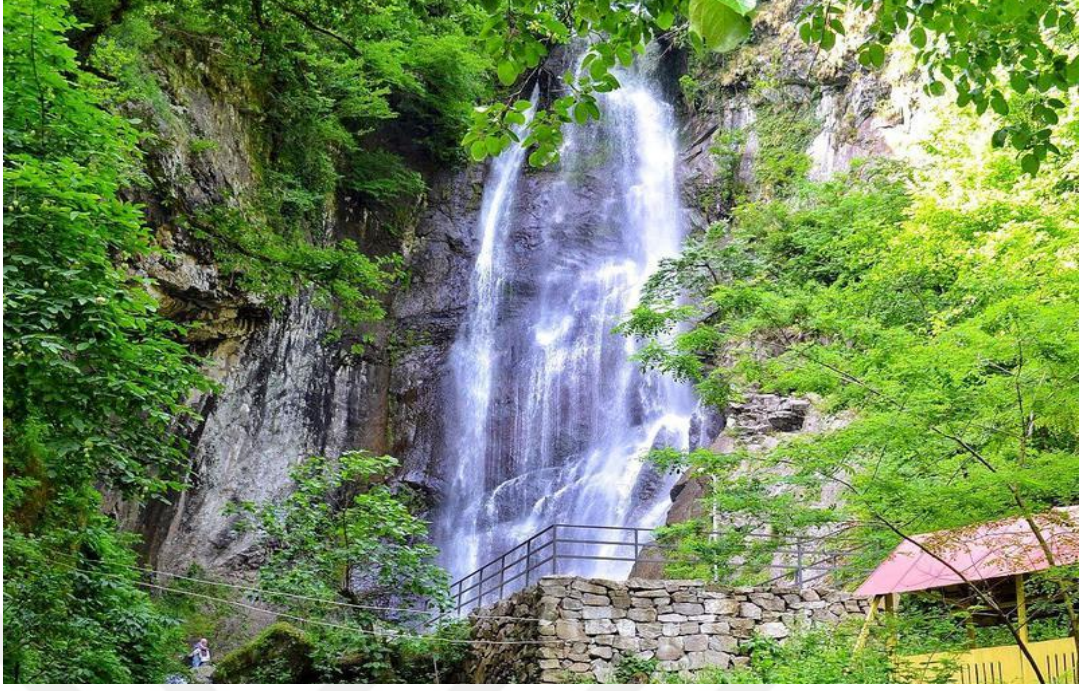

etmektedir. Sonuç olarak, rotanın güzelliği Shuamti Gölleri'nde ortaya çıkmaktadır. Bu göllerin yüksekliği deniz seviyesinden 2100 metre olarak ölçülmüştür. Şuamta yaylalarında 3 yetişkin ve 2 otantik çevrelerinden dolayı nispeten küçük olmak üzere toplam 5 göl mevcuttur. Yürüyüşçüler, fotoğrafçılar ve jeep turları meraklıları tarafından yoğun ilgi görmektedir. Piknik ve kamp turizminin geliştirilmesi için uygun çevre koşulları önemlidir ve bu rota gerçek bir potansiyele sahiptir.

Şekil 3.4: Chirukh, Shuamti gölleri

Mahuntseti Şelalesi: Şekil 3'5'te görüldüğü üzere Keda ilçesinde, deniz seviyesinden 335 m yüksekliğinde, Acara suyunun sağ tarafında bulunmaktadır. 50 m yüksekliğine çıkan şelale turistler için ilgi çekici yerdir (Georgian tourist portal, 2022) Ziyaretçilerin bazıları şelalede yüzmektedir. Merkez yolundan şelaleye kolay gidilir, bu yüzden yılın her mevsimde çok ziyaretçisi vardır. Ekstrem sevenler şelalenin başlangıç kısmına çıkmaktadır.

Şekil 3.5: Makhuntseti şelalesi

Kintriş Korunan Alanı –Acara Özerk Cumhuriyeti'nin Kobuleti ilçesinde yer almakta olup toplam 13.514 hektarlık bir alanı kapsamaktadır. Bu korunan alan, Kintriş Nehri vadisi boyunca deniz seviyesinden 300 ila 2500 metre yükseklikte yer almaktadır. Koruma alanı, Devlet Koruma Alanı ve Korunan Peyzaj Alanı olmak üzere iki farklı kategoriye ayrılmıştır ve Kintriş Korunan Alanı İdaresi tarafından yönetilmektedir. 1959 yılında kurulan bu korunan alan, deniz seviyesinden 300 ila 2000 metre yükseklikte bulunan iki turist rotasına sahiptir. Hem yürüyerek hem de at ile seyahat etmek mümkündür. Güzergah boyunca piknik ve kamp alanlarının yanı sıra Kintriş Koruma Alanları Kurumu tarafından belirlenmiş bir şenlik ateşi alanı bulunmaktadır. Kırsal turizm ve ekoturizm sevenler, özellikle manzaraları ve doğal çevresi, macera ve yürüyüşleri ile cezbedilmektedir ve bu korunan alan, ekstrem turistlere tek bir alanda dinlenme fırsatı sunmaktadır (Kintrish Protected Areas Authority, 2023).

Rafting sevenler için Acara'da yılın her döneminde rafting yapılabilen Acara suyu nehri vardır. Acara Yaylası bu açıdan benzersizdir. Bazı nehirler uygun potansiyele sahiptir, örneğin, Acara suyu ve Çoruh nehirleri (Gürcistan Ulusal Rafting Federasyonu) (International transparency in Georgia, 2022).

Bu tür su aktiviteleri, macera ve adrenalın tutkunları için oldukça ilgi çekicidir. Rafting, güvenlik standartlarına uygun şekilde hem yat kulüplerinde hem de seyahat acentelerinde organize edilebilir.

Uçho Kanyonu, Yukarı Acara'daki Uçho köyünde yer almaktadır. Kanyonun ilk yüksekliği deniz seviyesinden 1750 metredir. Uçho Kanyonu'nun yapısal özellikleri ve su hacmi, Acara'da kanyon geçişinin en iyi koşullarını oluşturmaktadır. Kanyon, farklı karmaşıklıkta basamaklı şelalelerle ayırt edilir. Gezinler, en yükseği 40 metre olan farklı yüksekliklerde toplam on iki şelale görebilir (Official guide of Adjara, 2022). Uçho istikametinin Acara'daki ilk kanyon geçiş turizm rotası olması bölgenin kırsal turizm ürünlerini daha da çeşitlendiriyor.

Şekil 3.6'de görüldüğü üzere Tsikhisdziri, Batum'a 18 kilometre uzaklıkta yer alan bir deniz tatil beldesidir ve yüksek bir konumda bulunmaktadır. Bölgenin kayalık etekleri denize doğru inmektedir ve bu durum gölgeli bir manzara yaratmaktadır. Yaz aylarında, denize girmek isteyenler güneşin zararlı ışınlarından korunmak için gölge alanlarda dinlenebilirler. Tsikhisdziri ayrıca tarihi bir öneme sahiptir; kale kalıntıları M.Ö. II. yüzyıla kadar uzanan bir geçmişi yansıtmaktadır (Liparteliani, 2022, s.126).

Şekil 3.6: Tsikhisdziri

Kuş gözlemciliği- Kuş gözlemciliği turizmi, Acara'da ekoturizmin popüler destinasyonlarından biri haline gelerek en büyük potansiyele sahiptir. Karadeniz kıyısı, özellikle Batum'un etekleri, her yıl 1.000.000'den fazla göçmen yırtıcı kuşun kaydedildiği "Doğu Karadeniz'in Göç Koridoru" olarak bilinir (Acara Ö.C. Turizm ve Tatil Köyleri Dairesi, Doğa ve Macera, Broşürler, 2018). Bu nedenle bölge her yıl dünyanın farklı yerlerinden daha fazla turist ve bu alana ilgi duyan bilim insanını kendine çekmektedir.

3.3.2. Gürcistan Acara bölgesinin kırsal turizmin kültürel çekicilikleri

Genel tanım, turizm sektöründe insan yapımı cazibe merkezlerini tanımlamak amacıyla kullanılan bir terimdir. Bu yapılar turistleri kendine çeken, ancak turizm amaçlı yapılmamış yapılar olabilirler. Örneğin, mimari yapılar, tapınaklar, anıtlar, doğal parklar, tatil köyleri, bahçeler ve parklar gibi yapılandırılmış çekicilikler kültürel çekicilik merkezleriyle (müzeler, tiyatrolar ve spor sahaları, sanat, din, tarih, folklor, karnavallar ve diğer eğlenceler, festivaller gibi) birlikte turistlerin ilgisini çekebilirler (Margvelashvili vd., 2012, s. 337).

Acara bölgesinde, günümüzde 61 adet tarihsel/kültürel anıt ziyaret edilebilir durumdadır. Bununla birlikte, pek çok turist tarafından bilinmeyen bu anıtlar, bölgenin turizm potansiyeli açısından oldukça önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Aşağıda, turistlerin yoğun ilgi gösterdiği, tarihi ve kültürel açıdan zengin, altyapısı gelişmiş ve turizm potansiyeli yüksek cazibe merkezleri sıralanmaktadır.

Hihani Kalesi, Acara bölgesinde yer alan ve Shalta-Hihani su kaynaklarına yakın bir konuma sahip olan, deniz seviyesinden 2235 metre yükseklikte bulunan önemli bir kale örneğidir. İçinde kale çiti, kuleler, kilise ve diğer yapılar gibi çeşitli mimari öğeler barındıran Hihani Kalesi, Gürcü ileri gelenlerin stratejik bir sığınak olarak kullandığı Zazamlar Kalesi olarak da bilinmektedir. İnşaat özellikleri, kalenin X-XI ve XVII-XIX yüzyıllar arasında, Osmanlılar döneminde inşa edildiğini göstermektedir. Kalenin toplam alanı birkaç hektar büyüklüğünde olup, sadece küçük bir kısmı asfaltlanmış ve çoğunluğu dik ve engebeli bir araziye sahiptir (Adjara Cultural Heritage Protection Agency, 2022).

Acara Turizm Departmanına bağlı Turizm Ürün Geliştirme Ajansı, kaleye tırmanışı turistler için güvenli ve çekici hale getirecek olan Hihani Kalesi'ne tırmanışı basitleştirmek için turist parkurunu iyileştirme projeleri başlamıştır (Acara Ö.C. Turizm Departmanı, 2022).

Skhalta Manastırı Shalta vadisinde bulunmaktadır. İnşaat tarihi olarak 12. 13. Yüzyıllar tahmin edilmektedir. Manastır tarzından dolayı, en uygun tarihi 13. Yüzyılın ortası düşünülmektedir. Manastırının önemli parçası, Meryem Ana Kilisesi tek odalı bir kilisedir. Manastırın içinde 14. 15. Yüzyıllara ait freskler bulunmaktadır. Bir versiyona göre, kilisenin inşaat etmesi Kral Tamar'ın ismine bağlıdır. (Kral Tamar, ilk Gürcü kral kadınıdır). Shalta Manastırı, orijinal görünümünü günümüze kadar

koruyan tarihi bir anıttır (Çiçagua, Shalta Minastırı, “Sana ait olana bak” makalesi (Tourism Products Development Agency, 2023). Hulo merkezinden Shalta Minastıraya 19 km, Batum’dan ise 82 kilometredir. Turistler için ilgi çekici özelliği kiliseye giden ekstrem patika yollarıdır. Kiliseye giderken birçok kültürel yapı görmek mümkündür.

Acara bölgesinde, tarihi dokusunun korunması açısından büyük öneme sahip olan yol yapıları arasında, özellikle köprüler öne çıkmaktadır. Bu kemerli köprüler, XI-XIII yüzyıllarına tarihlenmektedir ve Acara Suyu, Kintrishi, Çoruh ve Macaheli gibi su havzalarının bulunduğu bölgelerde yer almaktadırlar. Acara’da toplam 26 tarihi kemerli köprü, halen korunmakta ve iyi bir durumda bulunmaktadır (Zosidze, 2021, s.18).

Gonio Kalesi, Apsaros — (1. yüzyıl) Acara’daki tarihi kale, Helvaçauri Belediyesi, sahil beldesi Gonio’da bulunmaktadır. Gonio-Apsaros Arkeolojik-Mimarlık Müze-Rezervi, Batum’un 7 km güneyinde yer almaktadır. Gonio-Apsaros kalesinin eşsiz bir stratejik değeri vardı: Çohur ve Acara Suyu vadilerinin girişlerini koruyan bir kaledi. Goniyo kalesi dikdörtgen şeklindedir. Uzunluğu 228 m, genişliği ise 195 metredir. Kalenin yüzölçümü 44.460 km²’dir. Ana duvarı 18 kule ile sertleşmiştir. Köşe kuleleri daha büyüktür (Tsitsishvili, 1995, s. 51-52).

Gonio Kalesi, tarihi ve kültürel açıdan zengin bir yapıdır. Kalenin merkezinde, geç dönemlere ait bir cami ile yer altında tuneller yer almaktadır. Gonio Kalesi, efsanelere de konu olmuştur. Bunlardan biri, Kral Ayet Yason'un peşinden giden ve Yason tarafından öldürülen büyük oğlu Afsaros'un, bu kalenin topraklarına defnedildiğini anlatmaktadır. Diğer bir efsaneye göre ise, Hz. İsa'nın 12 havarisi -Matata da dahil olmak üzere- Gonio Kalesi'nde toprağa verilmiştir (Georgian Travel Guide, 2023).

Acara Hariton Ahvlediani Müzesi, Acara'nın en eski ve en büyük müzelerinden biridir ve çeşitli bilgileri içermektedir. 1908 yılında kurulan müze, 1957 yılında eski yapıya eklenen ikinci katla genişletilmiştir. Gürcistan'da bulunan en eski bilim ve eğitim kurumlarından biri olan Acara Müzesi, 2000’den fazla eşsiz örneği barındırmaktadır. Ayrıca, Gürcüce, Rusça, Ermenice, Arapça, Türkçe ve Farsça olarak yazılmış belgeleri içeren bir arşive sahip olan müzenin kütüphanesi, 63.000’den fazla kitap koleksiyonunu bünyesinde barındırmaktadır (Acara Müzesi, 2020).

Hulo Müzesi, Acara'nın Hulo ilçesinde Tbel Abuseridze Sokağı'nın 9 numarasında yer almaktadır ve 1983 yılında kurulmuştur. Müze, XIX-XX yüzyılların yaşam ve etnografik malzemelerini içeren bir koleksiyona sahiptir. Bakır ve çömlek ürünleri, nakış işleri, nümismatik örnekler ve tarihi materyaller, müzenin sunduğu zenginlikler arasındadır. Müze, etnografya, heykelticilik, arkeoloji, nümismatik ve tarihi fotoğraflardan oluşan farklı bölümlere ayrılmaktadır (Georgian Museums, 2023). Hulo müzesi, bu bölgenin ve genel olarak Acara'nın yaşamı ve tarihi hakkında bilgi edinmek için ilginç yerlerden biridir.

Acara, kendine özgü ahşap evleriyle diğer bölgelerden ayrılmaktadır. Bu evlerin kompozisyonu, balkonları da içeren "Acara evi" planı ile karakterizedir ve kareye yakın veya tam kare düzenlemeye sahiptir. Bahsi geçen evler, genellikle iki, iki buçuk veya üç katlı olarak inşa edilmiştir ve sadece Acara bölgesinde görülmektedir. Bu evlerin mimarisi hala Acara köylerinde kullanılmaktadır (Adamia, 1967, s. 3-12).

Batum Mücüzeler Parkı, modern mimarinin örneklerinden biri olarak kabul edilebilir. Parkta Alfabe Kulesi, Ali ve Nino heykeli, dönme dolabı ve Çaça kulesi gibi çeşitli yapılar yer almaktadır. Bu yapıların arasında, ziyaretçiler tarafından en çok ilgi gören kültürel çekicilikler Alfabe Kulesi ve Ali ve Nino heykelidir. Alfabe Kulesi, DNA şeklinde tasarlanmış bir yapıdır ve Gürcü alfabesi DNA yapısına yerleştirilmiştir. Kule, ziyaretçilerine şehrin deniz, dağ ve panoramik manzaralarını sunan 130 metre yüksekliğinde bir yapıdır. Kulenin tepesinde bir restoran bulunmaktadır ve restoranın hareket edilebilir özelliği sayesinde, konuklar şehir manzaralarını keyifle izleyebilirler. (Official Tourist Guide of Adjara, 2023).

Ali ve Nino Heykeli, Batum'daki Mücüzeler Parkı'nda yer alan hareketli bir heykeldir ve yüksekliği 8 metre olarak ölçülmüştür. Bu heykelin ana teması, farklı kültürler arasındaki sevgi ve anlayışın öne çıkmasıdır. Edebi bir aşk sembolü olarak da kabul edilen Ali ve Nino Heykeli, Batum'un yat kulübüne yakın bir konumda yer almaktadır. 2010 yılında, ünlü Gürcü heykeltıraş Tamar Kvesitadze tarafından inşa edilen bu heykel, Gürcistan'ın sanatsal ve kültürel zenginliğini yansıtmaktadır (Georgian Culture and Art, 2023).

3.3.3. Gürcistan Acara bölgesinin kırsal turizm için hizmet olanakları ulaşılabilirlik

Bir turizm bölgesinin yüksek talep görmesi için kolay ulaşılabilir olması gerekir. Hem kendi hem de diğer araçlarla ulaşımın kolay ve ucuz olması durumunda bölge turist pazarına erişilebilir. Bölgeye ziyaretçi çekecek bir turizm altyapısı da olmalıdır. Alt yapı düzenli olan bir bölge ziyaretçiler için daga ilgi çekicidir.

Batum'un güneyinde, şehir merkezinden 2 km uzaklığında Batum Uluslararası Havalimanı bulunmaktadır. Batum havalimanı dünyanın çeşitli noktalarına uçuşlar gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla, şehirden bölgenin herhangi bir noktasına çeşitli araçlarla, taksi, otobüs, tren ve dolmuşla yolculuk yapmak mümkündür.

3.3.3.1. Turizm işletmeleri

Kitle turizminin bölgedeki sürdürülebilirliği, ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek hizmet sağlayıcılarının varlığına bağlıdır. Bu kapsamda, konaklama işletmeleri başta olmak üzere hizmet sektörünün, turistlerin gereksinimlerini karşılayacak düzeyde hizmet sunmaları hayati önem taşımaktadır. Konaklama tesislerinin yetersizliği veya yetersiz yönetimi, turistlerin konaklama olanaklarına erişimini engelleyerek ziyaret sürelerini kısaltabilmektedir. Bu sebeple, turizm sektöründe konaklama işletmelerinin doğru yönetimi, temel bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Acara'da 482 otel bulunmakta olup, toplamda 12,200 oda kapasitesine sahiptir. Bu sayılar zaman içinde artış göstermektedir. (Gürcistan otellerinde kaç oda var? - İstatistikler, 19 Haziran 2022) (Business Media Georgia,2023).

Kırsal turizmin artan popülaritesi, aile otellerinin sayısında da artışa yol açmaktadır. Bu tür işletmelerin, Turizm ve Tatil Köyleri Bakanlığı tarafından "aile oteli" olarak kabul edilebilmeleri için kendi standartlarına uymaları gerekmektedir. Acara bölgesindeki yeni oteller genellikle modern mimarinin çarpıcı örnekleridir ve özgün mimarileri, kaliteli hizmetleri ve konumlarıyla ziyaretçileri cezbetmektedir. Ancak kırsal turizm sevenler için, kırsal çevrede konaklama tesisleri özellikle ilgi çekicidir. Kırsal ahşap evler veya tarihi taş evler, gelen turistlerin ilgisini çeken özellikle yaratıcı konaklama seçenekleridir.

3.3.3.2. Tanıtım ve pazarlama

Turizm sektöründe başarılı bir gelişme hedefleniyorsa, doğru bir pazarlama stratejisinin benimsenmesi büyük önem taşımaktadır. Pazarlama stratejisi, rekabet avantajı sağlamayı hedefleyerek müşterilerin uzun süreli sadakatini elde etmek amacını taşıyan bir sanattır (Genebashvili, 2019, s. 8).

Bölgede bir turizm ürününün paket tur şeklinde yapılması, bu ürünün geniş kitlelere satılmasını mümkün kılmakta ve kitle turizmi hareketinin bir parçası haline getirmektedir. Promosyon, bölgenin turizm olanaklarını ve pazarını tanıtmak için ana pazarlama araçlarından biri olarak aktif olarak kullanılmaktadır. Promosyonun kullanımı sırasında, reklam gibi en gelişmiş ve etkili araçlarla halkın yerel pazar veya ürün/marka ile tanıştırılması sağlanır.

Son yıllarda ekoturizmin yanı sıra kırsal turizm anlamına gelen yüksek dağlık Acara turları oldukça popüler hale gelmiştir. Bahsi geçen paket turların ürünü, tur operatörleri tarafından oluşturulur ve daha sonra seyahat acenteleri tarafından satılmaktadır. Kitle iletişim araçları, broşürler, sosyal medya, tanıtım festivalleri ve Acara'ya aktif olarak ayak basan çeşitli diğer araçlar kullanılarak turizm ürününün reklamı yapılır (Hasaia, 2015, s.2).

3.4. Gürcistan Acara Bölgesinin Kırsal Turizm Potansiyeline Yonelik SWOT (GZFT) Analizi

Bir örnek olarak Gürcistan'da kırsal turizmin gelişimine teşvik eden “Yeşil Ekonomi-Sürdürülebilir Dağ Turizmi ve Organik Tarım” (GRETA) projesi, Avrupa Birliği'nin 153 milyon euro ve İsveç ile Avusturya'nın 6,8 milyon euro yatırımı ile hayata geçirilmiştir. Bu projenin temel amacı, dağ ve kırsal turizm alanlarında küçük ve büyük işletmeleri teşvik etmektir. Bu kapsamda yerel üretim, kalite standartlarına ulaşmak, turistik üretim ve kontrol sistemlerinin oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Bu standartlara uygun olarak, otel kalite standartlarının yükseltilmesi, rehber eğitimlerinin verilmesi, otel sahiplerinin olanaklarının geliştirilmesi ve dağ otellerinin yapılması planlanmaktadır. Tarımsal kalkınma alanında ise projenin hedefleri arasında, organik tarım mevzuatının Avrupa Birliği'nin ilgili mevzuatı ile uyumlu hale getirilmesi, organik tarım yapan çiftçi kooperatiflerinin güçlendirilmesi ve sektörde üretilen ürünlerin alıcıları arasındaki koordinasyonun geliştirilmesi

bulunmaktadır. Bu projenin güçlendirilmesi, kırsal turizmin gelişimine doğrudan katkı sağlayacaktır (Şengelia, 2016, s. 603).

Araştırma gerçekleştirilen doğal, kültürel-tarihi, sosyo-ekonomik ve altyapı kaynaklarının inceleme sonuçları, sorunları ve fırsatları, aşağıdakileri ima eden bir SWOT analizi şeklinde genelleştirilmiştir: güçlü ve zayıf yönlerin, fırsatların analizi ve Acara bölgesinde potansiyel turizm gelişimine yönelik olası tehditler.

Acara'da kırsal turizm gelişiminin SWOT analizi.

Tablo 3.1: Acara'da kırsal turizm gelişiminin SWOT analizi (Gürcistan Çevre Koruma ve Tarım Bakanlığı, Gürcistan Tarım ve Kırsal Geliştirme Stratejisi 2021-2027).

Güçlü taraflar	Zayıf taraflar
<ul style="list-style-type: none"> • Deniz ve dağ tatil yerlerin iyi coğrafya bulunması; • Zengin bioçeşitliliği; • Doğal kaynakların çokluğu ve çekici manzarası; • Kültürel tarihi mirası ve misafirperverliği; • Güzel nehirler ve göller (Yeşil, kara gölleri ve nehirleri); • Deniz kıyısı, Acara dağları, Samtskhe-Javakheti bölgesi, Türkiye ve Ermenistan'ı kapsayan stratejik bir karayolu; • Acara bölgesinin kültürel kimliği; • Gelenekse ahşap mimarı ve evleri, genellikle dağlık yerlerde korunmuştur; • Büyük kültürel olasılıkları ve tiyatroların iyi kullanılması; • Gelenekler, zanaatlar, yemekler, meyveler, bal ve sayrı; • Hükümeti desteği ile geliştirilmiş Goderdzi tatil yeri; • Deniz kıyısına şehrin yakın olması ve turistlerin çokluğu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Altyapısının eksikliği (genellikle yollar); • Hizmet sektöründe mesleki deneyim eksikliği: Dış turlar düzenleme fırsatları, destinasyon yönetimi becerileri; • Pazarlama, reklam ve destinasyon yönetimine katılım açısından yönetim ve idari becerilerin eksikliği; • Düşük seviyesindeki az olan oturacak evleri, örneğin: aile otelleri ve kayıtlı olan küçük otelleri; • dikkate alınması gereken doğal tehlike riskleri; • Kış mevsiminde yüksek kar yaşışından dolayı nüfuse verilen elektriğin %74; • Kırsal alanlarda yetersiz olan turistik altyapısı.
Olasılıkların	Tehlikeler
<ul style="list-style-type: none"> • Goderdzi tatil yerinde küçük otellerin geliştirme olasılığı; •Önümüzdeki 3-5 yıl boyunca 500-600 kişi için oturacak yerlerin sağlaması; • Yiyecek, ulaşım hizmetleri, gezi sürücülere, yerel yiyecek tedarik ağı geliştirme olasılığı; • Deniz kıyısından turistlerin çekmesi; • Çeşitli turistik hizmetler ve teklifler geliştirme olasılığı - 4 yönde: kırsal turizm, etno-kültürel; • Kırsal turizm için artıran talepleri; • Kırsal turizmin çeşitli dalların gerçekleştirme olasılığı; • Turizm hizmeti alanında işlendirme fırsatları yaratması; • Devlet desteği ile kırsal turizmine yardım etme Devlet teşviki ve yabancı yatırım alma olanakları. 	<ul style="list-style-type: none"> • Geleneksel misafirperverliğin ve misafirperverlik endüstrinin birbirinden ayrılması; • Özgünlüğün ve kültürel kimliği tehlikelerle ilgili riskler; • Yerli hizmet olasılıkların ve turistlerin beklentileri-mutlu etme eksikliği; • Yerli agrogıdaların eksikliği; • İklim değişiklikleri, küresel ısınmadan dolayı turizme gelen sonuçları (çok miktarda yağmurlar, çok sıcak havalar ve sayrı).

Böylece, kırsal turizmdeki sürdürülebilirliğin kapsamlı analiz sonucunda ortaya çıkan maddeler:

- Turistik altyapısının zayıf bir şekilde gelişmiştir;
- Kırsal turizminin işi tarım işletmeleri olarak karşımıza çıkmaktadır;
- Gürcistan'da kırsal turizminin gelişmesi için uygun olan düzenleyici politığın ve hukuki sistemin zayıf olduğunu;
- Bütçe yetmezliği;
- Otellere yerleştirme hizmet kalitesinin değerlendirmesi nadiren görülmektedir;
- Hizmet sektöründe kaliteli kadroların azlığı;
- Kırsal turizm alanında işletmesi için yeterli bilgi yetmezliği.

Kırsal turizmin kaynaklarından yararlanmak ve geçmişi korumak adına, yeni bir yasal düzenlemenin hayata geçirilmesi ve modern turizm anlayışından ayrılan geleneksel misafirperverliğin korunması gerekliliği belirlenmiştir. Eski kültür ve geleneklerin, kırsal turizmin modernleşme süreciyle kaybolmaması için özen gösterilmesi, turizmin cazibesine katkı sağlamaktadır. Köyden yaşayanlar kırsal turizm hakkında daha fazla bilgi verilerek, bu tür turizmin hem bireysel çalışanları hem de devlet bütçesini etkileyen yönleri göz önünde bulundurularak katılımı ve geliştirilmesi teşvik edilmelidir. Bu potansiyel ve fırsatlar göz önüne alındığında, Acara Özerk Cumhuriyeti'ndeki tüm ilçe ve köylerin, çeşitli faaliyetleri ve devlet desteğiyle kırsal turizmi geliştirme potansiyeline sahip olduğu kabul edilebilir. Bu nedenle, Acara'da kırsal turizmin gelişiminde iki aşama söz konusu olabilir: kırsal girişimcilerin faaliyetleriyle kendi kendine kuruluş aşaması ve organizasyondaki dış yatırımların önemli etkisiyle hedeflenen gelişme aşaması. Kırsal alanlarda rekreasyon, zayıf noktaların giderilmesi halinde, özellikle dağlık ilçelerin kırsal turizm potansiyeli büyük ölçüde artacaktır.

3.5. Gürcistan Acara bölgesinde kırsal turizmi güçlendirme yönelik gerçekleştirilen stratejiler

Kırsal turizm, turistler için sadece yardımcı bir ekonomik faaliyet değil, aksine kırsal yaşamın tüm cazip yönlerinin sunulduğu birincil bir faaliyet olarak kabul edilmektedir. Bu cazip yönler, ekolojik ve estetik unsurların varlığı, köy yaşamı ve aktivitelerine

katılma fırsatı (örneğin ata binme, mantar toplama, şifalı bitkiler ve balıkçılık gibi aktiviteler), yerel üretimli ve nispeten ucuz gıda ürünleri, etnografik özellikler gibi bir dizi unsura dayanmaktadır (Hasaia, 2015, s. 2).

Acara bölgesinde kırsal turizmin gelişimi başlangıç aşamasındadır. Köylerde yaşayan halk turizm sektörüne katılmaya başlamıştır. Konuk evlerinin ve çeşitli turizm hizmeti sağlayıcılarının sayısı önemli ölçüde artmaktadır. Mevcut turist rotalarının çeşitlendirilmesi ve işaretlenmesi, bilgi panoları ve tabelaların üretimi, eğitim kontrol hizmetlerinin mekanizmasının iyileştirilmesi, eğitim videolarının hazırlanması ve diğerleri başarılı bir şekilde yapılmaktadır (Avrupa Kırsal Turizm Federasyonu Genel Kurulu- “Eurogites” ve IV. Uluslararası Kırsal Turizm Konferansı, Gürcistan).

Dağlık Acara bölgesinin kalkınması, ekolojik ve kırsal turizmin popülerleştirilmesi, Acara hükümeti tarafından benimsenen stratejik hedeflerden biridir. Turizm departmanı, köy halkının kırsal turizm sektörüne katılımını teşvik etmek amacıyla birçok önemli proje yürütmektedir. Bölgedeki kırsal turizmin güçlendirilmesi stratejilerinden biri de imaj videoları üretmektir. Bu videolar, turizm departmanı tarafından hazırlanmakta ve bölgenin tarihi yerlerini ve kırsal turizmin cazibesini artırmayı hedeflemektedir.

“Gürcistan Turizm Stratejisi 2025” Gürcistan'ın turizm endüstrisindeki önemini, karlılığını ve sürdürülebilirliğini artırmayı amaçlayan bir yol haritası olarak 2014 yılında geliştirilmiştir. Bu stratejinin hedefi, varlıkları ve kaynakları birinci sınıf turizm ürünlerine dönüştürerek, cazip turistik yerler ve dünyanın en iyi turizm pazarlarından, hem bölgesel hem de Avrupa Birliği de dahil olmak üzere turist çeken deneyimler yaratmak için bir planın tanımlanması ve uygulanmasıdır. Stratejinin amacı, Kuzey Amerika, Orta Doğu ve Asya bölgelerinden turistleri çekmektir.

Bu faaliyetler sonucunda uluslararası ziyaretçilerin masrafları artılır ve ülke ekonomisinin artmasına da katkı sağlayacaktır (Gürcistan Ulusal Turizm Stratejisinin 2015-2025 planı, Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı ve Ulusal Turizm İdaresi tarafından geliştirilmiştir).

Acara bölgesi, ziyaretçilerin çoğunlukla deniz kıyısını ve dağları ziyaret etmek için tercih ettiği, yaklaşık 2,5 milyondan fazla ziyaretçiyi ağırlayan ve bölge ekonomisinin gelişimine önemli katkılarda bulunan bir destinasyondur. Bu ziyaretlerin çoğu hem eğlence hem de iş amaçlı gerçekleşmektedir.

Yerel ekonomi gelişmesi için dört önemli çerçeve-olasılığı vardır. Bunlar, yerel ekonomi ve kırsal turizm endüstrinin gelişimine önemli katkı sağlamaktadır. Bunlardan üç kırsal turizm gelişimine bağlıdır:

3.5.1. Olasılık 1:

Yayla köyleri ile deniz kıyısı arasındaki bağlantı yollarının iyileştirilmesi ve yüksek sezonlarda daha fazla ziyaretçinin çekilmesi, bölge turizminin canlanması ve ekonomik açıdan kalkınması açısından önem arz etmektedir. Özellikle, kıyı şeridinde yönelik turist akışının artması beklenirken, dağlık tatil yerleri de kısa süreli ziyaretler için önemli bir cazibe merkezi oluşturacaktır ve bu durum kırsal turizmin güçlendirici unsurlarına katkıda bulunacaktır.

Önerilen strateji, doğal manzara, sağlıklı çevre ve nehirler, orman alanları, yerel misafirperverlik ve yemekler temelinde gerçek bir “Acara dağ rekreasyonu” turist imajının oluşturulmasını öngörmektedir. Ayrıca, “kalabalık deniz kenarından kaçmak” isteyenlerin dağlarda farklı bir seyahat deneyimi yaşamaları ve dağların ruhunu hissetmeleri için kısa turlar sunulmaktadır. Uygun tesislerin seçimi yapılarak, dağ yürüyüşleri, nehir aktiviteleri, konforlu konaklama imkanı sunan dağ köylerinde etnografik turlar gibi 2-3 günlük turlar düzenlenmektedir.

Önemli bir ön koşul: Acara köyleri ile sahil şeridi arasındaki bağlantı yolunun rehabilitasyonu, yani köyün en yüksek noktasında bile ulaşım yoluyla taşınmayı kolaylaştıracak ilgili altyapının iyileştirilmesidir.

3.5.2. Olasılık 2:

Korunan alanların, özellikle Mtirala ve Macahela milli parkları, Goderdzi Dağı ve Botanik bahçesi, turizm endüstrisi açısından büyük önem taşıdığı ifade edilebilir. Söz konusu parklar, agro turizm gibi alanlarda geliştirilerek turizm faaliyetlerine katkı sağlamaktadır. Ayrıca, yerli halka iyi hizmet sunulması yönünde de fırsatlar sunulmaktadır.

Milli parklara doğrudan erişimi sağlayacak yolların eksikliğine rağmen, güzel vadiler, kanyonlar ve doğal manzaralar, dağ bisikleti, orman yürüyüşleri, rafting, at yürüyüşleri ve kayak turizmi gibi aktivitelerin gelişmesine izin vermektedir.

Önerilen Yaklaşımı: Kışın yürüyüş, dağ bisikleti, rafting, binicilik ve kros kayağı için bir patika ağı geliştirilmelidir. Eko-tarım, kırsal turizm faaliyetleri ile birlikte turizm paketlerinin sunulmasını içeren karşılıklı yarar sağlayan bir işbirliği de yaratılmalıdır. Turistlerin uzak köylerde yerel misafirperverliğin tadını çıkarabilmesi için patikalar boyunca destinasyonlar geliştirmek de önemlidir.

3.5.3. Olasılık 3:

Goderdzi tatil yeri, yüksek dağlık Acara'da bulunan Khulo belediyesi topraklarında yeni geliştirilen bir tatil merkezidir. Bu merkez, 1700-2300 metre rakımlı iki yeni teleferik hizmetiyle birlikte günlük yaklaşık 3.000 kayakçıya hizmet verebilecek toplam kapasitesi yaklaşık 2.000 kişi/saat olan bir kayak merkezidir.

Önerilen Yaklaşımı: Goderdze kayak merkezinin gelişimi, kışın kayak turizm için harika bir deneyim sunuyor ve yaz tatilcileri, uzak dağlarda çeşitli spor etkinliklerine katılma fırsatı bulunacaklar. Tesis, kırsal topluluklarda eko-macera ile tarım ve kırsal turizmin gelişmesi ve özellikle Hulo'dan Goderdzi tatil yerine giden yoldaki (yaklaşık 25 km) tesislerin geliştirilmesi için önemli bir bileşendir. Yiyecek, ulaşım, at kiralama kırsal turizmi güçlendirmek için stratejik bir ön koşuldur (Hulo Belediyesinde Turizm Geliştirme Planı, Gürcistan İçin Avrupa Birliği, s. 11-14).

Kırsal turizmi güçlendirmek için köylülere hibe vermeyi içeren küçük hibe projeleri de oluşturulmalıdır. Turizm gelişiminin değerlerinden biri, geleneksel "Acara köyleri" ve ahşap evlerin harika mimarisi ile ilgilidir. Bu, beslenmesi ve saygı gösterilmesi gereken bir mirastır. Bu nedenle geleneksel konut evlerinin modifikasyonu için yatırıma ihtiyaç vardır (Tsetskhladze ve Tsiklashvili, 2020, s. 44-45).

Kırsal turizmin gelişimi, işsizlik sorununu ortadan kaldırabilecek ve yerel ürünlerin satışı ve pazarlanması için daha fazla fırsat sunabilecek potansiyele sahiptir. Bu nedenle, fakirlikle mücadelede önemli bir araç olarak kabul edilmektedir. Ancak, kırsal turizm hizmetlerinin kalitesini artırmak için gereken hazırlık programları ve maddi-tekniik ekipmanın geliştirilmesi için devlet desteği gerekmektedir. Bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesi, devlet katkısı olmadan zorlu bir hedef olabilir.

Gürcistan'da kırsal turizm geliştirmesi için bir proje "Yeşil Ekonomi Programıdır".

Gürcistan'da 2019 yılından beri uygulanan ve İsveç ve Avusturya gibi Avrupa Birliği ülkelerinin doğrudan mali ve entelektüel desteğiyle gerçekleştirilen Sürdürülebilir Dağ

Turizmi ve Organik Tarım (GRETA) projesi, ülke ekonomisi için önemli iki sektör olan madencilik, turizm ve tarımda küçük ve orta ölçekli işletmelerin desteklenmesini amaçlamaktadır. Projenin hedefleri arasında, yerel olarak üretilen turistik ürünlerin kalite standartlarının ve kontrol sistemlerinin oluşturulması, belgelendirilmesi, otel sahiplerinin kapasitelerinin geliştirilmesi ve bir gösteri dağ oteli oluşturulması yer almaktadır. Tarımsal kalkınma alanında ise proje, organik tarım mevzuatının Avrupa Birliği mevzuatı ile uyumlu hale getirilmesi, organik tarım yapan çiftçi kooperatiflerinin güçlendirilmesi ve sektörde üretilen ürünlerin alıcıları arasındaki koordinasyonun geliştirilmesini amaçlamaktadır. Projenin adı ve özü, doğrudan kırsal turizm ve tarımın paralel gelişimine olan ihtiyacı vurgulamaktadır (Shengelia, 2016, s. 603).

3.5.4. Arz kaynaklarına yönelik stratejiler

Turizm sektörü, gelirlerin tarımsal ve sanayileşmiş ülkelere yeniden dağıtılmasını sağlayarak önemli bir rol oynamaktadır. Turizmin gelişmesi, yerel halkın ekonomik refahını artıran finansal gelirlerin doğrudan artması, turizm şirketleri ve bunlarla birlikte ulaşım, toplu yemek, kültür ve diğer profil işletmelerinde istihdam sağlaması yönleriyle dikkat çekmektedir. Turizm sektöründeki bir iş, diğer sektörlerde ikiden fazla istihdam yaratabilir. Dolayısıyla, turizm sektörünün gelişimi, çeşitli meslek sahibi insanların iş bulması açısından faydalıdır (Zosidze, 2021, s. 11). Turizm alanının strateji planlaması küçük destinasyonlardan başlayarak geliştirilir. Sonraki aşaması geliştirme, pazarlama, reklam ve pazara satmaktır.

Turizm sektöründe yeni ve alternatif arz kaynaklarının geliştirilmesi, geniş kapsamlı ve maliyetli bir süreçtir. Bu süreçte, arzın kaynaklarına yönelik yapılacak yatırımların gelecekte olası zararlara neden olmaması için tüm senaryoların önceden dikkatlice hesaplanması gerekmektedir. Nitekim, 2020 yılında meydana gelen Covid-19 pandemisi turizm sektöründe büyük olumsuz etkiler yaratmıştır ve bu durum, gelecekte turizm sektöründe birçok alternatif yolun kullanılmasını zorunlu kılacaktır. (Özkoç, 2021, s. 76).

Covid-19 salgınının küresel düzeyde yayılmasıyla neredeyse tüm sektörlerin duraksadığı ve birçok ülkenin ekonomik olarak sarsıldığı bir dönem yaşanmıştır. Turizm endüstrisi de bu olumsuzluklardan etkilenen sektörlerin arasında yer almıştır. Ancak, bu süreçte, birçok kişi şehir yaşamından uzaklaşıp köylere gitmiş, hatta bazıları

köyde kalıcı hale gelerek kırsal turizmin gelişmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Bu durum, insanların sadece kitle turizmine değil, aynı zamanda eğlenceli, öğretici ve dinlendirici alternatif turizm seçeneklerine de ilgi duyduğunu göstermiştir. Bu gelişmeler doğrultusunda, ülkeler arasında alternatif turizmin hızlı bir şekilde gelişimi için bir rekabet başlayacak ve en etkili stratejileri benimseyen ülkeler, pazar payını artıracaktır. Bu nedenle, arzın kaynaklarına yapılacak yatırımların tüm olasılıkların dikkate alınarak planlanması gerekmektedir.

Turizm, günümüzde giderek artan önemiyle sosyal, ekonomik ve politik açılardan karmaşık bir sektördür. Bu alandaki iş bölümleri, geniş kapsamlı ve etkili bir şekilde yönetilmesi gereken bir yapıya sahiptir. Turizmin bir bölgedeki sosyal, ekonomik ve politik faktörlere etkisi oldukça büyüktür. Turistik destinasyonlar, bir veya daha fazla turistik cazibe merkezini içeren bölgelerdir ve bu nedenle çekicilikleri, turistik destinasyon olarak kabul edilme açısından önemli bir kriterdir (Palavandişvili, 2013, s. 14). Geçmişte turistik çekiciliği olmayan yerler zamanla yaratılan arz kaynakları sonucunda en ünlü ve ziyaret edilen destinasyonlar haline gelebilmektedir (Özkoç, 2021, s. 79).

Acara'daki modern mimari yapılar, oteller, konutlar, meydanlar, kuleler ve diğer ilgi çekici yerler, mimari çeşitlilik ve yapı malzemelerinin geniş kullanımı ile karakterize edilen bir örnek sunmaktadır. Modern projeler, kontrast ve dikkat çekici bir estetik sunarak geleneksel mimariye ilginç bir alternatif sunarlar. Batum'daki modern binalar, yenilikçi ve asimetric yapılarıyla farklılaşırlar ve bu yüzden de ziyaretçilerin ilgisini çekerler. Bölgedeki mevcut inşaat faaliyetleri, yabancı yatırımcıların yoğunluğu ve dünya çapında tanınan markaların mükemmel mimariye sahip otellerinin açılışı gibi gelişmeler, bölgenin popülerliğini artırmakta ve yeni arz kaynaklarını tetiklemektedir (Enukidze, 2020, s. 66).

Dolayısıyla, modern mimarı ve altyapı üzerine Batum, "World Travel Awards"-in Avrupa'nın en hızlı büyüyen turizm destinasyonu 2022 unvanı kazanmıştır (Giguashvili, 2022, s. 2). Batum, modern ve inovatif mimarinin egemen olduğu yapılarla donatılmadan önce sadece bir deniz kenti olarak anılmaktaydı. Ancak bölgedeki ikmal kaynaklarının yaratılması, bölgenin hızla gelişen ve modernleşen bir şehir olarak yükselmesini sağlamıştır. Yüksek bir noktadan şehir, deniz veya belediye gibi güzel manzaraların seyredilmesi, bu güzellikleri hissetmek ve algılamak isteyen

turistler tarafından ilgiyle karşılanmaktadır. Bu nedenle, kuleler, teleferikler ve kanyonlar gibi turistik yerler, her geçen gün daha fazla ziyaretçi çekmektedir.

Hulo ilçesinin Tago köyü, bölgedeki turistik alanların gözdesi olan bir yerleşim bölgesidir ve Tago Teleferiği, bu köyün merkezini Hulo şehir merkezine bağlayan önemli bir ulaşım ağıdır. Teleferik, 1720 metre uzunluğu ve 280 metre yüksekliği ile, Avrupa’da öne çıkan teleferik hatları arasında ikinci sırada yer almaktadır. 1985 yılındaki açılışından bu yana kesintisiz bir şekilde çalışmaktadır ve bölgedeki turizm faaliyetlerine büyük katkı sağlamaktadır.

Teleferiğin temel amacı, yerel halk için ulaşım mesafesini kısaltmaktır. Ancak aynı zamanda ekstrem spor sevenler tarafından da ziyaret edilmekte ve kullanılmaktadır. Özellikle, 2014 yılında, Rus ekstrem spor meraklıları tarafından gerçekleştirilen teleferikten paraşütle atlama etkinliği, 280 metre yüksekliğe rağmen başarılı bir şekilde tamamlanmıştır (Tavdgiridze, 2019).

Bahsedilen teleferik güzergahı bir yerden bir yere gitmekle ilgili değil, aynı zamanda muhteşem manzaralarla da ilgilidir. Buraya gelen turistler teleferikle ilçenin diğer ucuna çıkıp yüksek dağlarda yürüyüş yapabilirler. Arz kaynaklarının artırılması için yerel halk misafirhane açmaya teşvik edildi ve büyük bir proje olan “Glamping Tago” nun hayata geçirildiği yerin tanıtımı yapılmıştır. Bahsi geçen kompleks otel, pansiyon, glamping, restoran, rehberlik hizmetleri ve bisiklet turlarını (Evolution of the idea: hotel - hostel – glamping, 2021) içermektedir. Tedarik kaynakları, uygun yönetimi ve uygun kullanımı sayesinde, iç ve dış turizm artırılmıştır.

Batum teleferiği, 2600 metrelik uzunluğuyla dikkat çekmektedir ve deniz seviyesinden 260 metre yükseklikten aşağıya inerek saatte yaklaşık 500 kişiye hizmet vermektedir. Turistlere sunulan hizmetler arasında, deniz seviyesinden 250 metre yükseklikte yer alan “Argo” adlı eğlence merkezi de yer almaktadır. Bu merkez, şehir, Karadeniz manzarası ve açık alanlarıyla turistlere kafe ve restoran hizmetleri sunmaktadır (Information Batumi2023).

Turizm açısından, festivaller bir arz kaynağı olarak da görülebilir. Bu nedenle, kültürel, sportif veya diğer etkinliklerle birlikte düzenlenen festivaller, bölgenin tanıtımı ve ekonomik kalkınması için önemli bir araç haline gelmiştir (Maisuradze, 2021). Festivaller, bir bölgenin kültürel zenginliğinin artmasına ve yeni kültürlerin tanıtılmasına yardımcı olurken, iç turizm ve ekonomik katkı sağlamaktadır. Kültürel

festivaller özellikle önemlidir ve büyük ve özel faaliyetler gerektirebilirler. Potansiyel olarak, kültürel festivaller, bu tür faaliyetlere ilgi duyan destekleyiciler tarafından cazip bulunmaktadır. Müzik festivalleri, özel faktörlere, tür ve etnik kökene göre sınıflandırılabilen kendine özgü türleri ve diğer konuları içermektedir. Birçok müzik festivali, katılımcılara kamp alanları, yiyecek-içecek hizmetleri, Pazar oyunları ve benzeri hizmetler sunmaktadır (Gvincilia, 2013, s. 4).

Arz kaynaklarından Acara'da yazın yapılan müzik festivalleri ön plana çıkmaktadır. Müzik festivalleri kültürel turistik ürünlerin yerli bileşimlerini güçlendirmektedir. Müzik festivallerin amacı yurtdışındaki Gürcü diasporu ile kültürel ilişkilerin güçlendirmesi, korunması ve Gürcü folklorun ön plana çıkarmaktır.

Kırsal turizmin festivali olan: "Gandagana" festivali 2015 yılından bugüne kadar her sonbahar mevsimde, Acara Turizm Başkanlığı tarafından düzenlenmektedir. Festivalin amacı, Acara'daki köylerin tanıtılması, ve turistlere motive etmesidir (Bargamiani, 2021, s. 35-36).

Acara bölgesine özgü ürünlerin, gelenekleri ve folkloru Batum'un merkezinde sergilendiği bir festival düzenlenmektedir. Bu festival, turistlerin Acara'yı keşfetmelerine imkan sağlayarak bölgenin imajına katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Acara denizinin önemine vurgu yapmak adına ayrıca bir denizciler günü etkinliği düzenlenmektedir. Denizcilik Akademisi'nin 5,000 öğrencisi, yerli ve yabancı turistler ile yatırımcılar bu etkinliğe katılmaktadır. Ayrıca, Acara'da bal, şarap, kitap ve öğrenci ile renkler festivalleri gibi çeşitli etkinlikler de düzenlenmektedir.

Gürcistan Ulusal Turizm İdaresi'nin 2019 araştırmasına göre, iç turizmin yalnızca %7,6'sı ve uluslararası ziyaretçi istatistiklerinin %30'a varan kısmı aktif (macera) turizm olarak sınıflandırılacak faaliyetlerle ilgiliydi. Ekonomik etki açısından, Ulusal Turizm İdaresi'nin uluslararası ziyaretçi istatistiklerine göre, macera turizmi ile ilgili faaliyetlere yapılan harcamalar, toplam turizm gelirlerinin (2019 verileri) yaklaşık %18'i kadardır ve bu, turizmimiz için oldukça iyi bir paydır. sektörü (Nazgaidze, 2020, s. 52). Çeşitli aktif turizm türlerinin geliştirilmesinin, çeşitli rekreasyonel spor türleriyle oldukça yakından iç içe geçmiş sürdürülebilir, çevre dostu bir altyapının geliştirilmesini gerektirdiğine dikkat edilmelidir: yürüyüş, bisiklet, amatör bisiklet, maraton/koşu, çeşitli ekstrem spor türleri: dağcılık, rafting, kano ve yamaç paraşütüdür. Dolayısıyla, arz kaynakların oluşturması ve tanıtılması son derece

büyük önemi taşımaktadır. Acara bölgesi'nde spor etkinlikleri gelişmiş değildir. Bu yüzden, spor etkinliklerin aktifleşmesi için Batum'un merkezinde yeni futbol sahası yapılmıştır. Saha, 20 000 ziyaretçi içeri alabilmektedir ve inşaat masrafları 141 milyon Gürcü Lari ile finanse edilmiştir. Saha, iç turizmin gelişmesine yardımcı olmaktadır (Çiçinadze, 2021, s. 24-27).

Acara bölgesinde, su kaynaklarının nehir ve göllerle zengin oluşu, rekreasyonel faaliyetlerin oldukça yaygınlaşmasına neden olmuştur. Bu kapsamda, Nurigeli Gölü, denize sadece 130 metre uzaklıkta bulunması ve yeraltı kanallarıyla beslenmesi nedeniyle dikkat çekmektedir. Göl, ilk kez 1947 yılında "Aisi" adlı geminin girişiyle turistik faaliyetler için kullanılmaya başlanmıştır (Smirnova, 2022). Günümüzde, gölde çeşitli balık türleri bulunmakta ve balık tutma aktivitesi izin verilmektedir. Nurigeli Gölü, beş kez buzlanmış ve son olarak 2016 yılında yoğun soğuklar nedeniyle buz kaplamıştır. Göl kıyısında, park ve hayvanat bahçesi bulunmakta ve ayrıca kürek çekme şampiyonlukları gibi çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Tekne kiralama hizmetleri de göl gezileri için ziyaretçilere sunulmaktadır (Partenadze, 2017).

Acara bölgesindeki Yeşil Göl, denizden 2058 metre yükseklikte konumlanmaktadır. Göl, berrak ve içme suyu kalitesinde olup, değişken hava koşulları ve mevsimler nedeniyle renkleri farklılık göstererek turistler için çekici bir destinasyon haline gelmiştir. Yeşil Göl'ün altyapısı için 1,036,363 Lari bütçe ayrılmıştır (Acara Maliye ve Ekonomi Bakanlığı, 2019). Göl, günümüzde çeşitli faaliyetlere ev sahipliği yapmaktadır, özellikle rafting Acara'nın bereketli su kaynaklarına sahip nehirleri üzerinde yapılmaktadır. Söz konusu yerler, bölgenin farklı bir perspektifte sunulması turistlerin ilgisini çekmek için kullanılabilirler.

Gürcistan'da yamaç paraşütünün gelişimi komünist döneme kadar uzanıyor, farklı yıllarda duraklamalar olmuştur ama genel olarak Gürcistan'da bu alan yeni değildir. Ancak, bu spor türü son yıllarda gelişmeye başlamıştır (Paragliding Federation of Georgia, 2023).

Acara'da geliştirilen arz kaynakları sayesinde binlerce yerli ve yabancı turist hem yerel gastronomi öğrenmek ve tatmak hem de folklor, festivaller, dinlenme ve tarihi-kültürel yerleri görmek için bölgeyi ziyaret etmektedir. Acara özellikle son on yılda yatırımcıların ilgisini çekmiştir. Dolayısıyla, bölge önemli bir ekonomik canlılık kazanmıştır. Yukarıda belirtilen örneklerden de görüleceği üzere, Acara bölgesi ikmal

kaynakları oluşturmak, gelişmek ve maksimum potansiyele ulaşmak için oldukça elverişli bir yapıya sahiptir. Arz kaynaklarının oluşturulmasında belirleyici unsurlardan biri de yerel yönetim ve halkın desteğidir, bu nedenle Acara bölgesinin yaylaları hem kırsal turizm yönünde hem de denizcilik sektörü açısından gelişme potansiyeline sahiptir.

3.5.5. Tanıtıma yönelik stratejiler

Turizm açısından başarılı bir bölge veya ülke oluşturmak, pek çok faktöre bağlı olmakla birlikte günümüzde bu hedefe ulaşmak oldukça zordur. Karlı bir turizm destinasyonu oluşturmak için doğru bir konumlandırma stratejisi belirlemek, uygun ve çekici bir marka oluşturmak ve pazarlama faaliyetlerini doğru bir şekilde planlamak en önemli unsurlar arasında yer almaktadır (Arslan ve Ersun, 2011, s. 229-248).

Reklam, bir işletmenin hedef kitleyle etkileşim kurması ve sunduğu hizmetleri tanıtması için etkili bir araçtır. Ancak, reklam stratejisinin doğru bir şekilde oluşturulması da son derece önemlidir. Bu strateji, işletmenin hedef kitleleri, sunacağı hizmetleri ve bu hizmetleri nasıl sunacağını belirlemelidir. İşletme, ürün veya hizmetini tanıtım yoluyla farkındalık yaratmalı, rekabet avantajı elde etmeli, satışları artırmak için uygun reklam sunumu ile müşterileri ikna etmeli ve elinde tutmalıdır (Kaya, 2018, s. 99-111).

Yer markalaması, şehirler ve bölgeler gibi coğrafi yerlerin, markalama teknikleri ve diğer pazarlama stratejileri yoluyla ekonomik, politik ve kültürel gelişmelerini hedefleyen bir kavramdır. Bu yaklaşım, bu coğrafi yerlerin markalanabilirliği fikrine dayanır ve birçok sektör ve endüstri tarafından benimsenmiştir (Kemp vd. 2012).

Yer markalaması, hizmetler ve ürünlerden farklı olarak, tarihi, kültürel ve ekolojik faktörlere dayalı çok boyutlu bir profildir (Kapferer, 2013, s. 44). Bu nedenle, markalaşma ve markanın kimliği geliştirme süreci, ideolojik bağlantılara, ülkenin siyasi ve ekonomik istikrarına katkı sağlamalıdır. Yer markası imajı gerçek ve gelecek (planlanan) imaj olmak üzere farklılık gösterebilir. Reklam ve halkla ilişkiler kampanyaları, bölgenin gerçek imajına uygun olarak tasarlanmalıdır. Turistlere doğru ve gerçekçi reklam sunmak son derece önemlidir; zira turistler, dikkatlerini çeken şeyleri görme fırsatı bulacaklarından, hayal kırıklığına uğramayacaklar ve daha sonraki seyahatleri sırasında, ziyaret ettikleri yer hakkında olumlu bir geri bildirim sağlayacaklardır.

Yer markalama süreci, tasarım, planlama, isimlendirme ve kimlik oluşturma arasındaki iletişim yollarına dayanan, markalama tekniklerinin ve diğer pazarlama stratejilerinin kullanımıyla şehirlerin, bölgelerin ekonomik, politik ve kültürel gelişimini artırmayı hedefleyen çok boyutlu bir profildir. Bu süreçte, markanın kimliği, imajı, amacı ve bütçesi gibi unsurlar üzerinde çalışılarak bölgenin markalaşması sağlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda reklam ve PR teknikleri aktif bir şekilde kullanılmakta ve bölgenin gerçek ve gelecek imajını yansıtan kampanyalar yürütülmektedir (Anholt, 2007).

Markalar reklamlara tutmaktadır. Dolayısıyla, reklamın birinci amacı ikna etmek, bilgi vermek ve hatırlatmaktır. Bilgili reklamlar markalar, ürünler, fikirler ve tanıtımı oluşturmaktadır. Bu gibi reklamlar radio, televizyon, sosyal medya da diğer iletişim araçlarıyla ön plana çıkmaktadır. Markalar, reklamlar aracılığıyla pazarlama stratejilerini yürütmekte ve hedef kitlelerine ulaşmaktadır. Bu nedenle, reklamların temel amacı, izleyicileri ikna etmek, bilgi vermek ve hatırlatmaktır (Al ve Ries, 2002). Bilgi yüklemesi içeren reklamlar, markaların, ürünlerin, fikirlerin ve tanıtımın oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır. Bu tür reklamlar, radyo, televizyon, sosyal medya ve diğer iletişim araçları aracılığıyla hedef kitlelere ulaşmaktadır.

Reklam ve PR arasında birçok farklılık bulunmaktadır. Reklam, müşteri tarafından kontrol edilen ücretli bir tanıtım yöntemi iken, PR pozitif medya ilgisini çekmek için kullanılan bir stratejidir. Reklam içeriği, PR'den farklı olarak müşteri tarafından kontrol edilir ve yayınlanacağı zaman ve yer önceden belirlenir. Reklam süresi, bütçeye bağlı olarak belirlenirken, PR'de hikayeler farklı şekillerde yayınlanabilir ve mesajın güçlendirilmesinde daha etkili olabilir. PR, hedef kitleye reklam yapmaktan daha güvenilir ve inandırıcı olarak kabul edilir çünkü bir ürün veya hizmetin iyi olduğunu söylemek reklam olarak kabul edilirken, başkasının bunu söylemesi PR olarak adlandırılır (Magradze, 2019, s. 10-11).

Genel olarak, reklam medyanın üretildiği üründür. Reklamın amacı okurların, seyircilerin ve dinleyicilerin kendilerine sunulan ürünler hakkında tedbir almaktır (Whitley, 2018).

Reklam türleri – Genel olarak reklamın çeşitli biçimleri gözlemlenebilir. Bu biçimler arasında televizyon ve radyo reklamları, gazete ve dergi ilanları ile tabela reklamları,

tren, otobüs ve bina reklamları bulunmaktadır. Reklam çeşitleri büyük ve küçük ölçekte hem yerel hem de uluslararası düzeyde yaygınlaşmıştır.

Endüstri medya kullanımı ile “çizgi üstü” ve “çizgi altı” reklam olarak ikiye ayrılır. Örneğin, basın, televizyon, radyo, web sayfaları çizgi altı reklam sınıfa girer, bunlar kişiler için yapılır (Green, 2012, s 7).

Gürcistan’da Acara bölgesinin reklamlama işi Acara Turizm Bakanlığı tarafından düzenlenmektedir. Turizm Bakanlığı her sene boyunca bölgeni tanıtmaya çalışmaktadır. Bunun için festivalleri, toplantıları, görüşmeleri ve fuarları düzenlenmektedir. Son yıllarda Acara’nın reklam sloganı “Acara’nın dört mevsimi” olmuştur. Bunun amacı Acara’nın deniz, dağlık tatil yerleri, gastronomi ve eşsiz doğasıdır. Reklam ve PR aktif aşaması 2018 yılından başlamıştır.

Acara Turizm Başkanlığı, yerinde markalaşmanın önemli paydaşlarından biri olarak çeşitli pazarlama araçlarını kullanmıştır: uluslararası TV kanallarındaki reklamlar, sosyal ağlar, ev dışı reklamlar, basın turları ve sergiler. Acara Turizm ve Tatil Köyleri Dairesi’nin (2018-2019) resmi istatistiklerine göre, uygulanan reklam kampanyaları ve halkla ilişkiler çalışmalarının ardından yerin (Acara) bilinirliği arttı ve bu da bölgedeki turist sayısını artırmıştır.

Acara Turizm Başkanlığı, bölgenin yer markalaşmasının önemli paydaşlarından (bileşenlerinden) biri olarak, son 3 (2018-2020) yıllarında yürütülen faaliyetler CNN, BBC, Euronews, Deutsche Welle, National Geographic, Travel Channel, RTL TV kanallarında 16’den fazla hedef ülkede bölgenin tanıtımını yapmıştır (Acara Turizm Başkanlığı, 2020, s. 21).

2018 yılında Acara Turizm Başkanlığı çeşitli pazarlama tekniklerini kullanarak Acara’nın tanıtılmasını 16 hedef ülkesinde, 35 hedef şehrinde, online ve sosyal platformları için 14 ülkede gerçekleştirmiştir. Acara hakkında makaleler Wizzair Magazine, Qatar Airways, British Airways, Ukraine International Airlines, Scat Airlines, Where.ge, Travel Poland, Nat Geo Traveller, Business Treveler, Birdwatch’de yayınlanmıştır (Georgian National Tourism Administration, 2023).

15 hedef ülkesinde (Ermenistan, Azerbaycan, Rusya, Ukrayna, Beyaz Rusya, Polonya, Almanya, Letonya, Litvanya, Estonya, İngiltere, İsrail, Südi Arabistan, Kazakistan, Birleşik Arap Emirlikleri) online reklamlar yapılmıştır. Platformlar: Facebook, Instagram, Google Display Network, Google Search, YouTube. Ülke içinde bölgenin

tanıtılması reklamlarla, videolarla, Gürcistan Demiryolu Dergisinin makalelerle yapılmıştır. 2018 yılında bölgeler ve mevsimler, dağ-kayak merkezleri (Gomarduli, Goderdzi), kırsal turizm hakkında çeşitli videolar yapılmıştır. (Avaliani, 2019, s. 33-35).

2018 yılı içerisinde, dünya genelinde Londra, Madrid, Frankfurt, Tel Aviv, Tallinn, Vilnius gibi şehirleri de içeren 24 uluslararası turizm fuarı, sergiler, basın turları ve mobil uygulamalar düzenlenmiştir. Basın gezileri kapsamında 125 gazeteci ve 110 turizm acentesi temsilcisi, Acara bölgesini ziyaret etmiştir. Bunun yanı sıra, Estonya, Polonya, Beyaz Rusya, İsrail, Türkmenistan ve İsveç'ten toplam 18 basın gezisi gerçekleştirilmiştir.

Mobil uygulama. – Android ve IOS platformlarında mobil uygulamalar oluşturulmuştur. 2019 yılı itibari ile seyahat ürünleri BBC, Deutsche Welle, Euronews, National Geographic ve Travel Channel kanallarında izleyici ile buluşmuştur. Acara ile ilgili videolar bir ay boyunca uluslararası TV kanallarında yayınlandı (Mamuladze vd., 2020, s. 21).

TV reklamlar dışında bölge tanıtılması 16 hedef ülkede de yapılmıştır. Acara tanıtım makaleleri Türk Havayolları'nın dergilerinde: Belavia, Wizzair, Ukrainian Airlines Scat'ta yayınlanmıştır. Riga ve Talin şehirlerinde tramvaylarda Acara'nın fotoğraflarını yapıştırılmıştır. 14 ülkede online reklamlar yapılmıştır. Rusya ve Türkiye dışında Facebook, Youtube, Instagram, Google Search ve Google Display Network'ta basın turları yapılmıştır (Bargamyanyan, 2021, s. 38-46).

İstanbul Uluslararası Turistik Fuarı'na Acara Turizm Bakanlığı 2007 yılından beri katılmaktadır. "Türkiye pazarlama ve reklam işlerimin yaptığımız ilk ülkelerden biridir" (Nino Khakhubia, Acara Turizm Departmanı Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Departmanı Başkanı, "Interpress News" 2018).

Dünyanın en büyük fuarlarından biri olan World Travel Market (WTM) Londra, 43. yılında konaklama, havacılık, ulaşım, seyahat teknolojisi ve diğer alanlarda dünyanın farklı ülkelerinden profesyonelleri ağırlanmaktadır. Ortalama olarak fuarı 51 binden fazla ziyaretçi ağırlıyor ve yaklaşık 5000 firma temsil edilmektedir. "WTM Yearbook 2022", farklı ülkelerden turizm profesyonellerinin haberleri, yeni çözümleri ve uluslararası turizm trendlerini okuyucularla paylaştığı bir yayındır. 2022 yılında ilk kez Gürcistan standı dışında Londra Turizm Fuarı'nın binlerce katılımcı ve ziyaretçisi

fuvarın 2022 kitabında Acara'nın çeşitli turistik ürünlerini yakından tanıma fırsatı bulmuştur (Government of the Autonomous Republic of Adjara, 2023).

Ummand'a gerçekleştirilen "World Travel Awards" töreninde, Batum, dünya genelinde hızlı bir şekilde büyüyen turizm destinasyonları arasında yer alarak, turizm sektöründeki en prestijli ödüllerden biri olan turizm Oscar'ını kazanmıştır. 2023 yılında ise Batum, "World Travel Awards" gala törenine ev sahipliği yapacaktır.

"Lezzetli Acara"- Acara Turizm Bakanlığı tarafından geleneksel Acara yemeklerini tanıtmak için çekilen Acara mutfağının yeni görsel videosunun adıdır. Bölgede yemek yapmayı geliştirmek için Acara Turizm Departmanı, Acara yemeklerinin ünlü şefler ve yerel aşçılar tarafından hazırlanmasının ve sunulmasının sağlanacağı video dersleri ve fotoğraflı tarifler de hazırlamıştır (Acara Turizm Departmanı, 2020 Acara Turizm Departmanı, Resmî sayfası "Acara Bölgesi Hakkında" <http://acara.turizmdepartmanı.gov.ge> sayfasından 2023 tahninde erişildi) Reklam, Acara gastronomisini hem yurt içinde hem de yurt dışında televizyon ve sosyal ağlar aracılığıyla yaygınlaştırmıştır.

2022 yılında Acara hakkında çekilmiş imaj videoları "Euronews" kanalında yayımlanmıştır. Dolayısıyla, bölgenin turistik ürünleri 160 ülkede milyonlarca insan tarafından izlenmiştir (Europe's leading international news channel, 2023).

Bütün bunlar bölgenin imajı oluşturmaktadır. Toplam olarak, Acara bölgesi hakkında videolara ilgisini Travel Channel, National Geographic, Xpedia TV kanallar ilgisini çekmiştir.

Geçmiş yıllarda Acara Turizm Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen faaliyetler sayesinde, bölgenin tanıtımı konusunda reklam ve PR çalışmaları etkin bir şekilde yürütülmüştür. Bu doğrultuda, Acara bölgesi, ziyaretçilerine açık, özgür ve misafirperver bir turistik yer olarak sunulmaktadır. Bölgeye yönelik artan ziyaretçi ve yatırımcı ilgisi, özellikle ekoturizm ve kırsal turizm gibi alanlarda gözlemlenmektedir. Hükümetin odak noktası ise, dört mevsim turizm olanaklarının geliştirilmesi ve bölgenin altyapısının güçlendirilmesidir. Nihayetinde, Acara bölgesi, Travel Channel, National Geographic ve Xpedia gibi yüksek izleyici kitlesine sahip kanalların da dikkatini çeken bir turistik destinasyon haline gelmiştir.

Acara bölgesi, kıyı şeridi ve dağlık alanların bir arada bulunması sebebiyle, heyecan dolu tatil imkanları sunan bir destinasyondur. Bölge, zengin tarihi, özgün kültürü, ilgi

çekici eski ve modern yapıları ve sıcakkanlı yerel halkıyla büyüleyici bir konumdadır (Anholt, 2008).

Acara bölgesi turizm geliştirme stratejisine göre, 2019-2025 yılları arasında, bölgenin dört mevsim tatil yeri olarak konumlandırılması hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda, turizm ürünlerinin ve hizmetlerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi için bir plan hazırlanması öngörülmüştür. Bu plan, yerel yönetimlerin katılımıyla gerçekleştirilecek toplantılar sonucunda ortaya konulacak ve bölgenin imajına uygun tanıtım ve pazarlama stratejileriyle desteklenecektir.

3.5.6. Sürdürülebilirlik stratejileri

Sürdürülebilirlik kavramı, bir sürecin ya da durumun süresiz olarak devam ettirilebilme yeteneğini ifade etmektedir. Genel anlamda, sürdürülebilirlik ekonomik ve ekolojik sistemlerin üretkenliklerini, işlevlerini ve süreçlerini gelecekte de devam ettirme kapasitesi olarak kabul edilmektedir (Yavuz, 2010, s. 63-86). Sıklıkla ekonomik ve ekolojik sistemlerin bir kavramı olarak açıklanan sürdürülebilirlik, sürdürülebilir kalkınma ile sık sık özdeşleştirilmektedir. Sürdürülebilir kalkınma, Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından “bugünün ihtiyaçlarını karşılayarak, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğini tehlikeye atmayan bir kalkınma süreci” olarak tanımlanmaktadır (United Nations, 2023). Sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik boyutu, yenilenebilir kaynakların kullanımına dayanmakta olup, üretim faaliyetlerinin çevresel etkileri de dikkate alınmaktadır.

Birleşmiş Milletler, 2015 yılında gerçekleştirilen 70. toplantısında sürdürülebilir kavramının tüm üye ülkeler tarafından kabul edilebilecek 17 maddelik bir planını oluşturmuştur. Bu hedefler, küresel ölçekte ortaya çıkan yoksulluk, eşitsizlik, refah, barış ve adalet, iklim değişikliği ve çevresel zorluklar gibi zorlukların ele alınmasını amaçlamaktadır (Sustainable development United Nations, 2023). Planın bir maddesi ise, sürdürülebilir turizmi destekleyen politikaların geliştirilmesi ve uygulanması, istihdam yaratılması, kültürel mirasın teşvik edilmesi ve ekolojik tehditlerin önlenmesi yönündedir.

Turizm sektörü, ülke ekonomisine katkısıyla döviz gelirlerinin artmasını, istihdamın artışını ve nüfusun yaşam kalitesinin yükselmesini sağlamaktadır. Ancak, bu faydaların yanı sıra, sektörün mevsimsel özelliklerinden kaynaklanan ekolojik tehditler, nüfusun sosyal durumunu etkileyebilmektedir. Bu tür sorunlar, sürdürülebilir

kalkınma hedefleriyle ilgilidir. “Sürdürülebilir kalkınmanın amacı, bugünün ihtiyaçlarını gelecek nesillere zarar vermeden ve ihtiyaçlarını karşılama yeteneğini tehlikeye atmadan karşılamaktır” (Khoferia, 2012, s. 33).

Sürdürülebilir kalkınma, küresel düzeyde bir sistem olarak dünya ile ilgili bir anlayışı benimsemektedir. Turizm destinasyonlarının sürdürülebilir gelişimi, sadece kısa vadeli ekonomik kazançlarla sınırlı kalmayan, aynı zamanda uzun vadeli sosyolojik, ekonomik ve çevresel faydaları da kapsayan bir süreçtir. Bu bağlamda, sürdürülebilirlik, kaynakların bilinçli ve sorumlu bir şekilde kullanımını ve gelecek nesillerin bu kaynaklara erişimini tehlikeye atmama ilkesini içermektedir (Pratt, 2022).

Başlangıçta, neredeyse tüm ülkelerin ekonomi bakanlıkları, ulusal ekonominin sürdürülebilirliğini ekonomik açıdan ele alarak, Gürcistan gibi ülkeler de turizm sektörü gibi diğer önemli alanları dikkate almaktadır. Gürcistan Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı, dış ticaret, enerji ve ulaştırma sağlaması, bilgi ve modern teknolojileri, inşaat ve şehir planlamayı içeren stratejileri ile bu amaca hizmet etmektedir (Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı, 2018).

Daha sonra, Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı'nın alt birimi olan Turizm Departmanı, yerel halkın yaşam standartlarının iyileştirilmesi, doğal çevrenin korunması ve ziyaretçilerin keyifli bir konaklama deneyimi yaşaması amacıyla stratejik hedefler belirlemektedir. Bu hedefler, hem yerel nüfus hem de ziyaretçiler üzerinde doğrudan etkisi olan doğal çevrenin kalitesinin korunması ile birlikte, turizm faaliyetleri yoluyla ekonomik kalkınmanın sağlanması üzerine odaklanmaktadır.

Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), yoksullukla mücadele amacıyla belirlediği 7 mekanizmayı uygulamayı hedeflemektedir. Söz konusu mekanizmaların uygulanmasıyla, turizm organizasyonlarında istihdam olanağı sağlanması, turistik faaliyetlere katılımın artırılması, işletme organizasyonları tarafından teşvik edilmesi, altyapı düzenlemelerinin gerçekleştirilmesi ve küçük-orta ölçekli aile işletmelerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır (Khositashvili, 2020).

Çevrenin korunması ve sürdürülebilirliği, bireylerin kendi inisiyatifleriyle alacakları çevresel önlemler ve eylemlerle de sağlanabilir. Bu bağlamda, özellikle gençlerin çevresel bilincinin geliştirilmesi ve çevre konularına duyarlılıklarının artırılması önem arz etmektedir. Bu amaçla, gençlerin çevre dostu eylemler gerçekleştirmeleri, örneğin

çevresel temizlik faaliyetleri düzenlemeleri, ağaçlandırma çalışmaları yapmaları veya sokak hayvanlarını koruma altına almaları teşvik edilmelidir.

Sürdürülebilir kalkınma stratejisinin 2030 gündemine yönelik hedeflere ulaşmak adına, kırsal kalkınma stratejilerinin yeniden gözden geçirilmesi elzemdir. Mevcut kırsal kalkınma planları ve uygulamaları, bahsi geçen gündemin sosyo-ekonomik ve çevresel hedeflerine tam anlamıyla uyum sağlamaktan uzaktır. Göz önünde bulundurulması gereken bir başka husus ise, dünya nüfusunun dörtte birinden fazlasının kırsal alanlarda yaşamasıdır. Bu bağlamda, kırsal alanlardaki kaynak tüketimi, iklim değişikliği ve COVID-19 salgını gibi küresel sorunların ortaya çıkmasına katkıda bulunmaktadır.

2021 Dünya Sosyal Raporu, sürdürülebilir kalkınmaya ulaşmak için kırsal kalkınma yollarına işaret etmektedir. Kırsal kalkınmanın ilgi odağı haline getirilmesi ve kentsel kalkınmanın bir tamamlayıcısı olarak ele alınmaması çağrısında bulunmaktadır. 2021 Dünya Sosyal Raporu, yeni dijital ve öncü teknolojilerin bu hedeflere ulaşmak için fırsatlar yarattığını göstermektedir. Kır-kent eşitsizliğini ortadan kaldırmak için bu imkanları kullanmak ve gerçeğe dönüştürmek gerekmektedir (Birleşmiş Milletler Kapsayıcı Sosyal Kalkınma Ekonomik ve Sosyal İşler Bölümü, Rapor (UN DESA), 2021).

Gürcistan, tarım ve kırsal kalkınma için bir uygulama stratejisi geliştirmiş ve bu strateji sürdürülebilir kalkınma ilkelerine dayanmaktadır. Stratejinin vizyonu, kırsal alanlarda ekonomik fırsatların çeşitlendirilmesi/geliştirilmesi, sosyal koşulların ve yaşam standardının iyileştirilmesi olarak belirlenmiştir. Stratejinin temel amacı, çiftçilerin/girişimcilerin pazara entegre edilmesi, kırsal alanlarda genç çiftçilerin ve girişimcilerin teşvik edilmesi, altyapı ve hizmetlere erişimin artırılması, kırsal alanlarda turizmin ve ilgili turizm ürünlerinin geliştirilmesi, çevreye uyumlu iklim-akıllı tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması ve biyo/organik üretimin teşvik edilmesidir. Ayrıca, strateji etkili gıda/hayvan yemi güvenliği, veterinerlik ve bitki koruma sistemlerinin oluşturulmasını da içermektedir. Ekoturizmin gelişimini teşvik etmek, orman kaynaklarının sürdürülebilir kullanımını sağlamak, enerji verimli ve yenilenebilir enerji teknolojilerinin ve uygulamalarının tanıtımını teşvik etmek ve tarımsal biyoçeşitliliği sürdürmek de stratejinin hedefleri arasında yer almaktadır. Bu stratejinin bütçesi, 2021-2027 yılları arasında 2,0 milyar Lari olarak belirlenmiştir

(Georgia Agriculture and Rural Development Strategy 2021-2027, Georgian Ministry of Environmental Protection and Agriculture, 2019, s. 24-28).

Acara'nın turizm sektöründe sürdürülebilir bir yapı oluşturmak ve bu yapıyı sürdürmek için çevre koruma önlemlerinin uygulanması, plastik atık işleme tesislerinin artırılması ve yerel organik ürünlerin üretimi için gerekli politikaların hayata geçirilmesi şarttır. Turizm sektörünün diğer sektörlerle göre daha olumlu bir tablo çizmesi, son yıllarda Acara'da turizmin gelişmesi ve bu yönde yapılan çalışmaların başarısıyla doğrudan ilişkilidir. Bu sektör, diğer sektörlerle de katkı sağlamakta, farklı çalışan gruplarına iş imkanı sunmakta, barış, birlik, kültürlerin dolaşımı ve sürdürülebilir kalkınma gibi değerleri yansıtmaktadır. Turizm sektörü, daha fazla kullanıcı sayısına sahip olduğu için çevre koruma tedbirlerinin alınması, çeşitli salgın tehditleri, küresel ısınma ya da kriz durumlarına karşı etkili bir koruma sağlamaktadır. Bunların tümü, doğru yönetim ve sürdürülebilir turizm odaklı politikaların uygulanmasıyla mümkündür.

UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) yoksullukla mücadele ediyor ve gezegeni koruyor. Başarılı, eşit, adil ve kapsayıcı bir toplum inşa etme yolunda Gürcistan'ın etkili politikalar oluşturmasına, demokratik kurumları güçlendirmesine ve uluslararası işbirliğini güçlendirmesine yardımcı olur (United Nations Development Programme, 2023).

3.5.7. Örgütlenme stratejileri

Organizasyonlar, belirli hedefleri gerçekleştirmek amacıyla resmi kuralların belirlendiği, güç ilişkilerinin, iş bölümünün ve sınırlı üyelik yapılarının bulunduğu, kuralların belirgin bir şekilde işlediği bir kolektif yapıdır. Yönetim, yenilikler, teknolojiler ve organizasyonel değişiklikler gibi çeşitli görevler, karar verme süreçleri, yenilikçi yaklaşımlar ve ileri teknolojiler de organizasyonların işleyişinde yer alır (Kodua, 2004, s. 351).

Kuruluşların başarılı bir şekilde hedeflerine ulaşabilmesi için önceden belirlenmiş planlar ve stratejiler geliştirmesi gerekmektedir. Yönetim kademesi, bu hedeflere ulaşmak için gerekli olan yapıyı oluşturarak, organizasyonun etkin bir şekilde yönetilmesine katkı sağlamalıdır. Organizasyonlar, iş uzmanlığı, bölümlendirme, komuta zinciri, kontrol aralığı, merkezîyet ve yerelleştirme, ile resmileştirme gibi altı temel unsurun bir araya gelmesiyle oluşan bir süreçtir (Robbins, 2018, s. 383-398).

Turizm sektöründe kullanılan organizasyon yapıları arasında, dikey örgütlenme modeli ve destinasyon bazlı örgütlenme modeli olmak üzere iki farklı yaklaşım bulunmaktadır. Dikey örgütlenme modeli, merkezi yönetimin karar alma sürecindeki belirleyici ve koordinasyon sağlayıcı rolüne odaklanırken, destinasyon bazlı örgütlenme modeli ise yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve sektör temsilcilerinin yönetim sürecine aktif bir şekilde katılmasını öngörür. Bu iki model birbiriyle iç içe geçerek ortak bir amaç doğrultusunda hareket etmektedirler (Karacaoğlu, 2021, s. 27).

Gürcistan'daki turizm yönetiminin organizasyon yapısı dikey bir yönetim tarzını temsil etmektedir. Turizm faaliyetinin kurumsal düzenlemesine gelince, yani verilen yasal düzenleme ve uygulanması üzerindeki kontrol Gürcistan Ulusal Turizm İdaresi tarafından yapılmaktadır. Gürcistan Ulusal Turizm İdaresi, Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı sistemine dahil bir tüzel kişiliktir. Faaliyetlerini devlet kontrolünde bağımsız olarak yürütmektedir. Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı 2004 yılında kurulmuştur. Bakanlık Gürcistan Hükümetine karşı sorumludur ve kanunla verilen veya kanuna dayanarak hükümet ve Başbakan tarafından verilen görevleri yerine getirir. Mevzuatın verdiği yetkiler çerçevesinde Bakanlığın temel görevleri şunlardır: ülkenin ekonomik durumunun analizi, ekonomik büyüme ve sürdürülebilir ekonomik kalkınmanın sağlanması için ekonomi politikasının geliştirilmesi; Ülkenin sürdürülebilir kalkınması için gerekli önlemlerin geliştirilmesi, uygulanması ve koordinasyonu. Kaynak tasarrufu sağlayan üretim türlerinin teşvik edilmesi, üretim, inşaat, ulaşım ve hizmet alanlarında enerji verimli önlemlerin teşvik edilmesi ve koordine edilmesi, yeşil ekonominin teşvik edilmesi için gerekli önlemlerin alınması, turizm ve tatil beldesi geliştirme politikalarının formüle edilmesi ve uygulanması; Ülke önceliklerine uygun olarak modern teknolojilerin sürekli geliştirilmesi ve maksimum ekonomik verimliliğin sağlanması vb. (Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı'nın 11 Şubat 2016 tarihli ve 70 sayılı Yönetmeliğinin onaylanmasına ilişkin Gürcistan Hükümeti Kararı, Tiflis).

Bir organizasyona, tüzel kişiler de dahil olabilir. Örneğin, Gürcistan'da Üret, Gürcistan Yenilikler ve Teknolojiler Ajansı, Kara Taşımacılığı Ajansı, Sivil Havacılık Ajansı, Deniz Taşımacılığı Ajansı, Gürcistan Devlet Hidrografik Servisi, Teknik ve İnşaat Denetleme Ajansı, Gürcistan Ulusal Turizm İdaresi, Gürcistan Ulusal Standartlar ve

Metroloji Ajansı, Birleşik Ulusal Akreditasyon Kurumu – Akreditasyon Merkezi, Devlet Petrol ve Gaz Kurumu, Ulusal Maden Kaynakları Ajansı, Piyasa Gözetim Kurumu, Mekansal ve Kentsel Kalkınma Ajansı, Tatil Köyleri Geliştirme Ajansı ve Ulusal Devlet Mülkiyet Ajansı gibi kuruluşlar yer almaktadır (Ministry of Economy and Sustainable Development of Georgia, 2023).

Gürcistan Ulusal Turizm İdaresi, turizm yönetimi ile ilgili bir kurum olarak faaliyet göstermektedir. Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı tarafından 2016 yılında yayınlanan bir yönetmelikle, İdarenin yetki ve sorumlulukları açıkça tanımlanmıştır. Buna göre, İdare kamu hukuku kurallarına tabi bir tüzel kişilik olarak kabul edilir ve kendi adına hak ve yükümlülükler üstlenebilir. Ayrıca, işlemlere girebilir, kendi gelirlerini elde edebilir, davacı veya davalı olarak mahkemelerde görülebilir. İdarenin temel görevleri arasında yabancı turistleri Gürcistan'a çekmek, iç turizmi teşvik etmek, turistik yerlerin, altyapının ve insan kaynaklarının geliştirilmesini sağlamak yer almaktadır (Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakan'ının Emri No. 1-1/642, 21 Kasım 2016, Tiflis).

Hedefler, Gürcistan'da turizm geliştirme devlet politikasının oluşturulması ve uygulanması, turizm gelişimi temelinde sürdürülebilir turizm gelişiminin teşvik edilmesi, yüksek ihracat gelirlerinin büyümesinin teşvik edilmesi ve fonlarla ülkede yeni istihdam yaratılmasıdır. ilgili bütçeden ve ya diğer gelir kaynaklarından tahsis edilen, Gürcistan ve uluslararası ve yerli turist akışlarını artırmak için tanıtım, turistik açıdan çekici ticari veya ticari olmayan etkinliklerin reklamı/propagandası, turistik açıdan önemli etkinliklerin tanıtımı (Kiladze, 2020, s. 38-48).

İdarenin üç başkanı ve idarenin başkan yardımcısı. İdare başkanı, idarenin yönetimini yönlendirir, idarenin yetkisine giren konularda kararlar alır ve idarenin genel liderliğine tavsiyelerde bulunmaktadır.

3.5.7.1. İdare yapısı

1. Yönetim sistemi, bir merkezi birim ve bölgesel organlar tarafından oluşturulmaktadır.
2. Merkezi aparat, kendisine verilen görevleri yerine getirmek için yapısal alt birimler aracılığıyla işlevini yerine getirmektedir.

3. Merkezi idare aygıtının yapısal alt bölümleri şunlardır: idari bölüm; Araştırma ve Planlama Bölümü; Halkla İlişkiler Bölümü; Uluslararası İlişkiler Bölümü; İç Turizmi Teşvik Dairesi Başkanlığı; Marka Geliştirme Departmanı; yanı sıra uluslararası turizm tanıtım, hukuk, analiz ve müdahale, bilgi hizmetleri, turizm alanında hizmet sağlayıcılarla ilişkiler departmanları, turizm ürünleri ve küçük altyapı departmanı.

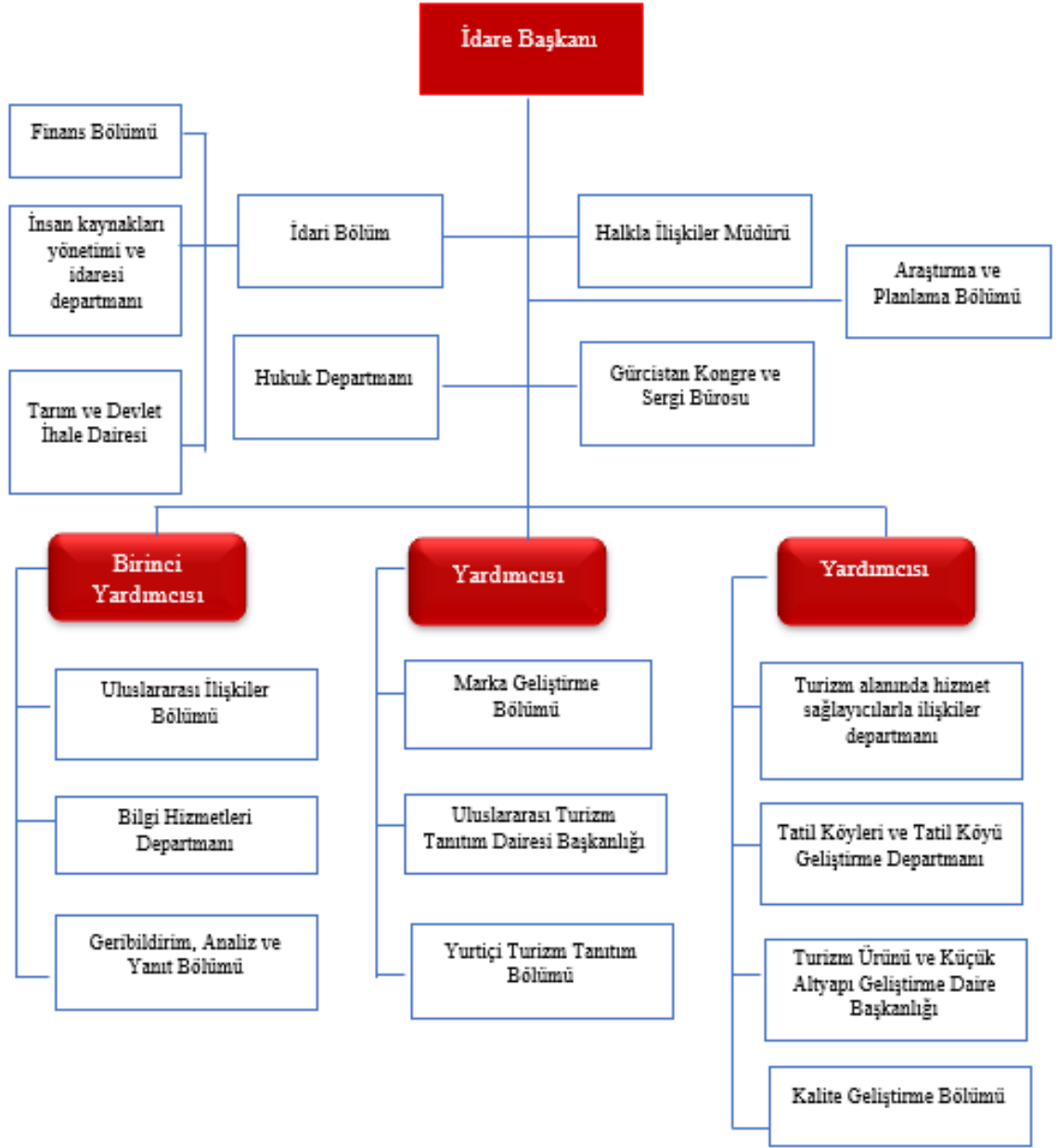
4. Örgütsel sorunların çözümü için, idarenin merkezi aygıtı içinde hizmet kalitesinin geliştirilmesi konseyi ve pazarlama konseyi adı verilen müzakere organları kurulur. Bu müzakere organları, gerektiği takdirde toplanır ve en az üç ayda bir, Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanı'nın Küratör Yardımcısı ve idarenin yapısal alt birimlerinin temsilcilerini içerir. Uzmanlar ve/veya bağımsız uzmanlar, gerektiğinde bu kurullara davet edilebilir.

5. Bölgesel yönetim organları turizm bilgi merkezleridir.

6. Bölgesel idare organları, belirli uzun vadeli hedefler ve ihtiyaçlar dikkate alınarak, ülkenin ilgili idari-bölgesel birimlerinde başkanın bireysel idari-yasal işlemi temelinde kurulmaktadır.

Acara Turizm Başkanlığı, Gürcistan Ulusal Turizm İdaresi'nin bir alt kuruluşu olarak işlev göstermektedir ve Acara Özerk Cumhuriyeti'nin turizm yönetimini temsil eden devlet organıdır. Başkanlık, turizm ve tatil köylerinin sürdürülebilir korunması ve geliştirilmesi için gerekli devlet politikalarını belirlemekte, bölgenin turizm potansiyelini uluslararası düzeyde artırmakta ve turizm sektöründe yeniliklerin teşvik edilmesine öncülük etmektedir. Acara, kendi özerk yapısına sahip bir bölge olarak, genellikle Gürcistan yasalarına dayanan kendi yasal düzenlemelerini uygulamaktadır (Official portal of the Government of Adjara, 2023).

ÖRGÜT YAPISI

Şekil 3.7: Acara Turizm Departmanının orgüt yapısı (Gürcistan Turizm yönetim Stratejisi (gnta.ge,2023)).

Gürcistan'da turizmin diğer bir asosyasyonları, hükümet dışı sivil toplum kuruluşlarının ana dernekleri olan ve Gürcistan'ın turizm ve diğer yasalarına uygun olarak bağımsız olarak faaliyet gösteren ayrı turizm dernekleri de bulunmaktadır.

Gürcistan'daki en önemli turizm derneği, 2006 yılında kurulan Georgia Tourism Asosyasyonu'dur (Georgian Tourism Association /Gürcü Turizm Derneği GTA). Bu asosyasyonu özel turizm şirketleri, oteller ve aile otellerinden oluşan ve amacı turizm alanında aşağıdaki gibi önemli yönleri geliştirmek için kurulmuş bir organizasyondur.

Organizasyonun ana faaliyetleri, giden, yerel ve gelen turizm, eğitim seminerleri ve eğitimleri, profesyonel rehberlerin eğitimidir. GTA, otellerin uluslararası rezervasyon sistemine dahil edilmesine, turist bilgilerinin yayılmasına, lobiciliğe katkıda bulunmaktadır. Ayrıca web sitesi danışmanlığı, video prodüksiyonu, pazarlama desteği, seminerler ve eğitimler sunulmaktadır. Gürcistan Turizm Derneği, Gürcistan'da turizmin gelişmesine katkıda bulunan çeşitli projeler uygulamaktadır. Bu projelerde GTA, Gürcistan Ulusal Turizm İdaresi, Korunan Bölgeler Ajansı, uluslararası bağış kuruluşları (EPF: USAID/SME; GTZ; SDC), yerel ortaklar (Elkana, GeoLand) ve derneğin üye şirketleri ile yakın işbirliği yapmaktadır. Gürcistan Turizm Derneği, Dünya Turizm Örgütü Bilgi Ağı, Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi, Gürcistan Sanayi ve Ticaret Odası, Uluslararası Ticaret Odası üyesidir ve 2012'den beri Gürcistan Turizm Derneği, Turizm Danışma Konseyi üyesidir (Travel in Georgia, 2023).

3.5.8. İç turizm stratejileri

Turizm, ziyaret edilen yerin yerli ya da yabancı olmasına bağlı olarak iç turizm ve dış turizm şeklinde iki ana gruba ayrılmaktadır. Dış turizm, bireylerin kendi kalıcı ikamet ettikleri yerden farklı bir çevreye eğlence, seyahat, bilgi edinme veya diğer amaçlarla taşınması ile tanımlanırken, iç turizm ise ülke sınırları içinde vatandaşların dinlenme, ziyaret, akraba ziyareti veya diğer amaçlarla gerçekleştirdikleri hareketler sonucu yerel para döngüsünün oluştuğu turizm türüdür (Karaman vd. 2022, s.146-179).

Gürcistan Turizm bu şekilde tanımlanmıştır; Yurtiçi turizm- Gürcistan'da yaşayanların ülke sınırları içinde, kalıcı ikamet yerleri dışında sağlanan turizm hizmetleri (Gürcistan Kanunu Turizm ve Tatil Köyleri, Bölüm I, Genel Hükümler, Madde 2, Fıkra-19. 1997-N 13-14). Bir turist, turistik deneyimlerini iç turizm ile saymaya başlar, deneyimli veya deneyimsiz tüm turistler öncelikle iç turizmin katılımcılarıdır.

COVID-19 pandemisi nedeniyle Acara bölgesinin büyük ölçüde turizmden elde edilen gelire bağlı olması nedeniyle yurt dışı turların uygulanması önemli ölçüde azalmıştır.

Günümüzde iç turizmin türü farklıdır, akraba ziyareti ve hac ziyaretinin yanı sıra birçok destinasyonu içermektedir. Acara'da iç turizmin gelişmesi ve turist çekmesi için uygun altyapı düzenlenmiştir. Sektördeki personelin ziyaretçilerle buluşmaya daha hazırlıklı olması için çeşitli yönlerde eğitimler verilmiştir. Dolayısıyla, Acara çoğunlukla bir sahil beldesi olarak kabul edilirken, Gürcistan'ın diğer bölgelerinde

yaşayan insanlar için kolayca ulaşan bir yerdir. Deniz tatil beldelerinde ulaşım araçları geliştirilmiş, bir tatil beldesinden diğerine toplu taşıma araçları ile seyahat etmek daha kolay hale gelmiştir. Buraya gelen tatilcilerin en çok ilgisini çeken ise yazın deniz ve sıcak havanın ardından sadece 1 saatte temiz havada dağ tatil yerlerine varabilmeleri, Acara'daki yöresel geleneksel etkinliklerin çokluğu (Abesadze, 2018, s. 23-26).

Gürcistan Ulusal İstatistik Servisi tarafından 2021 yılında yürütülen istatistiksel araştırmanın sonuçlarına göre: 1.415,5 bin iç turizm kullanıcılarından Acara bölgesinin payı 163,6 bin, bu sırada iç turizmden elde edilen kâr 2,7 milyon GEL (Gürcü Lari) olmuştur. Eylül ayı dahil 4.141,5 bin turist olan ve 485,6 bin turistin Acara'yı ziyaret ettiği 2022 yılı verilerinin çok altında 2021'de Gürcistan Ulusal Turizm Ajansı tarafından 2024 yılına kadar kesin sonuçların alınacağı bir plan geliştirmiştir. Pandemi sonrası dönemde turizm sektörünün toparlanması için aşağıdaki önlemler planlanmıştır: Turizmin toparlanması ve kriz yönetimi yönünde bir stratejik planın hazırlanması ve uygulanması;

- Pandemi sonrası ortamda turizm sektörünü desteklemek ve sektörü güçlendirmek için yerli turist akımlarını artırmak için hedefe yönelik pazarlama faaliyetleri uygulanmalı;
- Yasal çerçeve aracılığıyla yüksek bir seyahat güvenliği ve tüketici haklarının korunması standardı getirilmelidir;
- turizm işletmesinin pazar potansiyelinin değerlendirilmesi;
- İç turizmi güçlendirmek için pazarın özelliklerini incelemek; ticari faaliyet eğiliminin incelenmesi - potansiyel müşterileri ve onların ihtiyaçlarını bulmak;
- Altyapının az olduğu yerlerde alternatif turizm türleri için uygun altyapıların geliştirilmesi;
- Yerli turistlerin önceden rezervasyon yapılabilmesi için tüm tatillerin önceden bildirilmesi;
- Mevcut ve gelecekteki talebin değerlendirilmesi; pazar gelişiminin uzun vadeli eğilimlerinin tahmin edilmesi (Shalamberidze, 2022, s.159-161).

Ürünün tanıtımına yönelik olarak yapılan tanıtım faaliyetleri, iç turizmin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu süreçte, bölgenin sosyal ve kültürel

motifleri ile bölgede bulunan ürünlere özen gösterilerek, ürünlerin bulunduğu bölgede aylarca süren bir reklam kampanyası yürütülmektedir. Bu tür reklam kampanyaları, bölgede milli birliğin ve bölge imajının oluşmasına katkı sağlamaktadır (Sarı, 2010, s. 43). Acara'da iç turizmi güçlendirmek için aktif bir şekilde reklam ve propaganda kullanılmaktadır. Acara Turizm Başkanlığı, yerel yemekleri, rekreasyonları, kültürel-tarihi yerleri diğer Gürcistan bölgeleri için göstermeyi amaçlayan 9 referans videosu hazırlamıştır. Bu videolarda, yazarlar, oyuncular ve çeşitli alanlardan Gürcü tanınmış isimler yer almıştır. Vatanlarını daha iyi tanımaya çağıran bu videolar, iç turizm ve ekonomik büyüme verilerine de yansımaktadır.

Acara bölgesinde, iç turizmin geliştirilmesi amacıyla, bölgesel gençlik merkezi tarafından öğrencilere yönelik gezi, bilişsel tur, doğa yürüyüşü ve kamp gibi faaliyetler düzenlenmektedir. Bu etkinlikler, iç turizm stratejilerinin bir parçası olarak tasarlanmıştır ve katılımcıların, Gürcistan'ın diğer bölgelerini de ziyaret etme arzusunu arttırmaktadır. Bu yaklaşımın amacı, gençler aracılığıyla iç turizmin geliştirilmesine katkı sağlamaktır (Regional Youth Center, 2023).

Ulusal Turizm İdaresi, iç turizmin geliştirilmesini önemli bir öncelik olarak kabul etmektedir. Bu kapsamda, bu yıl düzenlenen 40'tan fazla basın ve bilgilendirme, gastronomi, şarap festivali ve etkinliklerle halkın turizm potansiyeline dikkat çekilmektedir. Ayrıca, Ulusal Turizm İdaresi, iç turizmin gelişimine katkı sağlamak için bu yıl ilk kez "Lezzet Festivali"ni düzenlemiştir. Bu festival kapsamında gerçekleştirilen Çay Şenliği festivali de ilgi odağı olmuştur. Bu bağlamda, gastro turlar ve festivaller düzenlenerek halkın yerel yemekleri keşfetmesi sağlanmakta ve iç turizmin gelişmesine katkı sağlanmaktadır. Kış tatil yerlerinin tanıtımı için de kayak yarışmaları gibi çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir.

Ulusal Turizm İdaresi, turizm dernekleriyle işbirliği yaparak seyahat şirketleri temsilcileri ve rehberleri için bilgilendirme turları düzenlemiştir. Bu turların temel hedefi, yerli ve yabancı turizm firmalarının temsilcilerine, Gürcistan'ın keşfedilmemiş bölgelerini ziyaret etme fırsatı sunmak ve tur sonrasında gezginler için yeni tur paketleri hazırlamalarına yardımcı olmaktır. Bilgilendirme gezilerine, çeşitli medya temsilcileri, fotoğrafçılar ve blog yazarları aktif bir şekilde katılmaktadır.

Uygun altyapı eksikliğinden dolayı engellilerin iç turizme katılımı çok azdır veya hiç yoktur. Gürcistan'daki tarımsal kalkınma stratejileri arasında, görevi engelli kişilerin

tarım sektörüne dahil edilmesini içeren stratejilerden biri vardır. Ancak “engelli”lerin iç turizme katılımı konusunda herhangi bir şey yapıldığından ne söz ne sonuç var. Bu nedenle, hem Acara'da hem de Gürcistan genelinde devletin desteğine ve uygun altyapının düzenlenmesine ihtiyaç vardır, bu da tüm vatandaşların haklarının korunması ve iç turizmin gelişmesi için bir başka adım olacaktır. Çünkü biliyoruz ki turizmin dünyada yer almasını teşvik etmek turizmin nedenidir. Kurumun kararına göre turizm/seyahat tüm insanların hakkıdır, tüm insanlar için özel bir şeyler yapılmalıdır.

Yerli turizm firmaları, yerli turistleri çekebilmek için yurt dışı turlarını uygun fiyatlı ve bütçe dostu seçeneklerle sunarak çeşitlendirmişlerdir. İç turizmin gelişimine katkı sağlamak adına, turistlerin memnuniyetini sağlamak için çeşitli yönler üzerinde odaklanılması gerekmektedir (Marshava,2018). Yine de, yukarıda bahsedilen eksikliklere rağmen, Gürcistan'daki iç turizm sektörü gelişim göstermekte ve ülkedeki benzersiz turizm potansiyeli ve çeşitliliği ile günümüz Gürcistan ekonomisi için önemini giderek arttırmaktadır.

3.5.9. Güvenlik stratejileri

Kant'a (1958) göre, insanların bir arada yaşamasına izin veren barış durumu doğal bir durum değildir. Doğal durum, düşmanlıkların var olduğu ancak her zaman tehditlerin olmadığı bir barış durumu değil, savaş durumudur (Demiray, 2006: 247-271). Ziyaretçilerin güvenli bir ortamda bulunmalarının, bir turizm destinasyonunun başarısını veya başarısızlığını belirlemede önemli bir faktör olduğu belirtilmektedir (Azam vd., 2010, s. 52-61).

Mulwa (2018) tarafından belirtildiği üzere, güvenlik kavramı doğal afetler, salgın hastalıklar ve depremler gibi doğal güçlerin neden olduğu zararlardan kaynaklı riskleri içermekle beraber, siyasi istikrarsızlık, ekonomik belirsizlik, terör saldırıları gibi insan kaynaklı faktörleri de kapsamaktadır.

Güvenlik ve tehdit kavramları arasında karşılıklı etkileşim olduğu düşünüldüğünde, her ülkenin güvenlik belgesi, tehdit algısı ve tanımlama sürecini göz önünde bulundurarak oluşturulmalıdır. Mevcut tehditlerin tespiti, güvenlik stratejilerinin geliştirilmesinde kritik bir faktördür (Şahin ve Uyar, 2008, s. 19).

Siber güvenlik, 2008 yılındaki Rusya-Gürcistan savaşı sonrasında Gürcistan hükümetinin gündemine gelmiştir. Söz konusu siber saldırılar, hükümet, bankacılık sektörü ve medya-televizyon gibi kurumların hedef alınmasına neden olmuştur. Siber alandaki faktörler, çeşitli faaliyetler yürüterek siber tehlikelerle başa çıkmayı amaçlamaktadır. Gürcistan Hükümeti de, ulusal siber güvenlik stratejisinin amaçlarını ve hedeflerini aşağıdaki şekilde geliştirmiştir:

Hedef 1: Bilgi toplumu ve kuruluşlarının siber kültürünün geliştirilmesi ve siber uzaydaki tehditler ve olaylarla başa çıkma yeteneklerinin güçlendirilmesi;

Hedef 2: Siber güvenlik yönetim sisteminin ve kamu-özel işbirliğinin sürdürülebilirliğinin güçlendirilmesi;

Hedef 3: Güçlü insan kaynakları ve yeterli teknik destek ile siber yetenekler geliştirmek;

Hedef 4: Uluslararası siber güvenlik arenasında güvenli ve emniyetli bir ülke olarak Gürcistan'ın rolünün güçlendirilmesi;

Stratejinin uygulanması için zaman çerçevesi 2021-2024'tür (Gürcistan'ın 2021-2024 ulusal siber güvenlik stratejisi ve eylem planının onaylanması üzerine, Gürcistan Hükümeti Kararı No. 482, 30 Eylül 2021, Tiflis).

Gürcistan Turizm ve Tatil Köyleri Kanunu, turistlerin güvenliği ile ilgili olarak bilgi sağlamaktadır. Kanun, turist ve tatil yeri faaliyetlerinin konularını belirlemekte ve turistlerin ve tatilcilerin güvenliğini sağlamakla yükümlü oldukları Gürcistan mevzuatı tarafından belirlenen kurallara uymayı zorunlu kılmaktadır. Güvenliğin sağlanması ile ilgili olarak, kanun aynı zamanda, turizm sektörü yönetiminden sorumlu olan yetkili organ, ilgili bakanlıklar, diğer kurumlar, Abhazya ve Acara özerk cumhuriyetleri yetkililerinin yürütme organları ve diğer turistik kuruluşlarla birlikte hareket ederek, turistlerin korunması ve güvenliği için bir program geliştirmek ve uygulamakla yükümlüdür (09.09.99 N2390 Yasama Gazetesi N 43(50, Bölüm IV hizmetlerin organizasyonu, Madde 13)). Bu nedenle, turistlerin güvenliği ülke genelinde korunmakta ve sağlamak için çaba gösterilmektedir. Turizm faaliyetlerinde bulunan tüm tüzel kişiler ve girişimcilerin yanı sıra devlet de turistlerin güvenliği hakkında sorumludur. Acara bölgesinde, turist toplanma yerlerinin güvenliğini sağlamak için kontrol iki katına çıkarılmıştır. Trafik polisi, trafik sıkışıklığından kaynaklanan kazaları ve sözlü veya fiziksel çatışmaları önlemek için trafik akışını düzenlemektedir.

Ayrıca, güvenlik polisi, şehirlerdeki bulvar veya diğer alanlarda bisikletlilerin yaya yollarını kullanmaması için denetim yapmaktadır. Turistlerin ülkeye giriş yaparken seyahat sigortası yaptırmaları zorunlu kılınmıştır. Güvenlik, turizm destinasyonlarının rekabet edebilirliği açısından önemli bir unsurdur ve bir turistin kendini güvende hissetmesi için seyahat edeceği ülke ve komşu ülkelerde herhangi bir düşmanlık olmadığını bilmelidir. Acara ve Gürcistan'da, turistler üzerinde herhangi bir baskı veya sınırlama faktörü bulunmamaktadır ve turistler, ülke yasalarına uyarak güvenli bir şekilde hareket edebilirler.

BÖLÜM 4. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırma sorularına, araştırmanın sınırlılıklarına, evren, örneklem ve özelliklerine, veri toplama yöntemine ve verilerin analizine yer verilmektedir.

4.1. Araştırma Soruları

Hulo ilçesinin kırsal turizm stratejilerini değerlendirmek amacıyla aşağıda belirtilen yedi araştırma sorusu oluşturulmuş ve gerçekleştirilen mülakatlar neticesinde analiz edilmiştir. Belirlenen araştırma soruları şu şekildedir:

Araştırma Sorusu 1: Hulo İlçesinde turistik arz kaynaklarının geliştirilmesine yönelik stratejiler nelerdir?

Araştırma Sorusu 2: Acara bölgesinde turistik arz kaynaklarının tanıtımına yönelik hangi stratejiler yürütülmektedir?

Araştırma Sorusu 3: Hulo ilçesi kırsal turizminin diğer bölgelerle rekabet üstünlüğü stratejileri nelerdir?

Araştırma Sorusu 4: Hulo ilçesi için sürdürülebilir turizm stratejileri nelerdir ve bunların uygulanması için hangi politikalar önerilebilir?

Araştırma Sorusu 5: Acara bölgesinde kırsal turizmin gelişmesi için mevcut örgütlenme modeli yeterli midir? Yeterli değilse bu hususta hangi stratejiler önerilebilir?

Araştırma Sorusu 6: Hulo ilçesinde iç turizmin geliştirilmesi için önerilen stratejiler nelerdir?

Araştırma Sorusu 7: Acara bölgesinde turizme yönelik güvenlik stratejileri nelerdir ve turist güvenliği ile ilgili yürütülen çalışmalar nelerdir?

4.2. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada veriler nitel araştırma tekniklerinden “yarı yapılandırılmış mülakatlar” vasıtasıyla elde edilmiş ve nitel analiz teknikleri yardımıyla analiz edilmiştir. Yapılan bu araştırma fenomenolojik, olgusal bir araştırmadır. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamak mümkündür (Karataş, 2015, s. 63). Yapılan bu araştırma fenomenolojik, olgusal bir araştırmadır. Fenomenolojinin amacı insan deneyimini anlamaktır. Bu amaçtan hareketle fenomenoloji, yirminci yüzyılın başından beri yaşanan deneyimi anlamlandırmaya çalışan felsefi bir hareketten doğmuştur. Fenomenoloji, insanların belirli bir fenomen veya kavramla ilgili anlayışlarını, duygularını, bakış açıları ve algılarını ifade etmelerini sağlayan ve bu fenomeni nasıl deneyimlediklerini tanımlamak için kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir.

Fenomenoloji özellikle sosyal ve sağlık bilimlerinde, felsefe, sosyoloji, psikoloji ve eğitim gibi birçok alanda yaygın olarak kullanılmaktadır (Tekindal, 2020, s.156). Fenomenoloji, insan deneyiminin anlamını ve yapısını araştıran bir felsefi yaklaşımdır. Bu yaklaşım, deneyimleri nesnel gerçeklerden ziyade kişisel algılar ve yorumlar olarak ele almaktadır. Dolayısıyla fenomenolojik araştırmalar, sıklıkla bize aşına olduğumuz ancak tam olarak anlamını kavrayamadığımız deneyimleri incelemeyi amaçlamaktadır. Bu araştırmalar, bir olgunun nasıl algılandığı ve anlamlandırıldığına odaklanırken, öznel deneyimlerin özelliklerini ve yapılarını keşfetmeye çalışır. Bu nedenle, fenomenoloji araştırmaları, insan deneyimleri hakkında daha derinlemesine bir anlayış sağlayabilir ve birçok farklı alanda kullanılabilir.

4.2.1. Evren ve örneklemin belirlenmesi

Araştırmanın evreni, Gürcistan’ın Acara bölgesinde bulunan Hulo ilçesi sınırları içerisindeki turizm işletmelerini ve sivil toplum kuruluşlarını kapsamaktadır. Hulo Belediyesi Belediye Tesisi çalışanları ve sivil toplum kuruluşu temsilcileri dahil olmak üzere toplam 15 kişi, araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Bu örneklemin belirlenmesinde, araştırmanın amacına uygun ve Nitel veri toplama yöntemiyle verilerin toplanabilmesine olanak sağlayacak katılımcılar seçilmiştir.

4.2.1.1. Araştırma evreninin temel özellikleri

Gürcistan, Kafkas Dağları'nın güney yamaçlarında bulunan bir ülkedir. Gürcistan'ın Acara bölgesi, ülkenin güneybatısında yer almaktadır. Bu bölge, farklı iklim, coğrafi ve kültürel özelliklere sahip birçok kırsal alana sahiptir. Tez çalışması, Acara bölgesindeki Hulo ilçesi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu evrenin özellikleri, kırsal turizm faaliyetlerinin yaygın olduğu bir bölgede bulunmaları, yerel kültür ve geleneklerin turizm faaliyetleri tarafından etkilenmesi, sınırlı turizm altyapısı, yetersiz tanıtım faaliyetleri ve turizm potansiyelinin tam olarak değerlendirilmemiş olmasıdır.

Acara bölgesindeki turizm faaliyetleri, iç turizm hareketleri ile gözlemlenmektedir. Yetersiz konaklama imkanları sebebiyle, diğer bölgelerden ziyarete gelen turistler, yerel halkın evlerinde misafir edilmektedir. Bu samimi davranışın arkasında, yerel halkın para karşılığı hizmet sunmaktan ziyade, geleneksel misafirperverlik kültürü bulunmaktadır. Zamanla turizmin gelişmesiyle birlikte, bölgede sosyo-kültürel değişimler yaşanmış ve yerel halk evlerini pansiyonlara ve aile otellerine dönüştürmeye başlamıştır. Ayrıca, bölgenin tarihi ve kültürel potansiyelinden yararlanılarak kırsal turizm de geliştirilmiştir.

Turizm alanında Hulo ilçesi oldukça güçlü bir potansiyele sahiptir. Bu ilçede, Kültürel turizmi, Tarım turizmi, gastronomi, alternatif, macera ve kırsal turizm alanları son zamanlarda başarılı bir şekilde gelişmektedir. Gürcistan'a bağlı olan Acara bölgesi ve içinde bulunan Hulo ilçesi turizm, coğrafi, tarihi ve kültürü açısından tanıtılmıştır. Ayrıca, Hulo ilçesinde turizm sektörünün gelişimine yönelik olarak, turistik kaynakların sürdürülebilir kullanımı, turizm ürünlerinin çeşitlendirilmesi, turizm altyapısının geliştirilmesi ve turizm pazarlama stratejilerinin oluşturulması gibi konular da ele alınmıştır. Bu çalışmada, Hulo ilçesinin kırsal turizmin perspektiflerin değerlendirilmesi, yazılı kaynağın oluşturulması ve ilçedeki turistik kaynaklarının incelenmesini amaçlanmıştır.

Hulo ilçesinin araştırma konusu olarak seçilmesi, çeşitli nedenlere dayanmaktadır. Öncelikle bölgenin turizm arzı potansiyeli yüksek olup, bölgesel ve ulusal ölçekte tarihi, çevresel, kültürel ve ekonomik yönleri ön plana çıkarılmaktadır. Hulo ilçesi aynı zamanda kültürel turizmi, tarih, macera ve kırsal turizm açısından da Gürcistan'ın çehresini temsil etmektedir. Bu turizm türlerinin aktif olarak kullanılmasıyla Hulo bölgesi istikrarlı bir gelişme trendi yakalamıştır. Bunun nedeni, Hulo ilçesinin, kırsal

turizm konusunda örnek bir bölge olmasıyla da dikkat çekmesidir. Dolayısıyla, Hulo ilçesi, kırsal turizm gibi konularda araştırma yapmak için ideal bir bölge olarak tercih edilmektedir.

Hulo ilçesi, faydalı mineraller (inşaat ve kaldırım taşları, taşlaşmış ağaç stokları), maden suları (Khikhadziri suyu, Danisparauli suyu, Saan suyu, Dioknisi suyu), nehirler ve göller gibi çeşitli doğal kaynaklar açısından zengindir. Hulo bölgesi ile ilgili turistik kaynaklara bakıldığında, kültürel turizmi açısından da çok sayıda kaynak karşımıza çıkmaktadır. Bu çok zengin coğrafi yerde, Hristiyanlık IV. Yüzyılda Gürcistan'a girmiştir. Daha sonra dini merkezler ve yerleşim yerleri inşa edilmiştir (İremadze, 2021, s. 21). Ayrıca bölgede çok sayıda tarihi mahzen bulunmaktadır. Bu nedenle turistler bu bölgeyi ziyaret ederek Hulo'nun gelişmesinde önemli rol oynayan eski tarihi şapelleri görebilirler.

4.2.1.2. Araştırma örnekleme

Nitel araştırmalar da daha derinlemesine bilgi edinmek için daha az sayıda kişi sayısı tercih edilmektedir. Çünkü bazı durumlarda kişi sayısının artması bilginin derinliğini azaltabilmektedir. Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğünü hesaplamada belli bir analiz ve kural yoktur. Fenomenolojik araştırmalarda örneklem oluşturma konusunda belli bir sayının olmadığı belirtilmektedir (Akyüz, 2021, s. 61).

Araştırmada Hulo Belediyesinde çalışanları ve sivil toplum kuruluşu temsilcileri olmak üzere 15 kişiyle görüşülmüştür. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak seçilmiştir ve araştırmaya katılan kişiler işyerlerinde ziyaret edilerek görüşme yapılmıştır. Nitel araştırmacılar olasılıklı olmayan amaçlı örnekleme yöntemini kullanma eğilimindedirler. Görüşme yapılacak bireylerin seçiminde, evreni temsil etme güçlerinden çok araştırma konusuyla doğrudan ilgili olup olmadıklarına bakılır. Amaçlı örnekleme yöntemleri şu şekilde sıralanabilir: aşırı veya aykırı durum örnekleme, maksimum çeşitlilik örnekleme, benzeşik örnekleme, tipik durum örnekleme, kritik durum örnekleme, kartopu ve zincir örnekleme, ölçüt örnekleme, doğrulayıcı ve yanlışlayıcı örnekleme ve kolay ulaşılabilir durum örnekleme (Karataş, 2015, s. 71). Amaçlı örnekleme yöntemi, belirli bir amaç doğrultusunda seçilen örneklemdir. Bu yöntem, araştırmacıların spesifik bir hedefe yönelik olarak belirli bir grup insanı veya öğeleri seçmesine olanak tanır. Bu yöntem, özellikle belirli bir konuda yoğunlaşan araştırmalar için kullanışlıdır. Kırsal turizmin ekonomik

etkilerini, potansiyelini ve beklentilerini belirlemek için Hulo ilçesinde yapılan araştırmada, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, turizm sektöründeki çalışanların görüşlerini daha hızlı bir şekilde toplama imkânı sağlamıştır ve bu sayede kırsal turizmin doğru sonuçları elde edilmiştir. Araştırma sonuçları, kırsal turizmin ilçe ekonomisindeki etkisini ve potansiyelini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, amaçlı örnekleme yöntemi, belirli bir konuda yoğunlaşan araştırmalar için kullanışlı bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mülakat için belirlenen katılımcılar, Acara Bölgesi'ne bağlı Hulo ilçesinde görev yapan İletişim ve Halkla İlişkiler Başkanı, Gençlik ve Turizm Geliştirme Departmanının Başkanı ve Yardımcısı, Gürcistan Belediye Kalkınma Fonu Başkan Yardımcısı, Dağlık Köylerde Sürekli Yaşayan Kişilerin Durum Yönetimi Dairesi Başkanı, Eğitim, Kültür ve Spor Başkanı, Altyapı Başkanı, Seferberlik, Askerlik Sicil ve Askere Alma Servisi Başkanı, Hulo Gençlik Konseyi Başkanı, Kent Konseyi Başkanı, Hulo Belediye Başkanı, Hulo Belediyesi Gençlik İşleri ve Turizm Departmanı, Kitle iletişim ilişkileri konularında başkanın yardımcısı ve Sivil Toplulukları. Toplamda 15 kişi ile görüşmeler gerçekteştirilmiştir.

4.3. Verilerin Elde Edilmesi Süreci

Araştırmanın veri toplama süreci, nitel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekteştirilmiştir. Araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanan bir görüşme rehberi kullanılarak bölgedeki turizm paydaşları yüz yüze görüşmeler, odak grup görüşmeleri yoluyla gerçekteştirilmiştir. Bu süreçte turizm paydaşları görüşleri, Hulo ilçesi için turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi ve çevre koruma stratejilerinin belirlenmesinde önemli birer kaynak olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, ilçe belediyesi ve turizm işletmeleri gibi yerel kurum ve kuruluşlarla da görüşmeler yapılmıştır.

Veri toplama süreci boyunca araştırmacılar, katılımcıların farklı görüşlerini almak için önceden belirlenmiş sorulara ek olarak, konu hakkındaki düşüncelerini ve önerilerini de dinlemiştir.

Bu araştırmada, fenomenolojik yöntem kullanılarak katılımcıların deneyimleri ve düşünceleri yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Her bir katılımcı ile önceden randevu alınarak yüz yüze görüşülmüş ve görüşme sırasında mülakat formundan faydalanmıştır. Mülakat formu, cevapların geçerli ve güvenilir olmasını sağlamak için

tasarlanmıştır. Mülakatlar eşzamanlı olarak gerçekleştirilmiş ve veriler, katılımcıların deneyimleri ve düşüncelerini anlamak için analiz edilmiştir.

Bu çalışmada, öncelikle araştırma konusu hakkında katılımcılara ayrıntılı bilgi verilerek araştırma problemi açıklanmıştır ve bu çerçevede soruların cevaplanması istenmiştir. Ardından yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılarak katılımcılara belirli sorular sorularak verileri toplanmıştır. Görüşmeler yüz yüze yapılarak katılımcılar tarafından belirlenen yer ve zamanda gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin her biri 30-50 dakika arasında sürdü. Veriler 03.04.2023 ile 15.04.2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Bu şekilde, araştırma verilerinin doğru ve güvenilir olduğunu sağlanarak katılımcıların deneyimlerini ve düşüncelerini daha iyi anlamak için önemli bir bilgi kaynağı elde edilmiştir.

Bu şekilde elde edilen veriler, bölgedeki turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Ayrıca, bu veriler, benzer bölgelerdeki turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi için de kullanılabilir.

4.4. Araştırmada Kullanılan Analiz Teknikleri

Bu bölümde sahadan toplanan nitel veriler, derinlemesine mülakatlar yoluyla elde edilmiştir. Araştırmacı, verileri güçlendirmek ve araştırmanın geçerlilik düzeyini arttırmak amacıyla sahada birtakım gözlemler yapmıştır.

Verilerin analizi, bir araştırmanın en önemli aşamalarından biridir. Bu aşama, toplanan verilerin doğru bir şekilde değerlendirilmesi, yorumlanması ve sonuçların çıkarılması için hayati önemi taşımaktadır. Nitel araştırmalarda veri analizi, araştırmacının elde ettiği verileri doğru bir şekilde sınıflandırması, kodlaması, kategorize etmesi ve anlamlandırması gerekmektedir. Bu nedenle, nitel araştırmaların analizi oldukça yoğun ve zaman alıcı bir süreçtir.

4.5. Mülakat Sorularının Hazırlanması ve Uygulanması

Verilerin elde edilmesi süreci araştırmanın önemli bir aşamasıdır ve detaylı bir şekilde açıklanmalıdır. Bu çalışmada, kaynaklar arasında yer alan dergiler, makaleler, kitaplar ve diğer literature kaynaklar kullanılmıştır. Ancak, araştırma sadece literatür taraması ile sınırlı kalmayarak, mülakatlar da gerçekleştirilmiştir. Mülakat soruları özgün bir şekilde oluşturulmuştur ve daha önce hiçbir akademik yazıda

kullanılmamıştır. Bu nedenle, Hulo ilçesinin turizm potansiyeli ve perspektifleri ile ilgili olarak belirlenen mülakat sorularının kullanılması uygun görülmüştür. Araştırma için, Hulo ilçesi ziyaret edilerek turizm sektöründe çalışanlarla doğrudan görüşmeler yapılmıştır.

Mülakat, 7 başlık ve 15 soru içermektedir. Sorular, Hulo ilçesinin kırsal turizm potansiyelini ve geliştirilmesi için yapılacakları, mevcut perspektifleri ve potansiyeli hakkındadır. Mülakat soruları ve cevapları analiz edildikten sonra, veriler Gürcü dilinden Türk diline çevrilmiştir. Mülakatlar, 03.04.2023-15.04.2023 tarihleri arasında, Hulo ilçesinde gerçekleştirilmiştir. Mülakatlar kapsamında oluşturulan ve daha önce belirlenen araştırma sorularının analiz edilmesini sağlayan sorulara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 4.1 : Mülakat Soruları

Arz kaynaklarına yönelik stratejiler
1. Hulo ilçesinin kırsal turizm çekicilikleri nelerdir? Turistler en çok hangi çekicilikleri talep etmektedir?
2. Hulo ilçesinin tarihi, kültürel ve doğal çekicilik unsurlarının daha çok talep görmesi için ne tür faaliyetler ve stratejiler yürütülmektedir?
3. Acara'da kırsal turizmi güçlendirmeye gelecekteki planlar nelerdir?
Tanıma yönelik stratejiler
4. Bölgenin tanıtımını yapmak ve kırsal turizm potansiyelini anlatmaya yönelik hangi tanıtım araçları kullanılmaktadır? (Radyo, Televizyon, Gazete, İnternet, Sosyal Medya vs.)
5. Bölgenin tanıtımını yapmak amacıyla yürütülen faaliyetlerin geri bildiriminden memnun musunuz?
6. Bölgeyi turistlere daha iyi tanıtmak amacıyla gelecekte planladığınız farklı bir tanıtım ağı veya stratejisi var mıdır? Varsa nelerdir?
Rekabet üstünlüğü stratejiler
7. Hulo ilçesindeki kırsal turizmin diğer bölgelerle rekabet edebilmesi mümkün müdür? Nasıl mümkündür?
Sürdürülebilirlik stratejileri
8. Sizce, Hulo ilçesinde sürdürülebilir turizmin geliştirilmesine yönelik bir vizyon/misyon var mıdır?
9. Hulo ilçesinde kırsal turizmin sürdürülebilirliğin sağlanması ve gelecekte de sürdürülebilmesi için hangi politikalar uygulanabilir?
10. Bölgede sürdürülebilir turizmi teşvik etmek için ne tür turizm faaliyetleri planlanmaktadır?
Örgütlenme stratejileri
11. Bölgede kırsal turizmin gelişmesini sağlayan ulusal ve yerel kurumlar hangileridir? Çalışmaları yeterli midir?
12. Bölgedeki kurumlar kırsal turizmin gelişmesi için etkili örgütlenmişler midir? Mevcut Örgütlenme modeli doğru mudur?
İç Turizm Stratejileri
13. İç turizm için ayrılan bütçe yeterli midir?
14. Hulo ilçesinde iç turizmin geliştirilmesine yönelik planlar-çalışmalar-stratejiler nelerdir?
Güvenlik Stratejileri
15. Acara'da bir turistin kendisini güvende hissetmesi için ne tür çalışmalar yapılmaktadır? Bu çalışmalar yeterli düzeyde midir?

Geçerlilik, araştırma sonuçlarının doğruluğunu ve araştırma aracının ölçülmek isteneni ölçüp ölçmediğini kontrol eder ve dış geçerlilik, yapısal geçerlilik, yüzey geçerliliği ve içerik geçerliliği olarak sınıflandırır (Kendir,2013, s. 71). Mülakat cevapları da geçerlilik ve güvenilirlik teknikleri kullanılarak oluşturulmuştur. Araştırmanın geçerliliği için daha önce test edilmiş, güvenilir sorulara dayanan bir mülakat hazırlanması gerekmektedir. Ancak kaynaklara bakıldığında araştırmaya uygun ve geçerliliği kanıtlanmış bir anket bulunmamıştır. Bu nedenle, geçerliliği sağlanan ve araştırma için uygun olan mülakat soruları belirlenmiştir. Araştırmanın güvenilirliği ise bir testin veya ölçeğin ölçmek istediği şey tutarlı ve istikrarlı bir biçimde ölçmek derecesidir (Coşkun, Altunışık, Yıldırım, 2019, s. 147). Görüşmeler neticesinde elde edilen bulguların birbiri ile tutarlı olduğu tespit edilmiştir.

BÖLÜM 5. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölüm kapsamında yöntem kısmında oluşturulan araştırma soruları, gerçekleştirilen mülakatlar sonucunda elde edilen veriler ışığında analiz edilecektir. Araştırma dahilinde toplam yedi araştırma sorusu belirlenmiş ve Gürcistan Acara Bölgesi'ne bağlı Hulo ilçesinde kırsal turizme yönelik geliştirilen stratejiler temelinde bu sorular yanıtlanmıştır.

5.1. Hulo İlçesinde Turistik Arz Kaynaklarının Geliştirilmesine Yönelik Stratejiler

Araştırma kapsamında oluşturulan ilk soru, Hulo ilçesinde mevcut turistik arz kaynaklarının geliştirilmesine yönelik hangi stratejilerin belirlendiği ve yürütüldüğü ile ilgilidir. Bu kapsamda katılımcılara üç mülakat sorusu yöneltilmiştir (Bkz: Tablo 4.1).

İlk mülakat sorusu olarak katılımcılara “Hulo ilçesinin kırsal turizm çekicilikleri nelerdir? Turistler en çok hangi çekicilikleri talep etmektedir?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş olduğu yanıtlar genel olarak değerlendirildiğinde, Hulo ilçesinin Gürcistan'ın turizm açısından en zengin bölgelerinden biri olduğu, doğal güzellikleri, kültürel mirası ve tarihi yapılarıyla turistlerin ilgi odağı haline geldiği söylenebilir. Bölgedeki turistik yerler arasında teleferik turu, Shalta Manastırı, Meçheti Kanyonu, bisiklet turları, Didaçara ibadet yerleri, Gorcomi köyü merkezindeki eski geleneksel mimari evleri ve camileri, Goderdzi tatil yerinin Yeşil Gölü, Uçho Şelalesi, Kraliçe Tamara Köprüsü, Hihani Kalesi, Hulo Kalesi, Hulo Tarihi Evi gibi turistik mekanlar bulunduğu ifade edilmiştir. Katılımcılardan birinin Hulo ilçesinde mevcut turizm potansiyeline yönelik vermiş olduğu yanıt şu şekildedir:

“Hulo ilçesi, Gürcistan'ın turizm açısından en zengin bölgelerinden biridir. Doğal güzellikleri, kültürel mirası ve tarihi yapılarıyla turistlerin ilgi odağı haline gelmiştir. Teleferikle yapılan gezintiler, şelalelerin serin sularında yüzme, Yeşil Gölü'nde tekne turu yapma gibi doğal aktivitelerin yanı sıra, ilçedeki tarihi yapılar da turistlerin ilgisini

çekmektedir. Bunlar arasında, Hulo Kalesi, Hulo Tarihi Evi gibi turistik mekanlar bulunmaktadır. Hulo ilçesi, Gürcistan'ın turizm sektöründe önde gelen bir destinasyonu olarak, her yıl binlerce turisti ağırlamaktadır...”

Bölgedeki turistler arasında macera sporları da oldukça popüler bir seçenektir. Nehirler, rafting ve kano gibi su sporları için idealdir ve bölgenin dağları da yürüyüş ve dağ bisikleti gibi popüler turistik faaliyetler için uygundur. Yeşil Gölü, Goderdzi tatil yeri ve Hihani kalesi, kırsal turizm açısından en çok talep gören çekicilikler arasındadır. Ayrıca yöresel lezzetler, el sanatları ve kültürel etkinlikler de turistlerin ilgisini çekmektedir. Hulo ilçesi, Gürcistan'ın turizm sektöründe önde gelen bir destinasyonu olduğu, her yıl binlerce turisti ağırladığı ifade edilmiştir.

Katılımcılardan birine göre; “Hulo ilçesi, turizm sektöründe doğal güzellikleri nedeniyle en popüler turizm türlerinden biri olan doğa turizmine uygun bir bölgedir. Bölgedeki dağlar, göller, nehirler ve ormanlar, turistlerin doğayla iç içe vakit geçirmelerine olanak tanıyan özelliklerinden dolayı doğa severlerin ilgisini çekmektedir”. Diğer bir katılımcıya göre; “Bölgedeki turizm dallarından en çok talep görenleri Agro, eko ve kırsal turizmdir. Kırsal turizmin çekicilikleri arasında doğal güzellikleri, tarihi yerleri, geleneksel kültürü ve yerel yaşam tarzını deneyimleme fırsatları bulunmaktadır. Ayrıca bölgedeki kamp yerleri, seferlik yerler ve patika yolları da turistlerin ilgisini çeken diğer aktiviteler arasındadır. Bu aktiviteler sayesinde turistler hem doğayla iç içe olup dinlenme imkanı bulurken, hem de bölgenin kültürünü ve yaşam tarzını yakından tanıma fırsatı bulmaktadırlar”.

Hulo İlçesinde Turistik Arz Kaynaklarının Geliştirilmesine Yönelik Stratejileri değerlendirmek amacıyla oluşturulan ikinci mülakat sorusu; “Hulo ilçesinin tarihi, kültürel ve doğal çekicilik unsurlarının daha çok talep görmesi için ne tür faaliyetler ve stratejiler yürütülmektedir?” şeklinde yöneltilmiştir.

Bu soruya 15 Katılımcının verdiği cevaplar değerlendirildiğinde Hulo ilçesi, Gürcistan'da turizm açısından zengin bir bölgedir. Bölge, yıllık “Gandagana” kırsal festivali, “Şuamtoba” (dağ festivali) ve “Expobatumi” fuarı gibi çeşitli etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır, Gandagana köy festivali, geleneksel Hulo kültürünü ve yaşam tarzını yansıtan bir etkinliktir. Yerli halkın yanı sıra turistlerin de ilgisini çeken bu festivalde, yöresel yemekler, el sanatları, müzik ve dans gösterileri sunulmaktadır. Expobatumi ise, turizm ve ticaret fuarıdır. Hulo ilçesi ve çevre illerden gelen turizm

işletmeleri, oteller, restoranlar, seyahat acenteleri ve el sanatları üreticileri bu fuarda yer almaktadır. Hulo Belediyesi, turizm ve ticaret potansiyelini artırmak ve bölgenin tarihi ve kültürel mirasını korumak ve tanıtmak için çalışmalar yapmaktadır. Bölgede turistik çekiciliği artırmak için kanyon turları gibi aktivitelerden yararlanılmaktadır. Hulo'nun kültürel, tarihi ve doğal güzelliklerini keşfetmek isteyen turistler için yürüyüş turları önerilmektedir. Reklam kampanyaları ve dijital kanallar da bölgedeki turizm faaliyetlerini tanıtmak için kullanıldığı ifade edilmiştir. Katılımcılardan birinin Hulo ilçesinde tarihi, Hulo ilçesinin tarihi, kültürel ve doğal çekicilik unsurlarının daha çok talep görmesi için ne tür faaliyetler ve stratejiler yürütülmektedir yönelik vermiş olduğu yanıt şu şekildedir:

“Mevcut turistik yerlerin daha fazla ilgi görmesi ve turistlerin bölgeye daha fazla ilgi duyması için, bölgede düzenli olarak bilgilendirme gezileri ve turistik turlar düzenlenmektedir. Bu turlar, 7 şelalesi olan Uçho köyünde kanyon gezisi düzenlenmektedir. Daha az tanınmış, ücra yerlerin altyapısı düzenlenmekte ve bütün bunlar turistler için ilgi çekicidir. Eski tarihi ve kültürel yerleri de onarım yapılmaktadır turistlere bölgenin kültürel, tarihi ve doğal yerler tanıtmayı ve böylece turistlerin bölgeye olan ilgisini artırmayı amaçlamaktadır. Özellikle gençlerin katılımı ile yapılan turlar, bölgenin genç nesilleri tarafından keşfedilmesine ve tanınmasına da katkı sağlamaktadır. Bu sayede, gençlerin bölgenin zengin kültür ve doğal güzellikleri hakkında bilgi sahibi olmaları ve bunları gelecekte koruma ve geliştirme konusunda duyarlı olmaları hedeflenmektedir.”

Hulo ilçesinin tarihi, kültürel ve doğal çekicilik unsurlarının daha çok talep görmesi için çeşitli faaliyetler ve stratejiler yürütülmektedir. Özellikle online kampanyalar, reklam klipleri ve ünlü Gürcülerin katılım sağladığı reklamlarla turistlerin ilgi ve dikkatlerinin çekilmesi yürütülmektedir.

Katılımcılardan birine göre; “Genellikle, yurt içi ve yurt dışı sergiler, bilgilendirme reklamları ve fuarları düzenlenmektedir. Bilgilendirme reklamları Hulo ilçesine ait kültürel faaliyetleri kapsamaktadır. Bunlar tarihi ve doğa çekicilikleri içermektedir.”

Hulo İlçesinde Turistik Arz Kaynaklarının Geliştirilmesine Yönelik Stratejileri değerlendirmek amacıyla oluşturulan üçüncü, mülakat sorusu; “Acara’da kırsal turizmi güçlendirmeye gelecekteki planlar nelerdir?” şeklinde yöneltilmiştir.

Verilen cevaplar doğrultusunda Acara bölgesi, kırsal turizmi geliştirmek için birçok projeyi hayata geçirmeyi ve turistik tesislerde çalışan personelin eğitilmesiyle birlikte yerli üreticilerin desteklenmesini hedeflemektedir. Bu projeler kapsamında, doğal alanların korunması, turistik tesislerin inşası, düzenlenmesi gibi birçok altyapı çalışması gerçekleştirilmektedir. Acara bölgesi, 2015 yılında üye olduğu “EUROGITES”in tavsiyeleri doğrultusunda kırsal turizm alanında eğitimler düzenleyecek ve doğru danışmanlık hizmetleri sunacaktır (EUROGITES, kırsal turizm sektöründe sürdürülebilirliği artırmayı ve bu alanda eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunmayı amaçlamaktadır). Bu sayede, kırsal turizm sektöründe daha sürdürülebilir bir gelecek için gerekli adımlar atılacaktır. Ayrıca, aile otel sahiplerinin bilgilendirilmesi ve teşvik edilmesi de kırsal turizmin güçlenmesi için bir diğer önemli adım olacaktır. Bunun yanı sıra, Acara’da turistik faaliyetlerin fiyatlarının kontrol altında tutulması ve cazibe merkezlerinin geliştirilmesi de kırsal turizmin daha da büyümesine katkı sağlayacaktır. Acara bölgesi, tüm köylerindeki turistik faaliyetleri ve yöresel yemekleri tanıtarak turistlere hizmet eden yerel halka gerekli eğitimleri vererek, turistlerin bölgeyi keşfetmeleri ve deneyimlemeleri için fırsatlar sunmayı amaçlamaktadır. Katılımcılardan birinin Acara bölgesinde kırsal turizmi güçlendirmeye gelecekteki planlar nelerdir vermiş olduğu yanıt şu şekildedir:

“Acara’da kırsal turizmin güçlendirilmesi için yapılabilecek planlar arasında yeşil turizminin geliştirilmesi önemli bir yere sahiptir. Ayrıca, atılık ve agroturizminin geliştirilmesi de gelecekteki planlarımız arasında yer almaktadır. Bu faaliyetlerin turizm sektöründe büyük bir potansiyel taşıdığı düşünölmekte ve bölgede turizmin canlanması için büyük bir fırsat sunmaktadır.”

Hulo ilçesi, turizm açısından büyük potansiyel taşımasına rağmen, az bilinen köyleri ile hala keşfedilmeyi bekleyen birçok yeri barındırır. Bu nedenle, gençlerin de katılımıyla köyleri perspektifli açıdan kullanarak yeni projeler geliştirilmesi planlanmaktadır. Bu projelerle köylerdeki doğal ve tarihi zenginlikler turizme kazandırılacak, yerel halkın da ekonomik gelişimine katkıda bulunulacak ve kırsal turizm kavramı hakkında bilgi düzeyi artacaktır. Böylece, bölgedeki turizm potansiyeli artacak ve turistler tarafından az bilinen köyler keşfedilerek, bölgedeki turizm sektörü canlanacaktır.

Katılımcılardan birine göre; “Acara’da kırsal turizmi güçlendirmeye yönelik olarak, gençlerin projelere katılmaları planlanmaktadır. Gençler, oturdukları köyden turistleri

çeşitli faaliyetlerle ağırlayarak para kazanmanın mümkün olduğunu kendileri de deneyimleyerek öğrenecek ve bu sayede kırsal turizmin potansiyelini daha iyi anlayacaklardır.” Diğer bir katılımcıya göre; “Özel sektörün güçlendirilmesi ve yerli işletmecilerin plana daha çok dahil edilmesidir. Avrupa Birliği projeleri bünyesinde aile otellerinin finanse edilmesi, otellerinin sahipleri için seminer ve eğitimler düzenlenmesi. Devlet onayı olan “Gürcistan’da Üret” projesinin yürütülmesi, yerli üreticilerin desteklenmesi ve ürünlerinin pazarlanmasına katkı sağlamaktadır.”

5.2. Acara Bölgesinde Turistik Arz Kaynaklarının Tanıtımına Yönelik Stratejiler

Araştırma kapsamında oluşturulan ikinci soru, Acara bölgesinde turistik arz kaynaklarının tanıtımına yönelik hangi stratejiler yürütülmektedir ile ilgilidir. Bu kapsamda katılımcılara üç mülakat sorusu yöneltilmiştir (Bkz: Tablo 4.1).

Dördüncü mülakat sorusu olarak katılımcılara “Bölgenin tanıtımını yapmak ve kırsal turizm potansiyelini anlatmaya yönelik hangi tanıtım araçları kullanılmaktadır? (Radyo, Televizyon, Gazete, İnternet, Sosyal Medya vs.)” sorusu yöneltilmiştir. Kırsal turizmin turizm sektöründeki önemi, 15 katılımcının verdiği cevaplarla doğrulanmıştır. Acara bölgesi, hedef kitleye ulaşmak için farklı iletişim kanallarını kullanarak çeşitli reklam araçları ve kampanyaları uygulamaktadır. Bölgenin turizm potansiyelini uluslararası düzeyde güçlendirmeye yönelik kampanyalar ve etkinlikler de düzenlenmektedir. Bu kampanyalar arasında uluslararası fuarlara katılım, otobüs ve radyolarda bilgilendirme panoları, televizyon ve online platformların aktif kullanımı gibi stratejiler yer almaktadır. Bu çeşitli reklam araçları ve kampanyalar, Acara bölgesinin turizm endüstrisindeki konumunu güçlendiriyor ve potansiyel turistleri çekmektedir. Acara bölgesinin turizm sektöründeki konumu, çeşitli reklam araçları ve kampanyalar sayesinde güçlendirilmekte ve turizm potansiyeli hem yerel hem de uluslararası düzeyde artırılmaktadır.

Katılımcılardan birine göre; “Kırsal turizmin geliştirilmesi için, bölgenin tanıtımı büyük önem arz etmektedir. Bu amaçla, televizyon, sosyal medya, reklam panoları, broşürler ve diğer reklam araçları kullanılmaktadır. Özellikle, sosyal medya platformları hedef kitleye doğrudan ulaşabildiği için, bu platformlar çokça tercih edilmektedir. Bölgenin turistik çekicilikleri, tanıtım filmleri, reklamlar, fotoğraf ve video paylaşımları gibi çeşitli içeriklerle tanıtılmaktadır. Bununla birlikte,

bilgilendirme tabelaları, broşürler ve kitapçıklar gibi materyaller kullanılarak, turistlerin bölge hakkında bilgi sahibi olmaları ve turizm faaliyetlerini planlamaları hedeflenmektedir. Bu materyaller, turistlerin bölgeye ilgisini artırarak, turizm faaliyetlerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır.” Diğer bir katılımcıya göre; “Kırsal turizm, son yıllarda giderek artan bir popüleriteye sahip olmuştur. Bu nedenle, kırsal alanlarda bulunan doğal, tarihi ve kültürel potansiyellerin turizm açısından değerlendirilmesi, ülkelerin turizm sektöründe rekabet gücünü artırmak adına önemli bir strateji olarak görülmektedir. Bu stratejinin bir parçası olarak, kırsal turizm destinasyonları, turistlere sunulan çeşitli aktiviteler, doğal güzellikler ve kültürel zenginlikler hakkında bilgi vermek için çeşitli tanıtım materyalleri hazırlanmaktadır. Kitapçıklar, broşürler, el ilanları gibi basılı materyallerin yanı sıra, internet medya araçları ve sosyal medya platformları da turizm destinasyonlarının tanıtımında aktif bir şekilde kullanılmaktadır.”

Acara Bölgesinde Turistik Arz Kaynaklarının Tanıtımına Yönelik Stratejileri değerlendirmek amacıyla oluşturulan beşinci, mülakat sorusu; “Bölgenin tanıtımını yapmak amacıyla yürütülen faaliyetlerin geri bildiriminden memnun musunuz?” Şeklinde yöneltilmiştir.

Bu 15 katılımcının görüşleri, reklam ve tanıtım faaliyetlerinin geri bildirimlerinin önemine ve turizm sektöründeki faaliyetlerin etkililiğine odaklanmaktadır. Bazı katılımcılar, hedeflenen amaca tam olarak ulaşamadığını ve reklam stratejisinin gözden geçirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ancak diğer katılımcılar turizm potansiyelinin artırılması için yapılan reklam faaliyetlerinin olumlu sonuçlar verdiğini ve mevcut planların geliştirilerek daha başarılı sonuçlara ulaşılacağı konusunda düşüncelerini ifade etmiştir. Ayrıca, yapılan çalışmaların turist akışını artırdığını ve bölgeye ilgiyi çektiğini belirten katılımcılar da bulunmaktadır. Tüm katılımcılar, reklam ve tanıtım faaliyetlerinin geri bildirimlerinin önemine vurgu yapmaktadır. Geri bildirimler, özendirme (promosyon) stratejilerinin etkililiği hakkında bilgi sağlayarak işlemlerin geliştirilmesine yardımcı olabilir. Düzenli olarak takip edilip değerlendirilmesi gereken bir strateji kullanmanın önemi belirtilmektedir. Bu görüşler, turizm sektörü için önemli ipuçları sağlamaktadır. Reklam ve tanıtım faaliyetleri, turist akışını artırmak ve bölgeye ilgiyi çekmek için önemli bir araçtır. Ancak, bu faaliyetlerin etkili olması için geri bildirimlerin düzenli olarak takip edilip değerlendirilmesi gerekmektedir.

Katılımcılardan birine göre; “Memnunuz, ama hedeflediğimiz amaca daha ulaşamadık. Hedeflerimize ulaşmak için reklam stratejimizi gözden geçirmemiz gerekebilir. İlk adım, hedef kitlemizi daha iyi tanımlamak ve onların davranışlarını ve tercihlerini anlamaktır. Bu bilgiyi kullanarak, daha doğru hedefleme yapabilir ve etkili bir mesaj iletmek için uygun kanalları seçebiliriz. Ayrıca, reklam bütçemizin doğru bir şekilde yönetildiğinden emin olmak için reklam etkinliği ve geri dönüşüm oranlarını düzenli olarak takip etmeliyiz. Bu bize reklam stratejimizin hangilerin işe yarayıp yaramadığını belirleme konusunda yardımcı olacaktır.” Diğer bir katılımcıya göre; “Acara bölgesinde yapılan reklamların çoğu olumlu sonuçlar vermiştir. Reklamlar, bölgedeki turistik yerlerin ve turizm faaliyetlerinin tanıtımına katkıda bulunarak, turistlerin bölgeye ilgisini artırmıştır. Özellikle iyi altyapıya sahip olan yerlerin tanınırlığı daha çok artmış ve turistlerin bu bölgelere daha çok ilgi göstermesi sağlanmıştır.”

Acara Bölgesinde Turistik Arz Kaynaklarının Tanıtımına Yönelik Stratejileri değerlendirmek amacıyla oluşturulan altıncı, mülakat sorusu; “Bölgeyi turistlere daha iyi tanıtmak amacıyla gelecekte planladığınız farklı bir tanıtım ağı veya stratejisi var mıdır? Varsa nelerdir?” şeklinde yöneltilmiştir.

Acara bölgesinde turizm tanıtımının artırılması stratejisine ilişkin görüşülen katılımcıların değerlendirmelerinin benzer olduğu belirtilmelidir. Bölgenin turizm tanıtımı için ulusal ve uluslararası turizm konferansları, kongreler ve fuarlarına katılım, yeni bir reklam ağı ve stratejisi planlaması, rehberlerin eğitim programları aracılığıyla bilgi ve hizmetlerinin geliştirilmesi, turizm festivalleri için malzemelerin hazırlanması gibi çeşitli faaliyetler yürütülmektedir. Ayrıca, bölgenin korunan alanlarının, kırsal turizmin ve gastronominin tanıtımı gibi farklı stratejiler de kapsamlı reklam kampanyalarıyla desteklenmektedir. Bölgenin turizm imajının güçlendirilmesi amacıyla, dijital medyanın kullanımı da arttırılacaktır. Bu stratejinin amacı, bölgeye hem yerli hem de yabancı turistlerin çekilmesi ve turist deneyiminin artırılmasıdır. Şu anda, ek tanıtım stratejisi, bölgedeki gastronomi ve kırsal turizmle ilgili videoların hazırlanmasını içermektedir, ancak mevcut stratejilerin etkinliğini artırmak için yapılan araştırmalar devam etmektedir. Katılımcılardan birinin Bölgeyi turistlere daha iyi tanıtmak amacıyla gelecekte planladığınız farklı bir tanıtım ağı veya stratejisi vermiş olduğu yanıt şu şekildedir:

“Evet, Acara bölgesini turistlere daha iyi tanıtmak için farklı bir tanıtım ağı ve stratejisi planlanmaktadır. Bu stratejinin bir parçası olarak, Acara'nın korunmuş alanları sonbahar mevsiminde daha iyi tanıtılacaktır. Bu alanlar arasında tabiat parkları ve koruma altında olan diğer alanlar bulunmaktadır. Tanıtım faaliyetleri arasında özel turlar, yürüyüş turları, doğa yürüyüşleri, kamp gezileri ve doğa fotoğrafçılığı turları gibi faaliyetler yer alabilir. Bu faaliyetlerle, turistlerin korunmuş alanları ziyaret etmeleri ve bölgenin doğal güzelliklerini keşfetmeleri hedeflenmektedir. Ayrıca, turistlerin bölgeyi ziyaret etmek için uygun zamanları öğrenmeleri ve seyahat planlarını yapmaları için çevrimiçi kaynaklar ve diğer tanıtım araçları kullanılacaktır.”

Katılımcılardan birine göre; “Evet vardır. Bölgenin turistlere daha iyi tanımak için çeşitli reklam medyaları kullanılabilir. Örneğin, “Solidarobis Temi” adlı olan Sivil Topluluğu, Çek organizasyonu ile 3 dilde anlatılan video klibi hazırlamıştır. Bu video klibi Çek televizyonlarında 3 dilde anlatılmaktadır. Gelecekte, buna benzer farklı tanıtımlar yapılacaktır.” Diğer bir katılımcıya göre; “Turizm ve bölge arasında aracı görevi gören rehberlerin turistlere bölge hakkında daha fazla bilgi vermesi oldukça önemlidir. Bu nedenle, bölgenin tanıtımı için planlanan farklı bir strateji, rehberlerin bilgilerini geliştirmelerine ve daha iyi hizmet vermelerine yardımcı olacaktır. Bu amaçla, rehberlere yönelik eğitim programları düzenlenecektir. Bu programlar bölgenin tarihi, kültürel ve doğal güzellikleri hakkında daha detaylı bilgi verilmesi, turistlere doğru rehberlik edilmesi ve iyi bir turizm deneyimi sağlanması açısından faydalı olacaktır.”

5.3. Hulo İlçesi Kırsal Turizminin Diğer Bölgelerle Rekabet Üstünlüğü Stratejileri

Araştırma kapsamında oluşturulan üçüncü soru, Hulo ilçesi kırsal turizminin diğer bölgelerle rekabet üstünlüğü stratejileri ile ilgilidir. Bu kapsamda katılımcılara bir mülakat sorusu yöneltilmiştir (Bkz: Tablo 4.1).

Yedinci mülakat sorusu olarak katılımcılara Hulo ilçesindeki kırsal turizmin diğer bölgelerle rekabet edebilmesi mümkün müdür? Nasıl mümkündür? sorusu yöneltilmiştir. Görüşülen kişilere göre, Hulo ilçesi turizm açısından diğer ilçelere göre daha gelişmiş bir bölgedir. Özellikle kış turizmi ve kırsal turizm açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Bölgede kırsal turizmin diğer bölgelere göre rekabet gücünün artırılabilmesi için doğal, tarihi ve kültürel zenginliklerin doğru kullanılması, turizm

altyapısının geliştirilmesi ve nitelikli iş gücü yetiştirilmesi gerekmektedir. Hulo ilçesi, yeşil gölü, Beshum beldesi, Tago teleferiği, teleferik parkı ve tarihi yerleriyle turistlerin ilgisini çekmektedir. Ayrıca, yerel mutfağı, doğal güzellikleri ve kültürel mirası öne çıkarmaktadır. Bölgenin 79 köyü ve bu köylerdeki turizm potansiyeli, farklı turizm rotaları oluşturarak ziyaretçilerin ilgisini çekebilmektedir. Bölgede turizm hizmetlerinin kalitesinin artırılması ve kaynakların en iyi şekilde kullanılması bölgenin turizm potansiyelinin artmasına ve diğer bölgelere göre rekabetin artmasına yol açacaktır. Katılımcılardan birinin Hulo ilçesindeki kırsal turizmin diğer bölgelerle rekabet edebilmesi mümkün müdür, varsa nasıl mümkündür vermiş olduğu yanıt şu şekildedir:

“Hulo ilçesindeki kırsal turizmin diğer bölgelerle rekabet edebilmesi mümkündür, özellikle kültürel turizm açısından. Hulo ilçesinde yer alan Acara ahşap camileri, kültürel turizmi ileri seviyelere taşıma potansiyeline sahiptir. Bu camiler, ülkemizin kültürel mirası açısından büyük önem taşımaktadır ve turistlerin ilgisini çekmektedir. Ayrıca, bölgedeki doğal güzellikler, zengin tarihi miras ve geleneksel yaşam tarzı da turistlerin ilgisini çekebilecek diğer unsurlardır. Bu potansiyeli doğru şekilde değerlendirerek, Hulo ilçesi kırsal turizminin diğer bölgelerle rekabet edebilmesi mümkündür.”

Hulo ilçesi, doğal, tarihi ve kültürel zenginlikleri ile kırsal turizm potansiyeli yüksek bir bölgedir. Bölgedeki turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi için turizm altyapısının oluşturulması gereklidir. Bu, turizm tesislerinin geliştirilmesini, turist rotalarının belirlenmesini ve iş desteği sağlanmasını içermelidir. Ayrıca konaklama, yeme-içme, ulaşım ve turizm faaliyetleri gibi konularda kaliteli hizmetlerin sunulması da önemlidir. Bölgenin diğer kırsal turizm bölgeleri ile rekabet edebilmesi için kaynakların etkili şekilde kullanılması gerekmektedir. Bu, bölgenin turizm potansiyelini artırabilir ve turistlerin bölgeyi tercih etmelerine katkı sağlayabilir. Bölgenin turizm hizmetlerinin kalitesinin artırılması da önemlidir.

Katılımcılardan birine göre; “Hulo ilçesi turizm alanında oldukça başarılıdır ve bu başarının arkasında coğrafyasının genişliği ve doğal güzellikleri yatmaktadır. Özellikle kış turizmi ve kırsal turizm konusunda diğer ilçelere kıyasla daha gelişmiştir. Hulo ilçesindeki dağlık alanlar, Alpler’deki dağlar kadar yüksek olduğu için kış turizmi açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Kayak merkezleri ve doğa yürüyüşü rotaları, yılın her döneminde turistler tarafından tercih edilmektedir. Kırsal turizm de

Hulo ilçesinde oldukça gelişmiştir. Doğal yaşam ve geleneksel köy yaşamının tadını çıkarmak isteyen turistler, ilçede bulunan küçük köylerde konaklamaktadırlar. Bu köylerde, yöresel lezzetlerin yanı sıra el sanatları ve yerel tarım ürünleri de turistlere sunulmaktadır. Bu nedenle, Hulo ilçesi turistlerin ilgisini çeken ve turizm potansiyeli yüksek bir bölgedir.”

5.4. Hulo İlçesi İçin Sürdürülebilir Turizm Stratejileri ve Önerilebilir Uygulama Politikaları

Araştırma kapsamında oluşturulan dördüncü soru, Hulo ilçesi için sürdürülebilir turizm stratejileri nelerdir ve bunların uygulanması için hangi politikalar önerilebilir ile ilgilidir. Bu kapsamda katılımcılara üç mülakat sorusu yöneltilmiştir (Bkz: Tablo 4.1).

Sekizinci mülakat sorusu olarak katılımcılara sizce, Hulo ilçesinde sürdürülebilir turizmin geliştirilmesine yönelik bir vizyon/misyon var mıdır? sorusu yöneltilmiştir. Mevcut verilere dayanarak, Gürcistan Turizm Stratejisi 2025 gibi planlar, sürdürülebilir turizmi ve ekonomik kalkınmayı teşvik etmek amacıyla kırsal turizmin önemine odaklanmaktadır. Bu stratejinin içerisinde, yeni turist güzergahları oluşturulması, konaklama tesislerinin geliştirilmesi, organik tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin turizme kazandırılması ve yöresel ürünlerin tanıtılması gibi birçok faaliyet ve proje yer almaktadır. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi ile Gürcistan'ın turizm potansiyelinin artırılması, turizm endüstrisinin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel faydalarının en üst düzeye çıkarılması amaçlanmaktadır. Hulo İlçesi'nin dağlık bir bölge olarak kırsal turizmi geliştirme potansiyeline sahip olduğu düşünülmektedir. Bu potansiyelin gerçekleştirilmesi için turizm altyapısının geliştirilmesi, yerel kültürün tanıtılması ve yerel halkın turizm sektöründe aktif rol oynamasının teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu yolla sürdürülebilir turizmin geliştirileceği ve doğal ile kültürel kaynaklara zarar vermeden turizm faaliyetlerinin gerçekleştirileceği düşünülmektedir. Katılımcılardan birinin Hulo ilçesinde sürdürülebilir turizmin geliştirilmesine yönelik bir vizyon/misyon var mıdır vermiş olduğu yanıt şu şekildedir:

“Alt program çerçevesinde faaliyet ve projeler yürütülmektedir. Söz konusu faaliyet ve projeler yıllık plana göre yürütülmektedir. Örneğin, kırsal turizm sektörü genellikle doğal kaynakların korunması, yerel kültür ve geleneklerin korunması, bölgesel

ekonomik kalkınma gibi amaçlar doğrultusunda şekillenmektedir. Bu hedeflere ulaşmak için birçok faaliyet ve proje yürütülmektedir. Bu bağlamda, turistlere bölgenin doğal, tarihi ve kültürel zenginliklerini tanıtabilecek turistik rotaların oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Böylece, turistler bölgenin keşfedilmemiş yerlerini keşfedebilir ve bölgenin turizm potansiyelini artırabilir. Konaklama alanlarının geliştirilmesi kırsal turizm sektörü için de önemlidir. Bölgede otel, pansiyon, özel otel, kamping gibi konaklama tesisleri geliştirilerek turistlerin konaklama ihtiyaçları karşılanabilecektir. Tarım ve hayvancılık da turizm kapsamına alınabilir. Örneğin, turistler için çiftlik turları düzenlenerek bölgede organik tarım ve hayvancılık faaliyetleri teşvik edilebilir. Böylece turistler doğal ve sağlıklı ürünlerin üretim sürecini yakından gözlemleyebiliyor. Ayrıca, yöresel ürünlerin tanıtımı da kırsal turizm sektörü için büyük katkı sağlayacaktır. Bölgede yetişen yöresel ürünler turistler için çeşitli yemeklerde kullanılarak bölgenin gastronomi turizmi potansiyeli artırılmaktadır.”

Katılımcılardan birine göre; “Evet, Hulo ilçesi turizm açısından oldukça potansiyel bir bölgedir ve turizm sektörünün geliştirilmesi için bir vizyon ve misyon bulunmaktadır. 2015 yılından itibaren bölgede 15 turistik rota oluşturulmuştur ve gün geçtikçe yeni turistik yerler keşfedilmektedir. Bu çalışmalar, bölgede sürdürülebilir turizmin geliştirilmesi için önemli bir adım olarak görülmektedir.” Diğer bir katılımcıya göre; “Sivil toplum kuruluşları bağımsız hareket ederler ve devlet tarafından belirlenmiş belirli bir misyon planı yoktur. Ancak, sürdürülebilir turizmin gelişimi ile ilgili olarak bağımsız bir kuruluş olarak misyonumuz, ilçede yeşil alanların korunmasının devam etmesi ve kırsal turizmin gelişimine katılmak isteyen yerel halkın desteklenmesidir.”

Hulo İlçesi İçin Sürdürülebilir Turizm Stratejileri ve Önerilebilir Uygulama Politikaları değerlendirmek amacıyla oluşturulan dokuzuncu, mülakat sorusu; “Hulo ilçesinde kırsal turizmin sürdürülebilirliğin sağlanması ve gelecekte de sürdürülebilmesi için hangi politikalar uygulanabilir?” şeklinde yöneltilmiştir.

Hulo bölgesinde sürdürülebilir turizm teması çerçevesinde sunulan ana fikirler arasında, yeni yatırımcıların projelere dahil edilmesi, kırsal turizmin sürdürülebilirliğini sağlamak için hükümet ve özel sektör arasındaki iş birliğinin önemi, Gürcü geleneklerinin korunması ve çevresel, ekonomik ve sosyal faydaların dengeli bir şekilde ele alınmasına yönelik politikaların gerekliliği yer almaktadır. Ayrıca, turistlere yerel kültür ve geleneklerin tanıtılması, yerel ürünlerin

desteklenmesi ve turizm eğitim programlarının sağlanması gibi fikirler de öne çıkmaktadır. Sürdürülebilir turizmi teşvik etmek için küçük girişimcilerin stratejik yatırım, eğitim ve finansman ihtiyacı vurgulanırken, sorunların ele alınması ve refahın artırılması için devlet-özel sektör iş birliğinin önemi de belirtilmektedir. Son olarak, Hulo belediyesinin siyasi strateji planlamasına katılmadığı, sadece ilçe düzeyinde siyasi işlerle ilgilendiği bilgisi de paylaşılmaktadır. Katılımcılardan birinin Hulo ilçesinde kırsal turizmin sürdürülebilirliğin sağlanması ve gelecekte de sürdürülebilmesi için hangi politikalar uygulanabilir vermiş olduğu yanıt şu şekildedir:

“Sürdürülebilirliğin sağlanması için Gürcistan’da devlet ve özel sektörlerin birbirine bağlı olarak iş birliği yapması gerekmektedir. Devlet, uygun politikalar, yasal çerçeve, finansman ve teşviklerle özel sektörü desteklemeli ve sürdürülebilirlik hedeflerine uygun faaliyetlerin teşvik edilmesini sağlamalıdır. Özel sektör ise, sürdürülebilir uygulamaları benimseyerek çevre, ekonomi ve toplum açısından faydalı projeler geliştirmeli ve uygulamalıdır. Bu iş birliği sayesinde Gürcistan, 2025 yılına kadar sürdürülebilir bir ekonomik, sosyal ve çevresel kalkınmaya doğru ilerleyebilir.”

Katılımcılardan birine göre; “Karitas” projesi, turizme yönelik iş projelerine finansman sağlamayı hedefleyen bir girişimdir. Bu proje, turizm sektörüne yatırım yapmak isteyen girişimcilerin yanı sıra, sektörün gelişmesi ve bölgenin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmak isteyen hükümetin desteğiyle hayata geçirilecektir. Projeye başvuracak olan işletmeler, finansman sağlama fırsatı elde edebilecek ve turizm sektöründe iş yapmak için gerekli kaynaklara erişebileceklerdir. Bu şekilde, bölgenin turizm potansiyeli artırılacak ve turizm sektörü desteklenecektir. Diğer bir katılımcıya göre; “Hulo ilçesinde kırsal turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanması için uygulanabilecek politikalar arasında, köy halkının turizm alanında yapmak istediği projelerin gerçekleştirilmesi önemli bir yer tutmaktadır, bu projeler, küçük ölçekli girişimcilerin aile otelleri açmak gibi turizm sektörüne katılımlarını teşvik etmek amacıyla tasarlanmıştır. Ayrıca, doğal ve kültürel değerlerin korunması, çevreye duyarlı turizm uygulamalarının benimsenmesi, yerel ürünlerin desteklenmesi, turizme yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi gibi politikalar da uygulanabilir.”

Katılımcılardan birine göre; “Hulo ilçesinde kırsal turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve gelecekte de sürdürülebilmesi için çeşitli politikalar uygulanabilir. Bunlardan bazıları şunlardır:

1. Doğal ve kültürel kaynakların korunması: Bölgedeki doğal ve kültürel kaynakların korunması, turizm faaliyetleri sırasında oluşabilecek olumsuz etkilerin minimize edilmesi açısından önemlidir. Bu kaynakların korunması için çeşitli tedbirler alınmalıdır.
2. Yerel halkın turizm faaliyetlerine katılımı: Turizm faaliyetlerinden doğrudan fayda sağlayacak olan yerel halkın, turizm faaliyetlerine katılımı ve bu faaliyetlerden pay almaları önemlidir. Bu, hem yerel halkın gelir düzeyinin artmasına hem de turizm faaliyetlerine karşı daha olumlu bir tutum sergilenmesine yardımcı olacaktır.
3. Eğitim ve farkındalık: Turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliği için yerel halkın ve turistlerin eğitimi ve farkındalığının artırılması önemlidir. Bu sayede, turistlerin doğal ve kültürel kaynaklara saygı göstermeleri ve bölgede çevre dostu uygulamaların yaygınlaşması sağlanabilir.
4. İnovasyon ve teknoloji kullanımı: Turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini artırmak için teknoloji kullanımı da önemlidir. Bu sayede, turizm faaliyetlerinin çevreye olan etkisi minimize edilebilir ve turistlerin deneyimleri daha keyifli hale getirilebilir.
5. İşbirliği: Bölgedeki turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması için yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, turizm işletmeleri ve diğer paydaşların işbirliği içinde çalışması önemlidir. Bu sayede, turizm faaliyetlerinin yönetimi ve koordinasyonu daha etkili bir şekilde gerçekleştirilebilir.
6. Turistler için Gürcü gelenekleri ve adetlerinin tanıtımı, yerel kültürün ve geleneklerin korunmasına katkıda bulunabilir ve turistlerin bölgeye olan ilgisini artırarak sürdürülebilir turizmin sağlanmasına yardımcı olabilir.”

Hulo İlçesi İçin Sürdürülebilir Turizm Stratejileri ve Önerilebilir Uygulama Politikaları değerlendirmek amacıyla oluşturulan onuncu, mülakat sorusu; “Bölgede sürdürülebilir turizmi teşvik etmek için ne tür turizm faaliyetleri planlanmaktadır?” şeklinde yöneltilmiştir.

Görüşülen 15 katılımcının yanıtlarına dayanarak Hulo bölgesi, çeşitli önlemlerle sürdürülebilir turizmi geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu faaliyetler, binicilik turizmini teşvik etmek için yarış pistlerinin kurulmasını ve tüm faaliyetleri planlamak ve uygulamak için yerel turizm işletmeleri ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliğini

içermektedir. Ayrıca sürdürülebilir turizmin teşvik edilmesi için yöresel gelenek, görenek, folklor ve el sanatlarının da çalışılması gerektiği söylenmektedir. İlçe, önemli kültürel mirası korumayı ve restore etmeyi, yerel nüfus için daha iyi koşullar yaratmayı, gençlere turizm eğitimi ve istihdam olanakları sağlamayı planlamaktadır. Ayrıca ilçe, yerel festivaller, el sanatları atölyeleri, gastronomi gezileri, müzeler ve sergiler gibi çeşitli etkinliklerle bölgenin doğal ve kültürel mirasının tanıtılmasını amaçlamaktadır. Son olarak ilçe, doğa ve kültür turizmi ile ilgilenen yerli ve yabancı turistleri çekmek için çeşitli etkinlikler ve medya kanalları aracılığıyla el sanatları, yerel mutfak ve geleneksel müzik gibi yerel kültürel ürünlerin tanıtımını yapmayı planlamaktadır. Hulo ilçesi, sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin teşvik edilmesi için gençlerin katılımını hedefleyen bir yaklaşım benimsemektedir. Bu kapsamda, gençlerin yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri ve turizm işletmeleriyle iş birliği yaparak bölgenin turizm potansiyelini artırmak için projeler geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Bu projeler, bölgedeki doğal, tarihi ve kültürel kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılmasını ve turizm faaliyetlerinin çevreye zarar vermeden gerçekleştirilmesini hedeflemektedir. Bölgede doğal ve kültürel mirası koruyarak ve turizm hizmetlerinin kalitesini artırarak bölgede turizm faaliyetlerini destekleyen ve sağlayan yerel bir topluluk olan “National Geographic Society-Geo” olduğu söylenebilir. Katılımcılardan birinin Bölgede sürdürülebilir turizmi teşvik etmek için ne tür turizm faaliyetleri planlanmaktadır vermiş olduğu yanıt şu şekildedir: “Bölgede sürdürülebilir turizmi teşvik etmek için “Milli Coğrafya Toplumu- Geo” adlı bir topluluğumuz mevcuttur. Bu topluluğun ana hedefi, turizm faaliyetlerinin korunması, doğal ve kültürel mirası turistlere daha iyi şartlarda sunarak bölgedeki turizm endüstrisine destek olmaktır.”

Katılımcılardan birine göre “Yatırımcıların yardımıyla farklı projeler amaçlanmaktadır. Örneğin, at turizminin daha çok gelişmesi için hipodromların düzenlenmesi planlanmaktadır. Bu sayede turistler bölgede binicilik etkinliklerine katılabilirler. Tüm bu faaliyetlerin planlanması ve uygulanmasında yerel yönetimler, turizm işletmecileri ve sivil toplum kuruluşları iş birliği yapacaktır. Bu sayede bölgede sürdürülebilir turizm geliştirilebilir.” Diğer bir katılımcıya göre; “Bölgede, sürdürülebilir turizmin teşvik edilmesi için çeşitli faaliyetler planlanmaktadır. Bu kapsamda binicilik turizmi, kuş ve diğer hayvan gözlem turları, yayla gezileri ve vahşi yaşam turları gibi faaliyetler teşvik edilecektir. Ayrıca, organizasyonumuzun önceliği

ormanları ve doğal çeşitliliği korumak ve turizmin doğal yaşama verdiği zararı minimize etmektir.”

Katılımcılardan birine göre; “Bölgede sürdürülebilir turizme teşvik etmek için, turizmin her alanının geliştirmesi planlanmaktadır. Bölgede sürdürülebilir turizme teşvik etmek için, turizmin her alanının geliştirilmesi önemlidir. Bu, konaklama, yeme-içme, etkinlikler ve turistlerin deneyimlerini artıracak diğer hizmetler gibi turizm sektörünün her yönünü kapsamalıdır. Örneğin, bölgedeki otellerin çevresel sürdürülebilirlik hedefleri doğrultusunda enerji verimliliğini artırması veya atık yönetimi uygulamalarını benimsemesi durumunda turizmin çevresel etkisi azalacaktır. Ayrıca, yöresel olarak üretilen organik ürünlerin yerel restoranlar tarafından kullanılması, bölgedeki tarımsal faaliyetleri destekleyerek turizm sektörünün ekonomik sürdürülebilirliğine katkı sağlayacaktır.”

5.5. Acara Bölgesinde Kırsal Turizm İçin Etkili Örgütlenme Stratejileri

Araştırma kapsamında oluşturulan beşinci soru, Acara bölgesinde kırsal turizmin gelişmesi için mevcut örgütlenme modeli yeterli midir, yeterli değilse bu hususta hangi stratejiler önerilebilir ile ilgilidir. Bu kapsamda katılımcılara iki mülakat sorusu yöneltilmiştir (Bkz: Tablo 4.1).

Onbirinci mülakat sorusu olarak katılımcılara Bölgede kırsal turizmin gelişmesini sağlayan ulusal ve yerel kurumlar hangileridir? Çalışmaları yeterli midir? sorusu yöneltilmiştir. Görüşülen kişiler tarafından sağlanan bilgiler, Gürcistan'da Acara bölgesinde kırsal turizmin gelişmesine katkıda bulunan kurum ve kuruluşlarla ilgilidir. Bu kurumlar arasında Acara Turizm Dairesi, Hulo Belediyesi, Turizm Rehberleri Derneği, Kültürel Mirası Koruma Kuruluşları, Beshumi Tatil Köyleri Geliştirme Örgütü ve Gürcistan Turizm Ajansı yer almaktadır. Katılımcılar, bu kurumların bölgede sürdürülebilir turizmin geliştirilmesi için çalıştığını, ancak daha fazla iş birliği ve kapsamlı bir stratejiye ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir. Bölgede kırsal turizmin gelişmesi yönünde yapılan çalışmaların değerlendirilmesi ve geliştirilmesinin öneminin dikkat çekici olduğu söylenebilir. Katılımcılardan birinin Bölgede kırsal turizmin gelişmesini sağlayan ulusal ve yerel kurumlar hangileridir ve Çalışmaları yeterli midir vermiş olduğu yanıt şu şekildedir:

“Acara Turizm Departmanı'nın bünyesinde olan turizm bilgilendirme merkezleri, Acara Turizm Departmanı'na bağlı olan Hulo belediyesi ve Turizm Rehberleri

Topluluğu. Turizm Rehberleri Topluluğu ise bölgede turistlere rehberlik hizmeti vermektedir. Bu topluluk üyeleri bölgenin tarihi, kültürel ve doğal zenginlikleri hakkında turistlere bilgi vererek, turistlerin bölgeyi daha iyi keşfetmelerine yardımcı olmaktadır. Ancak, bu kurumların çalışmalarının yeterli olup olmadığı konusunda kesin bir değerlendirme yapılamaz. Her kurumun çalışmalarının daha da geliştirilmesi ve bölgedeki turizmin sürdürülebilir bir şekilde gelişmesi için daha fazla iş birliği yapılması gerekmektedir.”

Katılımcılardan birine göre; “Acara bölgesinde kırsal turizmin gelişmesini sağlamak için birçok kurum ve kuruluş çalışmalar yürütmektedir. Bunlar arasında Acara Turizm ve Tatil Yerleri Departmanı, Hulo Belediyesi, Gürcistan Turizm Ajansı, Biyolojik Tarım Derneği “Elkana” gibi yerel ve ulusal kurumlar bulunmaktadır. Bu kurumlar bölgede kırsal turizm konusunda önemli faaliyetler yürütmektedir. Çalışmaların yeterli olup olmadığına dair bir değerlendirme yapmak için daha detaylı bilgiye ihtiyaç vardır. Kırsal turizmin gelişmesine yönelik çalışmaların sürekli olarak değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi gerekmektedir.” Diğer bir katılımcıya göre; “Bölgede kırsal turizmin gelişmesine katkı sağlayan kurumlardan biri, Acara Özerk Cumhuriyeti Turizm ve Rekreasyon Departmanı’dır.”

Katılımcılardan birine göre; “Hulo ilçesi, Gürcistan Özerk Cumhuriyeti’nin Acara Özerk Cumhuriyeti’ne bağlı bir bölgedir. Acara Özerk Cumhuriyeti, turizmin gelişmesi için özel çaba sarf etmekte ve bu amaçla Turizm ve Tatil Köyleri Dairesi gibi kuruluşlar oluşturmuştur. Turizm ve Tatil Köyleri Dairesi, bölgedeki turizm faaliyetlerinin tanıtımından, turizm altyapısının geliştirilmesinden ve turizm endüstrisinin sürdürülebilir yönetiminden sorumludur. Bu amaçla bölgenin turizm sektörüne yatırım yapmakta ve turizm hizmeti veren işletmeleri desteklemektedir. Acara Özerk Cumhuriyeti Turizm ve Tatil Köyleri Bakanlığı, Hulo bölgesi gibi turizm potansiyeli olan bölgelerin turizm faaliyetlerini teşvik etmek ve sürdürülebilir turizm endüstrilerinin kurulmasını sağlamak için çaba göstermektedir. Bu nedenle, çalışmalarının yeterli olduğunu söyleyebilirim.”

Acara Bölgesinde Kırsal Turizm İçin Etkili Örgütlenme Stratejileri değerlendirmek amacıyla oluşturulan on ikinci, mülakat sorusu; “Bölgedeki kurumlar kırsal turizmin gelişmesi için etkili örgütlenmişler midir? Mevcut Örgütlenme modeli doğru mudur?” şeklinde yöneltilmiştir.

"Görüşülen kişilerden alınan ifadelerden hareketle bölgede kırsal turizmin örgütlenmesi konusunda farklı görüşlerin olduğu söylenebilir. Bazı metinlerde, Acara Turizm ve Tatil Yerleri Departmanı'nın bölgedeki turizm sektörünün lideri olarak faaliyet gösterdiği ve kırsal turizmin gelişimine önemli bir katkı sağladığı belirtilmektedir. Ayrıca, Hulo ilçesindeki turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve kaynakların etkin kullanımı için Acara Turizm ve Tatil Yerleri Departmanı, Hulo Belediyesi ve Kültür Anıtları Koruma Organizasyonu gibi kurumların stratejik bir birliktelik oluşturduğu ifade edilmektedir. Bazı katılımcılar, kırsal turizmden doğrudan sorumlu bir devlet kuruluşu olmadığını belirtirken, diğerleri, etkili örgütsel modellerin ve performans gösteren kurumlar arasındaki koordinasyonun önemini vurgulamaktadır. LAGİ gibi yerel kalkınma gruplarının, sadece bölgede değil, bölgede kırsal turizmi teşvik etmede başarılı olduğunu belirtmektedir. Bazı başvuru sahipleri, doğrudan yükümlülüğü kırsal turizmin sürdürülebilir gelişimini sağlamak olacak olan belirli bir devlet kuruluşuna ihtiyaç duyulduğuna inanmaktadır. Bununla birlikte, diğer metinlerde, kırsal turizmin sürdürülebilirliği için farklı kurumların etkili bir şekilde örgütlendiği belirtilse de, bölgede kırsal turizme yönelik özel bir örgütlenmenin olmadığına dikkat çekilmektedir. Bazı görüşlere göre, bölgedeki turizm kurumları arasındaki iş birliği ve koordinasyon önemli bir faktördür ve bu şekilde bölgenin turizm potansiyeli artırılabilir. Genel olarak bakıldığında, çeşitli kurumlar arasında belirli bir düzeyde koordinasyon olmasına rağmen, kırsal turizmin tanıtımı için özel bir kurum veya kuruluşun oluşturulmasına ihtiyaç duyulduğu söylenebilir." Katılımcılardan birinin Bölgedeki kurumlar kırsal turizmin gelişmesi için etkili örgütlenmişler midir ve Mevcut Örgütlenme modeli doğru mudur vermiş olduğu yanıt şu şekildedir:

Katılımcılardan birine göre; "Acara Turizm ve Tatil Yerleri Departmanı, bölgedeki turizm sektörünün lideri olarak faaliyet göstermektedir. Departman, bölgedeki turizm sektöründe faaliyet gösteren diğer kurumlarla iş birliği yaparak, kırsal turizmin gelişimine katkı sağlamaktadır. Ancak, departmanın etkinliği ve örgütlenmesi hakkında farklı görüşler mevcuttur. Bazıları, departmanın kırsal turizmin gelişmesinde önemli bir rol oynadığını ve etkili bir şekilde örgütlendiğini düşünmektedir. Ancak, diğerleri, departmanın yeterince etkili olmadığını ve mevcut örgütlenme modelinin sorunlu olduğunu savunmaktadır. Bu nedenle, bölgedeki turizm sektörünün daha etkili bir şekilde örgütlenmesi için yenilikçi yaklaşımlar ve stratejiler geliştirilmesi

gerekmektedir.” Diğer bir katılımcıya göre; “Bölgedeki kurumların daha etkin çalışabilmesi için, kırsal turizme yönelik bir organizasyonun varlığına ihtiyaç duyulmaktadır ancak böyle bir organizasyon şu anda yoktur. Sivil toplum kuruluşları da dahil olmak üzere tüm kurumlar, yayla köylerinde turizmin gelişmesi için ellerinden geleni yapmaktadır. Ancak kırsal turizmin daha da geliştirilebilmesi ve sürdürülebilir olabilmesi için belirli bir devlet kuruluşunun görevlendirilmesi gerekmektedir.”

5.6. Hulo İlçesinde İç Turizmin Geliştirilmesi İçin Önerilen Stratejileri

Araştırma kapsamında oluşturulan altıncı soru, Hulo ilçesinde iç turizmin geliştirilmesi için önerilen stratejiler nelerdir ile ilgilidir. Bu kapsamda katılımcılara iki mülakat sorusu yöneltilmiştir (Bkz: Tablo 4.1).

On üçüncü mülakat sorusu olarak katılımcılara “İç turizm için ayrılan bütçe yeterli midir?” Bir turizm sektörü yatırımları tartışması sırasında, farklı katılımcılar bütçenin yeterliliği konusunda farklı görüşler dile getirmişlerdir. Bazı katılımcılar, ayrılan bütçenin yetersiz olduğunu savunurken, diğerleri ise yeterli olduğunu düşünmektedir. Bu tartışmada, bazı katılımcılar turizm altyapısının iyileştirilmesi için daha fazla finansmanın gerekli olduğunu belirtirken, diğerleri mevcut bütçenin yeterli olduğunu, ancak ek turizm projeleri için daha fazla kaynağa ihtiyaç duyulduğunu ifade etmektedir. Genel olarak, bölgenin turizm potansiyelinden tam olarak yararlanmak ve sürdürülebilir bir turizm endüstrisi oluşturmak için daha fazla mali kaynağa ihtiyaç olduğu konusunda bir fikir birliği bulunsa da bütçenin etkin kullanımı için çaba sarf edildiği de vurgulanmaktadır. Katılımcılardan birinin iç turizm için ayrılan bütçe yeterli midir vermiş olduğu yanıt şu şekildedir:

“Turizm için yeterli bütçe sağlamak her zaman kolay bir iş değildir. Ancak, bütçemizin sınırlı olmasına rağmen, doğru kullanmaya çalışıyoruz. Bunun için, öncelikle Hulo bölgesinin tanıtımı için reklamlar yapmaktayız. Bu reklamlar, bölgenin doğal güzelliklerini ve tarihi mirasını vurgulayarak, turistlerin ilgisini çekmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, “Bölgeni Tanı ve Tanıt” adı altında seminerler düzenlemekteyiz. Bu seminerler, bölgedeki turizm işletmeleri ve yerel halk için faydalı bilgiler içermekte ve turizm sektörünün gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu şekilde, turizmin sürdürülebilirliği için önemli bir bilinç oluşturulmaktadır.”

Acara bölgesinde iç turizmi geliştirmek için ayrılan bütçe yeterli olmayabilir çünkü bölgedeki turizm potansiyeli oldukça yüksektir ve turizm sektörü bölgenin ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Bununla birlikte, turizmin geliştirilmesi için yeterli finansal kaynaklar sağlanarak turizm sektörüne yatırım yapılması ve turizm altyapısının iyileştirilmesi gerekmektedir.

Katılımcılardan birine göre; “İç turizme ayrılan bütçenin yeterli olmadığını düşünüyoruz. İç turizmin gelişmesi için yeterli bütçenin ayrılmaması, sektörün potansiyelini tam olarak kullanamamasına neden olabilir. Bu durum bölgenin turizm gelirlerinin yetersiz kalmasına ve ekonomik kalkınmasının önünde olası bir engele yol açabilir. Bu nedenle iç turizmin gelişmesi için daha fazla bütçe ayrılması gerektiği düşünülmektedir. Ancak bütçeyi artırmak tek başına yeterli değil. Bu bütçenin etkin kullanılması ve sektördeki diğer faktörlerin de dikkate alınması gerekmektedir. Örneğin tanıtım faaliyetleri, turizm altyapısının geliştirilmesi ve turizm sektörü eğitim ve iş birliği programları gibi diğer faktörlerin de iç turizmin gelişmesinde önemli rol oynadığı düşünülmektedir.”

Hulo İlçesinde İç Turizmin Geliştirilmesi İçin Önerilen Stratejileri değerlendirmek amacıyla oluşturulan on dördüncü, mülakat sorusu; “Hulo ilçesinde iç turizmin geliştirmesine yönelik planlar-çalışmalar-stratejiler nelerdir?” şeklinde yöneltilmiştir.

Görüşülen 15 katılımcının çoğunluğunun verdiği bilgilere dayanarak, Hulo ilçesinin iç turizmin geliştirilmesine yönelik çeşitli planları, stratejileri ve girişimleri olduğunu söylemek mümkündür. Bunlar arasında genç turistlere bölgenin tarihi ve kültürel değerlerini tanıtmaya yönelik ücretsiz tanıtım turları, kırsal turizm ile yerel kültür ve geleneklere odaklanan bilgilendirme gezileri ve televizyon programları, bölgede turizmi tanıtmaya yönelik sergi ve seminerler yer almaktadır. İlçe ayrıca çeşitli tanıtım kampanyaları yürütür ve turistik yerleri tanıtmak ve daha fazla ziyaretçi çekmek için etkinlikler düzenlenmektedir. Hulo İlçesi, turist çekmek ve kırsal turizm faaliyetlerini tanıtmak için "Bir Gün Köyde" gibi televizyon programlarını kullanmaktadır. İlçe ayrıca doğal kaynakları korumak ve daha fazla turist çekmek için sürdürülebilir turizm faaliyetlerini teşvik etmektedir. Hulo ilçesine bağlı Uçho köyü, başta kanyonlar ve şelaleler olmak üzere doğal güzellikleri ile büyük bir turizm potansiyeline sahiptir. İlçe, doğal kaynakları korumak ve daha fazla turist çekmek için sürdürülebilir turizm faaliyetlerini teşvik etmektedir. Hulo Bölgesi, insanları Gürcistan'a, özellikle de Hulo Bölgesi'ne seyahat etmeye teşvik etmek için reklamlarda ünlü Gürcüleri de kullanıyor.

Turizmi tanıtmak için çeşitli projeler geliştiren ilçede, "Tanı ve Tanıt" projesi ile bölgenin turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve iç turizmin gelişmesine katkı sağlanması amaçlanıyor. Bölgenin turistik çekiciliklerini ve kültürel değerlerini turistler için daha çekici hale getirmek amacıyla tanıtmayı amaçladığı söylenebilir. Katılımcılardan birinin Hulo ilçesinde iç turizmin geliştirilmesine yönelik planlar-çalışmalar-stratejiler nelerdir vermiş olduğu yanıt şu şekildedir:

““Tanı ve Tanıt” programı, iç turizmi geliştirmek ve ülke genelinde farkındalık yaratmak amacıyla Gürcistan Turizm Ajansı tarafından yürütülen bir projedir. Bu program kapsamında, ülkedeki farklı bölgelerin turizm potansiyellerini keşfetmek ve yerli turistleri bu bölgelere çekmek için çeşitli geziler düzenlenmektedir. Bölgede bulunan turistik mekanlar, kültürel zenginlikler ve diğer turizm olanakları geziler boyunca tanıtılmakta, yerli turistlerin bölgeye ilgisinin artması hedeflenmektedir. Bu geziler ayrıca, bölgedeki turizm sektörü paydaşları arasında iş birliği ve etkileşimi de arttırmaktadır.”

Katılımcılardan birine göre; “Hulo ilçesindeki Uçho köyü, doğal güzellikleriyle turizm açısından büyük potansiyele sahiptir ve bu potansiyel kullanılmaya başlanmaktadır. Özellikle köydeki kanyon ve şelaleler, Acara bölgesindeki kanyoncular için ilk turistik ürün olacak ve bölgenin turizm açısından daha da çekici hale gelmesine katkı sağlayacaktır. Bu doğal güzelliklerin korunması ve sürdürülebilir turizm faaliyetleriyle birleştirilmesi hedeflenmektedir.” Diğer bir katılımcıya göre; “İlçe turizmi açısından iç turizmin gelişmesine katkı sağlamak için, kırsal festivaller ve turizm rehberlerine yönelik eğitimler planlanmaktadır. Bu amaçla, diğer ilçelerden deneyimli turizm rehberleri getirilerek ilçe turizm rehberlerine eğitimler verilecektir. Bu etkinlikler sayesinde, turistlerin ilçede daha fazla zaman geçirmesi ve bölgenin turizm potansiyelinin artması hedeflenmektedir.”

5.7. Acara Bölgesinde Turizme Yönelik Güvenlik Stratejileri

Araştırma kapsamında oluşturulan yedinci soru, Acara bölgesinde turizme yönelik güvenlik stratejileri nelerdir ve turist güvenliği ile ilgili yürütülen çalışmalar nelerdir ile ilgilidir. Bu kapsamda katılımcılara bir mülakat sorusu yöneltilmiştir (Bkz: Tablo 4.1).

On beşinci mülakat sorusu olarak katılımcılara “Acara’da bir turistin kendisini güvende hissetmesi için ne tür çalışmalar yapılmaktadır? Bu çalışmalar yeterli düzeyde midir?” sorusu yöneltilmiştir.

Görüşülen kişilerin vardığı sonuçlara göre Acara bölgesinde turistlerin güvenliği için çeşitli çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu, turistleri taşırken güvenli ulaşım hizmetlerinin sağlanmasını, turizm güvenlik birimlerinin ve polisin varlığını, turistik yerlerde uygun güvenlik önlemlerinin alınmasını ve turistlerin güvenlik konusunda bilgilendirilmesini içerir. Ayrıca turizm işletmeleri güvenlik kameraları, kapı kilitleme sistemleri ve acil durum planları gibi önlemler almaktadır. Ekstrem turizm aktiviteleri için rehberler uygun eğitim almış, turistik yerler ve yürüyüş parkurları güvenli bir şekilde düzenlenmiştir. Turistlerin güvenliğini sağlamak için turizm endüstrisi tarafından birçok önlem alınmıştır. Acara bölgesinde sakin bir ortamın hüküm sürdüğü, turistik yerlerin bakımlarının ve güvenliğinin düzenli olarak kontrol edildiği söylenebilir. Genel olarak bölgede turistlerin can güvenliğine yönelik ciddi bir tehdit yok ve yapılan çalışmalar yeterlidir. Katılımcılardan birinin Acara’da bir turistin kendisini güvende hissetmesi için ne tür çalışmalar yapılmaktadır ve bu çalışmalar yeterli düzeyde midir vermiş olduğu yanıt şu şekildedir:

“Turistlerin güvenliği için yeterince güvenlik önlemi alınmış durumdadır. Acara’da turistlerin güvenliğini sağlamak için birçok çalışma yapılmaktadır. Bunlar arasında turistlerin havaalanından konaklama yerine kadar olan transferlerinde güvenli taşımacılık hizmeti verilmesi, turistlerin güvenliğini sağlamak için polislerin ve turizm güvenlik birimlerinin bulundurulması, turistlerin ziyaret edecekleri yerlerde uygun güvenlik önlemlerinin alınması ve turistlere güvenliğe ilişkin bilgilendirme yapılması gibi çalışmalar yer almaktadır.”

Acara’ya gelen turistlerin güvenliği, turizm sektörü için hayati bir öneme sahiptir. Bu nedenle, turistik bölgelerde yerel polis ve özel güvenlik görevlileri tarafından sık sık devriyeler düzenlenmektedir. Ayrıca, turizm işletmeleri de turistlerin güvenliğini sağlamak için çeşitli önlemler almaktadır. Bu önlemler arasında güvenlik kameraları, kapı kilitleme sistemleri ve acil durum planları yer almaktadır. Turistlerin güvenliğini sağlamak ve turizm sektörü için olumlu bir imaj oluşturmak, bu önlemlerin amaçlarından biridir.

Katılımcılardan birine göre; “Daha çok dijital servislere ihtiyacımız vardır. Özellikle, Hulo gibi bir bölgede, turistlerin güvenliğini sağlamak için internet bağlantısı ve hızlı iletişim büyük önem taşımaktadır. Bu sayede, turistlerin ihtiyaçlarına hızlı bir şekilde cevap verilebilir ve gerekli bilgiler kolayca paylaşılabilir. Bu nedenle, turizm sektöründe faaliyet gösteren kurumların dijital servislerine yatırım yapmaları ve turistlerin ihtiyaçlarını karşılamak için teknolojik çözümler sunmaları gerekmektedir.” Diğer bir katılımcıya göre; “Turistlerin güvenliği her zaman önceliğimizdir. Ekstrem turizmin güvenliğini sağlamak için rehberler ilgili eğitimleri almıştır. Turistik yerler ve patika yolları da güvenli bir şekilde düzenlenmiştir.”

Gürcistan'ın Acara bölgesindeki kırsal turizm potansiyelinin ve stratejilerinin değerlendirilmesi için yapılan çalışmaların Hulo bölgesi örneğinde incelendiğinde, elde edilen verilerin bu çalışmanın sonuçlarıyla büyük benzerlik gösterdiği görülmektedir. Çalışma kapsamında, Hulo ilçe yönetimi ile yapılan mülakatlar ve sivil toplum kuruluşlarına bireysel olarak uygulanan anketler sonucunda 15 kişinin katılımı sağlanmıştır.

Mülakat verilen cevaplara göre, Hulo ilçesi doğal güzellikleri, kültürel mirası, tarihi yapıları ve ekstrem spor aktiviteleri ile turistlerin ilgisini çeken Gürcistan'ın turistik bölgelerinden biridir. Bölgedeki turistik çekiciliğin artırılması için kanyon turları gibi faaliyetlerden yararlanılırken, yerel üreticilerin desteklenmesi, doğal alanların korunması, turistik tesislerin yapılması ve düzenlenmesi gibi altyapı çalışmaları da yapılmaktadır. Acara bölgesi, turizm faaliyetlerinin fiyat kontrolü, aile oteli sahiplerini bilgilendirme ve teşvik etme gibi adımlar atarak kırsal turizmi geliştirme projeleri uygulamaktadır. Ayrıca “EUROGITES” tavsiyeleri doğrultusunda kırsal turizm alanında eğitimler düzenleyerek kırsal turizmin daha sürdürülebilir bir geleceği için gerekli adımları atmayı amaçlamaktadır. Acara bölgesi, turizm faaliyetlerini ve yerel mutfağı tanıtarak, turistlere bölgeyi gezme ve deneyimleme fırsatları sunarak ve turistlere hizmet veren yerel sakinlere gerekli eğitimleri vererek tüm köylerinde kırsal turizmi geliştirmeyi hedeflemektedir. Kırsal turizmin turizm sektörü içindeki önemi 15 katılımcının verdiği yanıtlarla doğrulanmıştır. Acara bölgesi, hedef kitleye ulaşmak için çeşitli iletişim kanallarını kullanarak hemen hemen tüm reklam araçlarını ve kampanyalarını uygulamaktadır. Bölgenin turizm potansiyelinin yurt içinde ve yurt dışında geliştirilmesine yönelik kampanyalar ve etkinlikler de düzenlenmektedir. Bu kampanyalar arasında uluslararası fuarlara katılım, otobüs ve radyolarda bilgilendirme

reklam panoları, televizyon ve online platformların aktif kullanımı gibi stratejiler yer almaktadır.

15 katılımcının görüşlerinde, reklam ve tanıtım faaliyetlerine verilen yanıtlar da dahil olmak üzere farklı hedefleri yansıtan çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bazı mülakat katılımcıları, hedeflenen amaca henüz tam olarak ulaşamadığını ve reklam stratejisinin gözden geçirilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Diğer katılımcılar ise turizm potansiyelini artırmaya yönelik tanıtım çalışmalarının olumlu sonuçlar verdiğini ve daha başarılı sonuçlar elde etmek için mevcut planların iyileştirilebileceği fikrine dayanmaktadır. Tüm katılımcılar, geri bildirim reklam ve tanıtım faaliyetlerindeki önemini vurgulamaktadır. Acara bölgesinde turizm tanıtımının artırılması stratejisine ilişkin katılımcıların değerlendirmelerinin benzer olduğu belirtilmelidir. Rehber bilgi ve hizmetlerinin iyileştirilmesi için eğitim programları yürütülmekte ve bölgenin korunan alanları, kırsal turizm ve gastronomi gibi stratejiler kapsamlı reklam kampanyaları ile desteklenmektedir. Bölgenin turizm imajını geliştirmek için dijital medyanın kullanımı da artmaktadır. Hulo bölgesinde turizm hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesi, kaynakların en iyi şekilde kullanılması, yerel kültür ve geleneklerin korunması, çevresel, ekonomik ve sosyal faydaların dengelenmesi, küçük stratejik yatırımların karşılanması için girişimcilerin, eğitim ve finansmanın dahil edildiği projeler yürütülmektedir. Özel sektör işbirliğinin önemi, binicilik turizminin teşvik edilmesi, yerel gelenek, görenek, folklor ve el sanatlarının incelenmesi, önemli kültürel mirasın korunması ve restorasyonu, yerel halk için daha iyi koşulların oluşturulması, gençlere turizm eğitimi ve istihdam olanaklarının sağlanması, yerel festivaller ve el sanatları gibi konular ele alınmaktadır. Bölgenin doğal ve kültürel mirası, yerel kültürel ürünlerin tanıtımı, atölye çalışmaları, gastronomi gezileri, müze ve sergiler, el sanatları gibi çeşitli etkinliklerle tanıtılmaktadır ve olaylar medya kanallarında yer almaktadır.

Görüşülen kişilere göre Hulo ilçesi turizm açısından diğer ilçelere göre daha gelişmiş bir bölge. Özellikle kış turizmi ve kırsal turizm açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Bölgede kırsal turizmin rekabet gücünün diğer bölgelere göre artması için mevcut doğal, tarihi ve kültürel çeşitliliğin doğru kullanılması, turizm altyapısının geliştirilmesi ve nitelikli iş gücü yetiştirilmesi gerekmektedir. Acara bölgesinin diğer bölgeleriyle karşılaştırıldığında, Hulo bölgesi, rekabet gücünü belirleyen hemen hemen her tür turizme uygun yerleri de içeren bölgesel büyüklüğü ile ayırt edilir.

Bölgede turizm hizmetlerinin kalitesinin artırılması ve kaynakların en iyi şekilde kullanılması, bölgenin turizm potansiyelinin artmasına ve diğer bölgelere göre rekabetin artmasına neden olacaktır. Hulo bölgesinde sürdürülebilir turizm başlığı altında sunulan ana fikirler arasında yeni yatırımcıların projelere dahil edilmesi, kırsal turizmin sürdürülebilirliğini sağlamak için devlet ve özel sektör işbirliğinin önemi ve politika ihtiyacı yer alıyor. Gürcü geleneklerini korumak ve çevresel, ekonomik ve sosyal faydaları dengelemek. Ayrıca turistlere yerel kültür ve geleneklerin tanıtılması, yerel ürünlerin desteklenmesi ve turizm eğitim programları verilmesi gibi fikirler ön plana çıkmaktadır. Sürdürülebilir turizmi teşvik etmek için küçük girişimcilerin stratejik yatırım, eğitim ve finansman ihtiyacını vurgularken, sorunları çözmek ve refahı artırmak için kamu-özel ortaklıklarının önemini de vurguladı. Son olarak Hulo belediyesinin siyasi strateji planlamasına katılmadığı, sadece ilçe düzeyinde siyasi konuları tartıştığı paylaşılmaktadır. Bölgedeki doğal ve kültürel mirası koruyarak ve turizm hizmetlerinin kalitesini artırarak bölgede turizm faaliyetlerini destekleyen ve sağlayan yerel bir topluluk olan “National Geographic Society-Geo” olduğu söylenebilir. Görüşülen kişiler tarafından verilen bilgiler, Gürcistan'ın Acara bölgesinde kırsal turizmin gelişmesine katkıda bulunan kurum ve kuruluşlara atıfta bulunmaktadır. Bu kurumlar: Acara Turizm Departmanı, Hulo Belediyesi, Turist Rehberleri Derneği, Kültürel Mirası Koruma Organizasyonları, Beshumi Tatil Köyleri Geliştirme Organizasyonu ve Gürcistan Turizm Ajansıdır. Katılımcılar, bu kurumların bölgede sürdürülebilir turizmi geliştirmek için çalıştıklarını ancak daha fazla işbirliğine ve kapsamlı bir stratejiye ihtiyaç olduğunu söylediler. Bölgede kırsal turizmin gelişmesi için yapılan araştırmaların değerlendirilmesi ve geliştirilmesinin önemini belirtmekte fayda var. Görüşülen kişilerden alınan ifadelerden hareketle bölgede kırsal turizmin düzenlenmesi konusunda farklı görüşlerin olduğu söylenebilir. Bazı metinler, Acara Turizm ve Tatil Köyleri Departmanının bölgede turizm sektörünün lideri olarak hareket ettiğinden ve kırsal turizmin gelişmesine önemli katkı sağladığından bahsetmektedir. Ayrıca Acara Turizm ve Tatil Köyleri Dairesi Başkanlığı, Hulo Belediyesi ve Kültürel Anıtları Koruma Teşkilatı gibi kurumların Hulo ilçesinde turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve kaynakların verimli kullanılması için stratejik bir ittifak oluşturduğu söyleniyor. Yerel kalkınma grupları, kırsal turizmi sadece bölgede değil, ilçede de teşvik etmede başarılıdır. Doğrudan sorumluluğu kırsal turizmin sürdürülebilir gelişimini sağlamak olacak olan belirli bir devlet kurumuna ihtiyaç duyulduğu da dikkate değerdir.

Bütçe konusuna geldiğimizde, turizmin oldukça geniş bir alanı kapsadığı ve hemen hemen tüm sektörleri içerdiği bilinmektedir. Bu nedenle, iç turizme ayrılan harcamaların yeterliliği hakkında sorulan sorunun cevabı, farklı düşünceler arasında ayrılmaktadır. Bazıları, iç turizmin gelişimi için ayrılan fonların yeterli olduğuna inanırken, bazıları yeterli olmadığını söylemektedir. Bununla birlikte, mevcut bütçenin yetersiz olmasına rağmen, bölgenin turizm potansiyelini tam olarak değerlendirmek için daha fazla finansal kaynağa ihtiyaç olduğu konusunda genel bir fikir birliği vardır. Sürdürülebilir bir turizm endüstrisi yaratmak için bütçenin etkin kullanımı konusunda çalışmalar yapılmaktadır. Görüşülen 15 kişinin çoğunluğuna göre, Hulo ilçesi iç turizmin geliştirilmesine yönelik çeşitli planlar, stratejiler ve girişimler gerçekleştirmektedir. Bu planlar arasında, bölgenin tarihi ve kültürel değerlerinin genç turistlere tanıtılmasına yönelik ücretsiz tanıtım turları, bilgilendirici ziyaretler ve kırsal turizm ile yerel kültür ve geleneklere odaklanan TV programları yer almaktadır. Bölge ayrıca çeşitli reklam kampanyaları yürütmekte ve cazibe merkezlerini tanıtmak ve daha fazla ziyaretçi çekmek için etkinlikler düzenlemektedir. Hulo ilçesi, kırsal turizm faaliyetlerini teşvik etmek için "Köyde Bir Gün" gibi televizyon programlarını kullanmaktadır. İlçe ayrıca doğal kaynakları korumak ve daha fazla turist çekmek için sürdürülebilir turizm faaliyetlerini teşvik etmektedir. Turizmin tanıtılması için çeşitli projeler geliştiren ilçede, "Tanı ve Tanıt" projesi ile bölgenin turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve iç turizmin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bölgenin turistik çekiciliklerini ve kültürel değerlerini tanıtarak turistler için daha cazip hale getirilmesi hedeflenmektedir. Sonuç olarak, Hulo ilçesi turizm potansiyelini artırmak için çeşitli planlar ve stratejiler uygulamaktadır. Ancak, bölgenin turizm potansiyelini tam olarak değerlendirmek için daha fazla finansal kaynaklara ihtiyaç duyulmaktadır. Turist güvenliği konusunda ise Acara bölgesinde ciddi bir tehdit bulunmamakta ve turistlerin güvenliği için çeşitli önlemler alınmaktadır.

BÖLÜM 6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Gürcistan Acara bölgesinin kırsal turizm potansiyeli ve stratejilerinin değerlendirilmesi: Hulo ilçesi örneği amacıyla yapılan bu çalışma sonuç ve öneriler kısmı; yapılan araştırmadan elde edilen bulguların özetlenmesi, elde edilen bulgulara dayanarak araştırma hipotezleri ve amaçları bağlamında çıkarılan sonuçlar ve geliştirilen örnekler şeklinde organize edilmiştir.

Kırsal turizm, doğal yaşamın ve tarımsal değerlerin öne çıktığı bir turizm türüdür. Bu turizm türü, kırsal alanlarda sosyo-ekonomik kalkınmayı destekleyen bir araç olarak benimsenmektedir. Kırsal turizm, turistlerin sakin ve doğal bölgelere olan ilgisiyle hızla gelişmiş ve tercih edilir hale gelmiştir. Kırsal turizm, sadece ekonomik faydalar sağlamakla kalmaz, aynı zamanda yerel kültürün korunması ve doğal çevrenin desteklenmesine de katkı sağlar. Bu turizm türü, yerel ekonomilerin canlanması, göçün önlenmesi ve sosyo-ekonomik kırsal kalkınmanın desteklenmesi gibi olumlu etkileriyle bilinir. Kırsal turizm, çiftlik turizmi, yeşil turizm ve tarım turizmi gibi alt türlerle çeşitlilik gösterir. Kırsal turizm, turistlere doğal güzellikleri deneyimleme, yerel kültürü keşfetme ve sakin bir ortamda dinlenme gibi fırsatlar sunar. Tatilciler, yerel özellikleri, yöresel lezzetleri ve müzikleri deneyimleyerek özgünlük arayışlarını tatmin eder. Kırsal turizm, geleneksel turizm anlayışının yanı sıra yeni turizm trendlerine de uyum sağlayabilen esnek bir turizm türüdür. Bu turizm türü, doğal ve kültürel zenginlikleri birleştirerek turistlere unutulmaz deneyimler sunar. Aynı zamanda yerel ekonomilere istihdam ve gelir fırsatları yaratır. Kırsal turizm, doğal yaşam ve tarımsal değerlere olan ilginin bir sonucu olarak gelişen bir turizm türüdür. Ekonomik, sosyal ve çevresel faydalarıyla dikkat çekerken, turistlere benzersiz deneyimler sunar ve yerel ekonomilere katkı sağlar. Bu turizm türünün teşvik edilmesi ve desteklenmesi, sürdürülebilir kalkınma ve yerel toplulukların refahı için büyük önem taşımaktadır.

Acara, Gürcistan'ın güneybatısında bulunan bir özerk cumhuriyettir. Batum şehri bu bölgenin idari merkezidir. Acara, Batum, Hulo, Keda, Kobuleti ve Şuahev

belediyelerinden oluşur ve 333 köye ev sahipliği yapar. Bölgenin en yüksek zirvesi Kanlı Dağı'dır ve 3007 metrelik yüksekliğiyle dikkat çeker. Acara, diğer Gürcistan bölgelerinden farklı olan yemekleri, gelenekleri ve kültürüyle ayrılır. Bölgede 80'den fazla şarap türü üretilir. Ayrıca tütün, bağcılık, arıcılık, tarım ve hayvancılık gibi birçok alanda üretim yoğundur. Acara, yazlık ve kışlık tatil yerleriyle turizm açısından zengindir ve zengin bir flora ve fauna çeşitliliğine sahiptir. Batum Botanik Bahçesi gibi eşsiz bahçeler ve rezervler bu bölgede görülebilir. Botanik bahçesi, 1912 yılında kurulmuş olup 111 hektarlık bir alana yayılmaktadır ve 5000'den fazla bitki türünü barındırır. Acara'da kırsal turizm, dağ turizmi, deniz turizmi, kültürel turizm, tarihsel turizm, gastronomi turizmi, eko turizm, iç turizm ve macera turizmi gibi çeşitli turizm türleri yaygındır.

Hulo ilçesi, Acara Özerk Cumhuriyeti'nde bulunan bir ilçedir. İlçe dağlık bir coğrafyaya sahiptir. Hulo, zengin doğal kaynaklara sahiptir ve gelişmiş bir altyapıya sahiptir. Tarım sektörü ilçenin ekonomisinde önemli bir rol oynar ve hayvancılık ile bitkicilik faaliyetleri öne çıkar. Hulo, turizm potansiyeli yüksek bir ilçedir ve kırsal turizm, dağ turizmi, eko turizm, dini turizm, rafting, kampçılık ve gastronomi turizmi gibi farklı turizm seçeneklerine ev sahipliği yapar. Ayrıca, ilçe sakinleri misafirperverlikleriyle tanınır ve ziyaretçiler tarım işlerine katılarak öğrenme fırsatları bulabilirler.

Gürcistan'ın batısında Karadeniz kıyısında yer alan Acara bölgesi, Khulo ilçesi kırsal turizm faaliyetleri için oldukça uygundur. Acara'nın Khulo bölgesinde dağlar, göller, köyler, milli parklar, kültürel değerler, ekili ürünler, yöreye özgü gastronomi faaliyetleri, çok sayıda endemik bitki ve vahşi hayvan yaşamaktadır. Bölgede turizm potansiyeli oldukça zengindir. Kuş gözlemciliği, dağlarda trekking, botanik turları ve göllerin yakınındaki köyler gibi aktivitelerin yanı sıra, kırsal turizmin de merkezi olan köyler bulunmaktadır. Bölgede geleneksel demircilik ve el sanatları da önemli bir yer tutar. El dokumaları ve ahşap kesme gibi el sanatları turistler arasında oldukça popülerdir.

Bu çalışmanın amacı, Gürcistan'ın Acara bölgesine bağlı Hulo ilçesine bağlı köyün turizm potansiyelini ve ilçede kırsal turizmin geliştirilmesi için kullanılan stratejileri değerlendirmektir. Hulo ilçesi Acara bölgesinin en zengin ilçelerinden biridir. Tarım ve tarım bu ilçede gelişmiştir. Hulo, büyük bir turizm potansiyeline sahiptir ve tarihi, gezilip görülecek yerler bakımından zengindir. Eskinin yanı sıra zamanla yeni turistik

yerler de gelişiyor. Yeni gelişen turizm türleri kırsal, ekoturizm ve yayla turizmidir. Gürcistan'ın Hulo ilçesine bağlı köyünün turizm potansiyeli hakkında Türkçe yazılmış orijinal belge şu ana kadar yeniden formüle edilmedi. Bu çalışmanın ikinci amacı ise Hulo ilçesinin turizm potansiyeli hakkında yazılı bir kaynak oluşturmak ve uygulamaktır.

Kırsal turizm, geleneksel yaşam tarzlarının sürdürüldüğü, tarım ve ormanlık alanların yaygın olduğu kırsal bölgelerde gerçekleştirilen bir turizm faaliyetidir. Bu turizm türü, doğal özellikler ve kültürel miras gibi kırsal alanların sunduğu kaynakları kullanarak çeşitli turistik deneyimler sunar. Acara bölgesi, kırsal turizm için zengin fırsatlar sunan bir bölgedir. Eşsiz doğal güzellikleri, gelenekleri, çevresi, mutfağı ve misafirperverliğiyle dikkat çeker. Bölgede belirlenen turistik güzergahlar, hizmetlerin geliştirilmesi ve yerel halkın turizme dahil edilmesiyle turistlere keyifli bir deneyim sunulmaktadır. Ayrıca, Acara'da düzenlenen festivaller ve etkinlikler, turistlere kırsal bölgeleri keşfetme fırsatı verir. Gürcistan genelinde kırsal turizm potansiyeli yüksektir ve yerel halk, köklü kültürlerini koruyarak turistlere misafirperverlik göstermektedir. Ancak, doğanın korunması ve sürdürülebilir kullanımı önemlidir. Acara'nın turizm potansiyelini gerçekleştirmek için yatırımlar ve projeler hayata geçirilmelidir. Bu şekilde Acara, turistler için önemli bir destinasyon haline gelebilir. Acara bölgesi, zengin doğal ve kültürel kaynaklarıyla kırsal turizm için büyük bir potansiyele sahiptir.

Gürcistan'ın Acara bölgesindeki kırsal turizm potansiyelini ve stratejilerini değerlendiren çalışmalar, Khulo bölgesi üzerinde yapılan bir örnekleme dayanmaktadır. Khulo belediyesi yönetimi ile gerçekleştirilen görüşmeler ve sivil toplum kuruluşlarının bireysel anketleriyle toplam 15 kişinin katılımı sağlanmıştır. Bu çalışma, 7 ana araştırma sorusuyla öncelikli konulara odaklanarak yapılmıştır. Ancak, dikkate alınması gereken bir engelleyici faktör, yanıtlayıcılara yeterli sürenin verilmemiş olmasıdır, bu nedenle eksiksiz bir anket yapmanın zorluğu ortaya çıkmıştır.

Hulo ilçesinde turizm arz kaynaklarının geliştirilmesine yönelik stratejilerin tartışılması sonucunda, soruları katılımcılar tarafından ele alınmıştır. Bu sorulara verilen cevaplar doğrultusunda Khulo ilçesinin turizm açısından Gürcistan'ın en zengin bölgelerinden biri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hulo ilçesi, kırsal turizm açısından büyük bir potansiyele sahip bir bölgedir. Doğal güzellikleri, kültürel mirası ve tarihi yapılarıyla turistlerin ilgisini çekmektedir. Turistlerin en çok talep ettiği

çekicilikler arasında teleferik turları, manastırlar, kanyonlar, bisiklet turları, köyler, göller ve şelaleler yer almaktadır. Hulo ilçesinde turizm arz kaynaklarının geliştirilmesi amacıyla, "Shuamtoba", "Gandagana", "Exponatum" gibi köy şenlikleri düzenlenmektedir. Dağ şenlikleri ve turizm fuarları da düzenlenerek, bu etkinlikler aracılığıyla turistlerin ilgisinin çekilmesi hedeflenmektedir. Bu etkinlikler, bölgenin zengin kültürü ve yaşam tarzının tanıtılması açısından önem taşımaktadır. Ayrıca, turist turları, tanıtım gezileri ve bilinçlendirme çalışmalarıyla bölgenin farkındalığı artırılmaktadır. Gelecekte Acara bölgesinde kırsal turizmi güçlendirmek için doğal alanların korunması, turistik tesislerin inşası, eğitim programları ve yerel üreticilere destek gibi stratejiler planlanmaktadır. Uluslararası kuruluşlarla iş birliği yaparak eğitimler düzenlemek ve danışmanlık hizmetleri sunmak da hedeflenmektedir. Ayrıca, turistik ürünlerin ve aile otellerinin fiyatlarının kontrol edilmesi, yerel üreticilerin desteklenmesi ve yerel gastronomi ve kültürün tanıtılması gibi adımlar atılacaktır. Hulo ilçesi ve Acara bölgesi kırsal turizm açısından daha da gelişecektir. Bölgedeki turistik cazibe merkezlerinin korunması ve geliştirilmesi, etkili tanıtım faaliyetleri, sürdürülebilir kalkınma stratejilerinin benimsenmesi, turizm eğitimlerinin düzenlenmesi ve turizm yatırımlarına öncelik verilmesi gibi önemli adımlar, turizm sektörünün büyümesini destekleyecektir. Ayrıca, bölgenin uluslararası etkinliklere katılımı ve tanıtım çalışmalarının artırılması, turistlerin ilgisini çekecek ve bölgenin turizm potansiyelini daha da artıracaktır. Bu öneriler ve stratejiler doğrultusunda, Hulo ilçesi ve Acara bölgesi kırsal turizm alanında daha da güçlenecek ve ekonomik kalkınmayı destekleyecektir. Bölgenin doğal ve kültürel zenginliklerinin korunması, yerel halkın katılımının artırılması ve sürdürülebilir bir turizm anlayışının benimsenmesi, uzun vadede turizmin sürdürülebilir bir şekilde büyümesini sağlayacaktır. Bu çalışma, Hulo ilçesi ve Acara bölgesi için bir yol haritası sunmaktadır. Ancak, stratejilerin etkili bir şekilde uygulanması ve sürekli olarak gözden geçirilmesi önemlidir. Bölgedeki yerel yönetimler, turizm sektörü paydaşları ve toplumun genelinde iş birliği ve iş birliği ruhuyla hareket ederek, kırsal turizmin geliştirilmesine yönelik adımlar atılmalıdır. Sonuç olarak, Hulo ilçesi ve Acara bölgesi, zengin turistik kaynakları ve doğal güzellikleriyle kırsal turizm açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Stratejik planlama, sürdürülebilirlik ve yerel katılım odaklı çalışmalarla bölgenin turizm potansiyeli daha da geliştirilebilir.

Gelecekte, Acara Bölgesi'nin turistik arz kaynaklarının tanıtımı için farklı tanıtım ağı veya stratejileri düşünebilir. Örneğin, yerel etkinliklere daha fazla odaklanma, bölgede düzenlenen festivallerin tanıtımı, doğa ve macera turizmine yönelik özel paketler oluşturma, turistlerin deneyimlerini paylaşabilecekleri interaktif platformlar oluşturma gibi farklı stratejiler düşünülebilir. Bu tür yenilikçi yaklaşımlar, bölgenin turizm potansiyelini daha da artırabilir. Sonuç olarak, kırsal turizmin sürdürülebilir ve başarılı bir şekilde gelişmesi için yerel kaynakların korunması, iş birliği ve ortaklıkların güçlendirilmesi, sürdürülebilirlik ilkesinin benimsenmesi ve turist deneyimi odaklı bir yaklaşım önemli faktörlerdir. Bu şekilde, kırsal turizm Gürcistan'ın diğer bölgelerinde, Türkiye'de ve diğer ülkelerde büyük potansiyele sahip bir sektör haline gelebilir. Hulo ilçesi kırsal turizminin diğer bölgelerle rekabet edebilmesi mümkün görünmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcılar Hulo ilçesinin turizm açısından diğer ilçelere göre daha gelişmiş olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum, Hulo ilçesinin potansiyelini doğru şekilde değerlendirerek diğer bölgelerle rekabet edebilme şansı olduğunu göstermektedir. Hulo ilçesinin diğer bölgelerle rekabet üstünlüğü sağlaması için bazı stratejiler önerilmektedir. Öncelikle, doğal, tarihi ve kültürel zenginliklerin doğru bir şekilde kullanılması önemlidir. Bu zenginliklerin turizm açısından potansiyelini maksimize etmek, bölgenin cazibesini artırarak diğer bölgelerle rekabet edebilme şansını artıracaktır. Bununla birlikte, turizm altyapısının geliştirilmesi ve nitelikli iş gücü yetiştirilmesi gerekmektedir. İyi bir turizm altyapısı, turistlerin rahat ve memnuniyetle seyahat etmelerini sağlayacak ve bölgenin turizm potansiyelini artıracaktır. Hulo ilçesindeki 79 köy, turizm potansiyeli açısından önemli bir kaynak olarak değerlendirilebilir. Farklı turizm rotaları oluşturularak ziyaretçilerin ilgisini çekmek mümkündür. Bu köylerdeki doğal güzellikler, kültürel etkinlikler ve yerel deneyimler, turistlerin ilgisini çekecek ve bölgenin turizm çeşitliliğini artıracaktır. Hulo ilçesi kırsal turizminin diğer bölgelerle rekabet edebilmesi için doğal, tarihi ve kültürel zenginliklerin etkin bir şekilde kullanılması, turizm altyapısının geliştirilmesi, nitelikli iş gücü yetiştirilmesi ve köylerdeki turizm potansiyelinin değerlendirilmesi önemli adımlardır. Ayrıca, bölgedeki turizm hizmetlerinin kalitesinin artırılması ve kaynakların en iyi şekilde kullanılması, Hulo ilçesinin turizm potansiyelini artırarak diğer bölgelere karşı rekabet üstünlüğü sağlamasına yardımcı olacaktır.

Hulo ilçesi için yapılan araştırmalar, sürdürülebilir turizm potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, çeşitli stratejiler ve politikalar önerilmektedir. Araştırmanın sonuçlarına dayanarak, Hulo ilçesinde sürdürülebilir turizmin geliştirilmesi için aşağıdaki öneriler sunulmaktadır: Strateji ve Politika Geliştirme: Hulo ilçesi için kapsamlı bir sürdürülebilir turizm stratejisi ve politikası oluşturulmalıdır. Bu strateji, kırsal turizmi teşvik etmeyi, yerel kùltürün korunmasını, çevresel sürdürülebilirliği ve yerel halkın katılımını desteklemeyi hedeflemelidir. Altyapı Geliştirme: Turizm altyapısı geliştirilmeli ve iyileştirilmelidir. Ulaşım, konaklama, su kaynakları ve diğer temel altyapı olanakları sağlanmalıdır. Turistik rotaların belirlenmesi ve işaretlenmesi, turistlerin ilçedeki doğal ve kùltürel değerleri kolayca keşfedebilmelerini sağlayacaktır. Yerel Kùltürün Tanıtımı: Hulo ilçesinin zengin kùltürel mirası tanıtılmalı ve korunmalıdır. Yerel festivaller, el sanatları sergileri, geleneksel dans ve müzik etkinlikleri düzenlenmelidir. Bu şekilde, turistlere otantik bir deneyim sunulurken, yerel halkın kùltürel değerlerine de destek verilmiş olunur. Çevresel Sürdürülebilirlik: Doğal kaynakların korunması ve çevresel sürdürülebilirlik önlemlerinin alınması büyük önem taşır. Enerji ve su tasarrufu, atık yönetimi, doğal alanların korunması ve biyolojik çeşitlilikten kaynaklanan etkilerin azaltılması gibi konular üzerinde çalışılmalıdır. Yerel Halkın Katılımı: Yerel halkın turizm sektöründe aktif rol oynaması teşvik edilmelidir. Eğitim programları, istihdam olanakları, girişimcilik destekleri ve iş birlikleri sağlanarak yerel halkın turizm faaliyetlerine dahil olması sağlanmalıdır. Ayrıca, yerel halkın fikirleri ve ihtiyaçları önemsenmeli ve karar alma süreçlerine katılımları teşvik edilmelidir. Turist Eğitimi: Turistlere çevre ve kùltürel hassasiyet konularında eğitim verilmelidir. Turistlerin doğal alanlara ve yerel kùltüre saygı göstermeleri, çevresel etkileri azaltmaları ve yerel ekonomiye katkıda bulunmaları konusunda bilinçlendirilmelidir. İş Birlikleri: Devlet-özel sektör iş birlikleri güçlendirilmeli ve turizm sektöründeki tüm paydaşlar arasında işbirliği ve koordinasyon sağlanmalıdır. Bu iş birlikleri, kaynakların etkin kullanımını, sürdürülebilirlik politikalarının uygulanmasını ve turizm deneyiminin geliştirilmesini destekleyecektir. Hulo ilçesindeki sürdürülebilir turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve bu önerilerin uygulanması, ilçenin doğal ve kùltürel kaynaklarının korunmasını sağlayacak, yerel ekonomik kalkınmayı destekleyecek ve turistler için unutulmaz deneyimler sunacaktır. Bu önerilerin, diğer bölgeler, Türkiye ve dünya genelinde kırsal turizm alanında benzer çalışmalar yapan yerler için de faydalı olabileceği düşünölmektedir.

Araştırmada, Acara bölgesindeki kırsal turizmin gelişmesi için mevcut örgütlenme modelinin yeterli olduğunu ve daha fazla işbirliği, koordinasyon ve kapsamlı stratejilere ihtiyaç duyulduğu sonucuna varılmıştır. Katılımcılar, Acara Turizm Dairesi, Hulo Belediyesi, Turizm Rehberleri Derneği, Kültürel Mirası Koruma Kuruluşları, Beshumi Tatil Köyleri Geliştirme Örgütü ve Gürcistan Turizm Ajansı gibi kurumların bölgede turizmin gelişimine katkı sağladığını belirtmiştir. Ancak, kurumların çalışmalarının yeterli olup konusunda bir değerlendirme yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Acara bölgesinde kırsal turizmin gelişmesi için önerilen etkili örgütlenme stratejileri şunlardır: İş birliği ve koordinasyon: Ulusal ve yerel kurumlar arasında daha fazla iş birliği ve koordinasyon sağlanmalı, ortak bir vizyon ve strateji oluşturulmalıdır. Kapasite geliştirme: Çalışanların ve yerel halkın turizm konusunda kapasitelerinin geliştirilmesi için eğitim programları düzenlenmelidir. Turizm ürünlerinin çeşitlendirilmesi: Doğal güzellikler, kültürel etkinlikler, el sanatları, tarım ve gastronomi gibi alanlarda çeşitli turizm ürünleri geliştirilmeli ve çeşitlilik sağlanmalıdır. Bu önerilerin hayata geçirilmesiyle Acara bölgesinde kırsal turizmin potansiyeli artırılabilir ve sürdürülebilir bir kalkınma sağlanabilir. Aynı stratejiler, Türkiye'nin kırsal bölgelerinde ve diğer dünya ülkelerinde de kırsal turizm potansiyelini artırmak için uygulanabilir.

Hulo ilçesinde iç turizmin geliştirilmesi için çeşitli stratejiler önerilmektedir. Bu stratejiler arasında bütçe tahsisinin artırılması, turizm altyapısının geliştirilmesi, eğitim ve iş birliği programlarının düzenlenmesi, yerel halkın turizme aktif katılımının teşvik edilmesi ve turizm gelirlerinin yerel ekonomiye dönüşmesi için destekleyici politikaların geliştirilmesi yer almaktadır. Araştırmada, Hulo ilçesinin turizm potansiyelini artırmak için çeşitli girişimlerin yapıldığı belirtilmiştir. Bu girişimler arasında ücretsiz tanıtım turları, bilgilendirme gezileri, televizyon programları, sergiler ve seminerler yer almaktadır. Ayrıca, sürdürülebilir turizm faaliyetlerini teşvik etmek amacıyla doğal kaynakların korunmasına önem verilmektedir. Önerilen stratejiler arasında, doğal güzelliklerin turizm potansiyelini kullanma, kırsal festivallerin düzenlenmesi, turizm rehberlerine eğitimlerin verilmesi gibi önlemler bulunmaktadır. Uçho köyünün turizm açısından büyük bir potansiyele sahip olduğu belirtilmektedir. Araştırma sonuçlarına göre bütçenin yeterli olmadığını söyleyebiliriz. Bununla birlikte, bütçe tahsisinin artırılması ve etkin kullanımı konusunda dikkat edilmesi gerekti

Araştırma sonuçlarına göre, Acara bölgesinde turizme yönelik güvenlik stratejileri ve çalışmaları yapılmaktadır. Bunlar, turistlerin güvenli taşımacılık, turistik yerlerde güvenlik önlemleri, polis ve turizm güvenlik birimlerinin varlığı ve turist bilgilendirme gibi konuları içermektedir. Turizm sektörü, güvenlik önlemlerine ve turistlerin güvenliğine önem vermektedir. Bu bağlamda, öneriler şunlardır: Güvenlik birimi ve polis teşkilatının aktif rol oynaması önemlidir, Güvenli taşımacılık hizmetleri, turistlerin seyahatlerini rahat ve güvenli bir şekilde yapabilmeleri için sağlanmalıdır, Turistik bölgelerde güvenlik önlemleri alınmalı ve güvenlik donanımı bulundurulmalıdır, Turistlere güvenlik konusunda bilgilendirme yapılmalı ve farkındalık oluşturulmalıdır, Teknolojik çözümler, turistlerin güvenliğini sağlamak ve iletişimi kolaylaştırmak için kullanılmalıdır, Turizm çalışanları ve rehberler, turistlerin güvenliği konusunda uygun eğitimden geçirilmelidir. Türkiye ve diğer dünya ülkeleri, bu önerileri kırsal turizm alanında güvenlik stratejilerini geliştirmek için kullanabilirler. Her ülkenin kendi koşullarına uygun stratejileri belirlemesi ve sürekli değerlendirme yapması önemlidir. Bu şekilde, turistlerin güvenliği sağlanabilir ve sürdürülebilir bir turizm endüstrisi oluşturulabilir.

Hulo ilçesinin turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve sürdürülebilir bir turizm geliştirilmesi için sunulan stratejiler oldukça olumlu adımlardır. Bu stratejiler doğrultusunda, Hulo ilçesi ve Acara bölgesi kırsal turizm açısından büyük bir gelişme potansiyeline sahip olabilir. Bununla birlikte, stratejilerin etkili bir şekilde uygulanması, yerel yönetimler, turizm sektörü paydaşları ve toplumun geneli arasında iş birliği ve işbirliği ruhuyla hareket etmeyi gerektirir. Hulo ilçesinin turizm açısından zengin bir potansiyele sahip olduğu ve diğer bölgelerle rekabet edebilecek seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bölgenin doğal güzellikleri, kültürel mirası ve tarihi yapıları turistlerin ilgisini çekmektedir. Teleferik turları, manastırlar, kanyonlar, bisiklet turları, köyler, göller ve şelaleler gibi çekicilikler turistlerin en çok talep ettiği aktiviteler arasında yer almaktadır. Hulo ilçesi turizm arz kaynaklarının geliştirilmesi için çeşitli stratejiler benimsenmektedir. Köy festivalleri, dağ festivalleri ve turizm fuarları gibi etkinlikler düzenlenmekte ve bu etkinlikler bölgenin kültürünü ve yaşam tarzını sergileyerek turistlerin ilgisini çekmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, turist turları, tanıtım gezileri ve bilinçlendirme çalışmalarıyla bölgenin farkındalığı artırılmaktadır. Doğal alanların korunması, turistik tesislerin inşası, eğitim programları ve yerel üreticilere destek gibi stratejiler gelecekte Acara bölgesinde kırsal turizmi

güçlendirmek için planlanmaktadır. Uluslararası kuruluşlarla iş birliği yapılarak eğitimler düzenlemek ve danışmanlık hizmetleri sunmak da hedeflenmektedir. Ayrıca, turistik ürünlerin ve aile otellerinin fiyatlarının kontrol edilmesi, yerel üreticilerin desteklenmesi ve yerel gastronomi ve kültürün tanıtılması gibi adımlar atılacaktır. Hulo ilçesi ve Acara bölgesi turizm açısından daha da gelişecektir. Turistik cazibe merkezlerinin korunması ve geliştirilmesi, etkili tanıtım faaliyetleri, sürdürülebilir kalkınma stratejilerinin benimsenmesi, turizm eğitimlerinin düzenlenmesi ve turizm yatırımlarına öncelik verilmesi gibi önemli adımlar turizm sektörünün büyümesini destekleyecektir. Bölgenin uluslararası etkinliklere katılımı ve tanıtım çalışmalarının artırılması da turistlerin ilgisini çekecek ve bölgenin turizm potansiyelini daha da artıracaktır.

Hulo ilçesi turizm açısından büyük bir potansiyele sahip olan bir bölgedir. Katılımcılar tarafından yapılan çalışmalar sonucunda, Hulo ilçesinin turizm açısından Gürcistan'ın en zengin bölgelerinden biri olduğu sonucuna varılmıştır. Bölgedeki doğal güzellikler, kültürel miras ve tarihi yapılar turistlerin ilgisini çekmektedir. Hulo ilçesi kırsal turizm açısından büyük bir potansiyele sahip olup, turistlerin en çok talep ettiği çekiciliklere sahiptir. Hulo ilçesinde turizm arz kaynaklarının geliştirilmesi için köy festivalleri, dağ festivalleri ve turizm fuarları gibi etkinlikler düzenlenmektedir. Bu etkinlikler, bölgenin kültürünü ve yaşam tarzını sergileyerek turistlerin ilgisini çekmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, turist turları, tanıtım gezileri ve bilinçlendirme çalışmalarıyla bölgenin farkındalığı artırılmaktadır. Gelecekte Acara bölgesinde kırsal turizmi güçlendirmek için doğal alanların korunması, turistik tesislerin inşası, eğitim programları ve yerel üreticilere destek gibi stratejiler planlanmaktadır. Bölgenin uluslararası kuruluşlarla işbirliği yaparak eğitimler düzenlemesi ve danışmanlık hizmetleri sunması da hedeflenmektedir. Ayrıca, turistik ürünlerin ve aile otellerinin fiyatlarının kontrol edilmesi, yerel üreticilerin desteklenmesi ve yerel gastronomi ve kültürün tanıtılması gibi adımlar atılacaktır. Hulo ilçesi ve Acara bölgesi kırsal turizm açısından daha da gelişecektir. Bölgedeki turistik cazibe merkezlerinin korunması ve geliştirilmesi, etkili tanıtım faaliyetleri, sürdürülebilir kalkınma stratejilerinin benimsenmesi, turizm eğitimlerinin düzenlenmesi ve turizm yatırımlarına öncelik verilmesi gibi önemli adımlar, turizm sektörünün büyümesini destekleyecektir. Bölgenin uluslararası etkinliklere katılımı ve tanıtım çalışmalarının artırılması, turistlerin ilgisini çekecek ve bölgenin turizm potansiyelini daha da artıracaktır. Bu

öneriler ve stratejiler doğrultusunda, Hulo ilçesi ve Acara bölgesi kırsal turizm alanında daha da güçlenecek ve ekonomik kalkınmayı çok daha sağlam bir temel üzerine oturacaktır. Bu, bölgenin ekonomisine önemli bir katkı sağlayacak ve yerel halkın yaşam standartlarını yükseltecektir. Bununla birlikte, sürdürülebilirlik de büyük bir öneme sahiptir. Bölgedeki doğal kaynakların korunması ve çevresel etkilerin en aza indirilmesi için önlemler alınmalıdır. Doğal parklar, koruma alanları ve biyoçeşitlilik merkezleri gibi korunan bölgeler oluşturulmalı ve turizm faaliyetleri bu alanlara zarar vermeden sürdürülmelidir. Ayrıca, enerji verimliliği ve atık yönetimi gibi çevresel uygulamaların teşvik edilmesi de önemlidir. Hulo ilçesi ve Acara bölgesi aynı zamanda yerel halkın katılımını da teşvik etmelidir. Yerel halkın turizm sektöründen doğrudan fayda sağlaması ve kültürel miraslarını koruması önemlidir. Bu, yerel halkın turizm işletmelerine sahip olmasını teşvik etmek, el sanatları ve geleneksel ürünlerin pazarlanmasını desteklemek ve turizm eğitime erişimi artırmak yoluyla gerçekleştirilebilir. Son olarak, bölgenin uluslararası pazarda tanıtımı da büyük bir öneme sahiptir. İyi planlanmış pazarlama stratejileri ve etkili tanıtım faaliyetleri, Hulo ilçesinin ve Acara bölgesinin turistler arasında daha fazla bilinirlik kazanmasını sağlayacaktır. Diğer turizm destinasyonlarıyla işbirliği yaparak, ortak pazarlama kampanyaları düzenleyerek ve dijital pazarlama araçlarını etkin bir şekilde kullanarak bölgenin turizm potansiyeli daha da artırılabilir. Hulo ilçesi ve Acara bölgesi, doğal güzellikleri, kültürel mirası ve misafirperverliğiyle ziyaretçileri etkileyen benzersiz bir turizm destinasyonudur. Yapılan planlama, yatırımlar ve işbirlikleri sayesinde, kırsal turizm sektörü büyümeye devam edecek ve bölgenin ekonomik kalkınmasına önemli bir katkı sağlayacaktır.

Bu çalışma ve araştırmalar, Hulo ilçesi ve Acara bölgesi hakkında çeşitli bilgi ve kavrayışlar sunmuşlardır. Bu çalışmalar, bölgenin turizm açısından büyük potansiyele sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Doğal güzellikleri, kültürel mirası ve turistik aktiviteleriyle bu bölge, turistler için oldukça cazip bir destinasyon olabileceğini göstermektedir. Aynı şekilde, bu araştırmalar, Hulo ilçesi ve Acara bölgesinde turizm sektörünün büyüme ve gelişme potansiyeline sahip olduğunu da göstermektedir. Bu durum, turizm sektöründeki istihdam ve gelir fırsatlarının artabileceği anlamına gelmektedir. Sürdürülebilir turizm ve çevresel koruma konuları da bu çalışmaların odak noktaları arasında yer almaktadır. Bölgedeki doğal kaynakların korunması, çevresel etkilerin minimize edilmesi ve yerel ekonomi ve kültürün gözetilmesi gibi

konular üzerinde durulmuştur. Bu bilgiler, turizm faaliyetlerinin çevresel etkilerini azaltma ve sürdürülebilirlik prensiplerini benimseme konusunda farkındalığı artırabilir. Araştırmalar ayrıca Hulo ilçesi ve Acara bölgesinde turizm stratejilerine odaklanmıştır. Tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin önemi, yerel halkın katılımının teşvik edilmesi, çevresel uygulamaların desteklenmesi ve turizm altyapısının geliştirilmesi gibi konular ele alınmıştır. Bu stratejiler, bölgenin turizm sektöründe büyüme ve rekabet gücünü artırmak için yol gösterici niteliktedir. Bu çalışma ve araştırmalar, genel anlamda turizm sektörü hakkında bilgi edinme ve ilgi duyulan konuları keşfetme fırsatı sunmuştur.

Bu çalışma 6 bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde giriş yapılmıştır. İkinci bölümde kırsal turizm konusu ele alınmış ve kırsal alan kavramı, kırsal turizm kavramı, dünyada kırsal turizmin gelişimi ve geleceği, kırsal turizm türleri (yayla turizmi, eko turizmi, av turizmi, çiftlik turizmi, rafting-akarsu turizmi, kültür turizmi, karavan-kamp turizmi, mağara turizmi, kuş gözlemciliği turizmi, agro-tarımsal turizm) detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Üçüncü bölümde Gürcistan Acara bölgesinin kırsal turizm stratejilerine odaklanılmıştır. Bu bölümde Gürcistan, Acara bölgesi ve Hulo ilçesi tanıtılmış, Acara bölgesindeki turizm potansiyeli ve kırsal turizm güçlendirme stratejileri incelenmiştir. Ayrıca, arz kaynaklarına yönelik stratejiler, tanıtıma yönelik stratejiler, sürdürülebilirlik stratejileri, örgütlenme stratejileri, iç turizm stratejileri, güvenlik stratejileri ve Gürcistan Acara bölgesinin kırsal turizm potansiyeline yönelik SWOT analizi yapılmıştır. Dördüncü bölümde araştırmanın materyal ve yöntemi detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Araştırmanın soruları, yöntemi, evreni, örnekleme ve veri toplama süreci ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. Ayrıca, kullanılan analiz teknikleri, mülakat sorularının hazırlanması ve uygulanması, araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği gibi konulara da değinilmiştir. Beşinci bölümde elde edilen araştırma bulguları sunulmuştur. Hulo İlçesi'nde turistik arz kaynaklarının geliştirilmesine yönelik stratejiler, Acara Bölgesi'nde turistik arz kaynaklarının tanıtımına yönelik stratejiler, Hulo İlçesi kırsal turizminin diğer bölgelerle rekabet üstünlüğü stratejileri, Hulo İlçesi için sürdürülebilir turizm stratejileri ve önerilebilir uygulama politikaları, Acara Bölgesi'nde kırsal turizm için etkili örgütlenme stratejileri, Hulo İlçesi'nde iç turizmin geliştirilmesi için önerilen stratejiler ve Acara Bölgesi'nde turizme yönelik güvenlik stratejilerine değinilmiştir. Altıncı ve son bölüm olan "Sonuç ve Öneriler" bölümünde çalışmanın genel bir özeti verilerek, elde edilen bulguların ve araştırmanın

sonucunun değerlendirilmesi yapılmıştır. Ayrıca, alışma kapsamında ortaya çıkan öneriler ve gelecekte yapılabilecek çalışmalara ilişkin öneriler sunulmuştur. Bu çalışmada her bölümde çeşitli tablo ve şekiller kullanılmıştır, bunlar çalışmanın ilgili bölümlerinde detaylı olarak yer almaktadır.

KAYNAKÇA

- Abesadze, O. (2018). Gürcistan'da İç Turizmin Geliştirilmesi. *İvane Javakhişvili Devlet Üniversitesi Yayınları*, Tiflis.
- Abuselidze, M. (2019). Güney-Batı (Acara) Gürcistan'daki Yollar ve Yol Yapıları, Gürcistan, *Khichauri: Kutsal Tbel Abuseridze Gürcistan Patrikhanesi Eğitim Üniversitesi*.
- Avcıkurt, C. Köroğlu, Ö. (2008). Kırsal Turizm, Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, N. Hacıoğlu ve C. Ankara: *Avcıkurt Nobel Yayın Dağıtım*.
- Adamia, İ. (1967). *Gürcü Evlerin ilk türleri Acara'da*. Tiflis.
- Ağca, Y. (2016) Kırsal Turizm Potansiyeli: Kelkit Havzasındaki Niksar Örneği, *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*.
- Ahipaşaoğlu, S. Çeltek, E. (2006). Sürdürülebilir Kırsal Turizm, Ankara: *Gazi Kitabevi*.
- Akpur, A. Zengin B. (2019). İznik Gölü İle Çevresinin Kamp ve Karavan Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi, *Turizm ve Arastırma Dergisi Journal of Tourism and Research*.
- Akyüz, M. (2021). Ev Pansiyonculuğunun Geliştirilmesinde Kültürel Kimliği Koruma Stratejilerinin Rolü: *Kapadokya Örneği, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi*
- Andersoni, E. (2020). Gürcistan ve uluslararası anlaşmalar, 1918-1921. "*Mtsignobari*" yayınevi
- Anestis, K. (2011). Macaristan ve Yunanistan'da kırsal turizm gelişiminin karşılaştırmalı bir analizi, *African Journal of Business Management*.
- Anholt, S. (2007). Competitive Identity. *The New Brand Management for Cities and Regions*, Pallgrave Macmillan.
- Arat, T. Çalıklı, Y. (2018). Turizm Endüstrisinde Sürdürülebilir Kalkınma İçin Eko Turizmin Önemi, Konya'da Bir Araştırma, *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*.
- Arslaner, E. Günay EROL, (2017). Alternatif Turizmin Bazı Türleri Üzerine Bir Değerlendirme, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*.
- Arslan, K. Ersun, N. (2011). Turizmde Destinasyon Seçimini Etkileyen Temel Unsurlar ve Pazarlama Stratejileri, *Marmara Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*
- Avaliani, M. (2019). Gürcistan'da İnternet Pazarlama ve Gelişmesi, *Gürcistan Tbel Abuselidze Eğitim Üniversitesi*.

- Azam, A. Bose, S. (2010) Bangladeş'te Tur Destinasyonu Seçimini Etkileyen Faktörler: Ampirik Bir Analiz, *International Journal of Business and Management*.
- Babayev, E. (2016). Kırsal Turizme Kavramsal Yaklaşım, Kırsal Turizmin Önemi ve Etkileri: Türkiye Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Bagramyan, J. (2021). Ülkenin Turizm Gelişiminin Politika ve Stratejisinde Yer Pazarlamasının Rolü, Batumi: *Gürcistan Tbel Abuserisdze Eğitim Üniversitesi*.
- Beruchashvili, N. Elizbarashvili, N. (2003). Geography of Georgia- *Kitap I, Ortaokulun VIII. Sınıfının İsim Kitabı; "Messenger of Georgia" Yayınevi, Tiflisi*.
- Bakuridze, M. (2017). *Gezginin Günlüğü – Acara'daki Yeşil Göl*.
- Başol, C. (2021). Sultandağı İlçesinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma, *T.C. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı*.
- Batman, O. Uluşan, Y. (2010). Alternatif Turizm Çeşitlerinin Konya Turizmine Etkisi Üzerine Bir Araştırma, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Bilim, Y. Özgür, Ö. (2021). No "Over", Yes "Minimal"! Camp and Caravan Tourism, *Licenciada por Creative Commons 4.0 / Internacional*.
- Cana, S. (2021). Rural Tourism in İzmir: Social, Cultural and Economic Aspects on Potential and Existing Destinations, *Yaşar University Graduate School Master Thesis, Bornova, İzmir*.
- Coşkun, R. Altunışık, R. Yıldırım, E. (2019). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, *SPSS Uygulamalı, Sakarya Yayıncılık*.
- Chiarini, V. Duckeck, J, Jo D. Waele, J. D. (2022). *Global Perspective on Sustainable Show Cave Tourism, Geoheritage*.
- Çelik, S. (2018). Alternatif Turizm, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research*.
- Çiçinadze, D. (2021). Gürcü Külübe Sporlarının Geliştirme Stratejisi, Tiflis: *Gürcistan Bedeni Eğitim ve Spor Üniversitesi*.
- Çolak, O. (2009). Turistik Ürün Çeşitlendirmeleri Kapsamında Kırsal Turizm ve Kırsal Turizm İşletmeciliği: Şirince Örneği. Aydın: *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm Ana Bilim Dalı*
- Demiray, M. (2006). Soğuk Savaş Sonrası değişen Güvenlik Stratejileri, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve idari Bilimler Fakültesi*.
- Demiray, H. (2022). Macera Turizmi Katılımcılarının Motivasyon ve Memnuniyetleri: Rafting Örneği, *T.C. Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi*.
- Dinç, K. O. (2022). İç Turizm ve Datça Yöresinde Bir Uygulama, *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*.
- Dinç, Y. Sabriye Çelik Uğuz, S.Ç. (2018). Ayhan Gökdeniz, Edremit Körfezi'nde Sürdürülebilir Turizm Politikaları Çerçevesinde Eko Turizm Uygulama Alanlar.

- Dolikashvili, L. ve Arabuli, K. (2021). Basics of Tourism, *State University of Georgia*, Tbilisi
- Egbali, N. Nosrat, A. B. ve Ali, S. S. (2011). Effects of Positive and Negative Rural Tourism (Case Study: Rural Semnan Province). *Journal of Geography and Regional Planning*.
- Ehlinaz Torun, E. (2013). Kocaeli Üniversitesi, Arslanbey Meslek Yüksekokulu, Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü, Kocaeli: *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*.
- Elriya, K. Childres, C. William, Kim, H. (2012). Place branding: creating self-brand connections and brand advocacy, *Journal of Product & Brand Management*
- Emekli, G. (2015). Dağlar, Dağcılık Ve Turizm, *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü*.
- Enukidze, O. (2020). Doğu Acara-Trialeti kıvrımlı sürünme kuşağının ön kısmının yapısal mimarisi: inceleme.
- Ganebashvili, N. (2019). Gürcistan Örneğinde Turizmin Stratejik Pazarlamasında Yatırımların Rolü. Gürcistan, Tiflisi: *Ivane Javakhishvili Tiflis Devlet Üniversitesi, İktisat ve İşletme Fakültesi*.
- Gülçubuk, B. (2005). Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, *Ders Notları*.
- Ghorgadze, N. (2020). Tarım turizmi ve misafirperverliğin geliştirilmesinde organik tarımın rolü, Gürcistan: *Gori Devlet Eğitim Üniversitesi*.
- Giguashvili, G. (2022). Major Challenges of Urban Tourism Development İn Georgia. *Globus An International Journal of Management and It A Refereed Research Journal*.
- Goginava, D. (2019). Tarihi ve kültürel mirasın kimliğinin korunmasında kitle turizminin etkisi, Gürcistan: *Ivane Javakhishvili Tiflis Devlet Üniversitesi*.
- Gogolidze, I. (2022). dünya siyaseti bağlamında Gürcistan; Batum örneğinde, *uluslararası bilimsel mesafeli konferans "Dil ve Kültür"*.
- Gossling S. Mattson (2002). Farm tourism in Sweden, Structure, Growth, Characteristics. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*.
- Green, J. (2012). New York: Advertising, *Publikished in 2012 by The Rosen Publishing Group, Inc*.
- Gurbuz, İ, B. (2010). Bursa İli Dağ Yöresinde Kırsal Turizmi Geliştirme Olanakları, *Türkiye'nin IX. Tarım Ekonomisi Kongresi*.
- Gürcistan: *Bilimsel Yayın Ansiklopedi* (2014).
- Gvincilia, M. (2013). Müzik Festivali- Kültürel Turizme Bağlı Olan Kaynağı. İş ve Ekonomi. IV. Uluslararası Konferansı.
- Gvarliani T.E., Borodin A.N. (2011). Belirli turizm türleri olarak kırsal ve tarımsal turizm. *Terra Economicus*.
- Hasaia, İ. (2015). İmereti Bölgesinde Kırsal Turizmin Geliştirme Perspektifleri. Gürcistan, Kutaisi: *Akaki Tsereteli Devlet Üniversitesi*.

- Hsi-Jui Wu, C. Rong-Da L. (2011). The relationship between white-water rafting experience formation and customer reaction: a flow theory perspective, *Tourism Management*.
- Ingram, G. (2002). Motivations of Farm Tourism Hosts and Guests in the South West Tapestry Region, Western Australia: A Phenomenological Study. *Indo-Pacific Journal of Phenomenology*.
- Irshad, H. (2010). *Rural Tourism-An Overview*.
- İremadze, A. (2021). Acara'da Hristiyanlık, *Gürcistan Patrikhanesi Aziz Tbel Abuseridze'nin adını taşıyan Eğitim Üniversitesi, Khichauri*.
- Japaridze, O ve diğerleri. (1970), Gürcistan, Tiflisi: *Essays on the history of Georgia, cilt*.
- John Pratt, (2022). Sürdürülebilirliğin Anlamı, Kurumsal Sürdürülebilirliğin Gelişiminin Zaman Çizelgesi. Gürcistan, Tiflisi: *way2sustainability*, (<https://ka.nsp-ie.org/sustentabilidad-3351>).
- Kapferer, Jean Noël. (2013) Markaları yeniden icat etmek: Bildiğimiz markaların sonu, Proje: stratejik marka yönetimi.
- Karacaoğlu, K. (2021). Makro Perspektiften Turizm Stratejileri, Ankara: *Detay Yayıncılık*.
- Karataş, Z. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (2015). *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi. Cilt 1, Sayı 1*.
- Kaya, F. (2018). Reklam ve Pazarlama Stratejileri: Bir Reklamda Olması Gerekenler, *Mecmua Uluslararası Sosyal Bilimler Üniversitesi*.
- Kekelidze, Ş. (2019). Gürcistan'da medya turizmi gelişme eğilimleri (Acara bölgesinde araştırma), *Gürcistan Patrikhanesi Kutsal Tbel Abuserisdze Üniversitesi, Gürcistan, Kiçauri*.
- Kendir, H. Konaklama İşletmelerinde Çalışan İşgörenlerin Örgütsel Yaratıcılık Algıları, Afyonkarahisar İli Örneği, *Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi*.
- Kiladze, P. (2020). Gürcistan'da Turizm Politikası, Gürcistan, Hiçauri: *Tbel Abuselidze Eğitim Üniversitesi*.
- Kodağ, D. Eröz, S.S. (2012). Kırsal Turizm ve Kültürel Turizm Bütünleşmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*.
- Kodua, E. (2004). Sosyal ve Siyaset Terimlerin Sözlüğü, Tiflis: *Logos Press Yayınları*.
- Koperia, L. (2012). Tiflis: *Özel Sosyal Sorumluluğu*.
- Kozak, M. A. Bahçe, S. (2009). *Özel İlgi Turizmi*. Ankara: *Detay Yayıncılık*.
- Kulagina, E.V. Mayevsky, D.P. Proncheva, O. (2012). Kırsal Bölgelerin Sürdürülebilir Kalkınmasının Bir Faktörü Olarak Turizm Kümeleri. *Omsk Devlet Hizmet Enstitüsü*.
- Kurnia, I. Arief, Mardiasuti, A. Hermawan, R. (2021). Java, Endonezya'da kuş gözlemciliği için kentsel peyzajdaki kuş çeşitliliği potansiyeli, *Biodiversitas* 22.

- Küçükşahın, A. Önder, E. Tahminciler E. Dinçer, D. (2008). *Türkiye'nin Güvenlik Strateji Belgesi Nasıl Hazırlanmalıdır?*
- Kwikvinia, R. (2015). Gürcistan Florası ve Faunası, Tiflis'teki *Vazha Pşavela N87 devlet okulunun coğrafya öğretmeni*.
- Liu, A. (2006). *Tourism in Rural Areas: Kedah, Malaysia*. Tourism Management.
- Liparteliani, I. (2022). "Gürcistan'ın 100 tesisi", *Gürcistan: "Clio" yayınevi*.
- Lomidze, A. (2019). Turizmin entegre ve sürdürülebilir gelişimi Katılımcı yaklaşımlar, *Ivane Javakhishvili Tiflis Devlet Üniversitesi, Yüksek lisans Tezi, Tiflisi*.
- Machitadze, B. (2019). *Gürcistan'ın jeopolitik konumu ve Kuzey Atlantik İttifakı (NATO)*.
- Magradze, K. (2019). *Sivil Toplum Kuruluşları için Halkla İlişkiler Rehberi*, Tiflis.
- Mamuladze, G. Beridze, İ. (2020). *Yer markalaşması (Acara Turizm Bakanlığı örneğinde)*, yenilikçi ekonomi ve yönetim bağlamında reklam ve halkla ilişkiler faaliyetlerinin rolü.
- Marşava, K. Kikoria, G. (2018). Turizm Gelişimi Ve Ekonomi Artırması. Gürcistan'da İstatistik Verileri. *Tiflis: Universalı Yayınları*.
- Meydan, S. U. Baykan, E (2007). Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkiler, *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Mulwa, J. (2018). Turizm Destinasyonlarında Emniyet ve Güvenlik: Destinasyon Rekabetçiliği Belirleyicileri ve Batı Kenya Devresindeki Destinasyon Rekabetçiliği Nexus'taki moderatör rolü, *International Journal of Research in Management & Business Studies*.
- Naghtaidze, G. (2020). Georgia'da macera turizmi ve parkur düzenlemesindeki trendler, Tiflis: *Ilia State University*.
- Nur, F. Budak, Ç. (2021). Doğal Peyzajların Turizm Açısından Ekonomiye Katkıları: Bursa Sadağı Kanyonu ve Çevresi Örneği: *T.C. Bartın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*.
- Okrotsvaridze, A. (2011). Magda Vadachkora, Lali Okrotsvaridze, Turizm ve Konaklama İşletmeciliği, Tiflis.
- Öksüzi, A. Beyazlı, D. Aydemir, S. Sulak, B. (2014). 14. Ulusal Bölge Bilimi ve Planlama Kongresi Bölge Bilimi Türk Milli Komitesi & İTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, *Kırsal Alan Sınıflaması: Ülkesel Boyut*, İstanbul.
- Özer, O. Adabalı, M. M. (2021). Av Turizminde Yabancı TV'nin Türkiye'deki Yerli Turist Avcılarının Tutumlarına Yönelik Etkileri, *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*.
- Özer, O. (2020). Türkiye'nin Av Turizmi Potansiyeli Konusunda Bir Değerlendirme. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*.
- Özkoç. A. G. (2021). Dığ, Makro Perspektiften Turizm Stratejileri, Ankara: *Detay Yayıncılık*.

- Palavandişvili, N. (2013). Turizm İşletmeciliği ve İşleyişinin Normatif Düzenlemesi, Turizmin Gelişmesi İçin Önemli Bir Ön Koşul Olarak, ‘‘Business and Legislation’’ dergisi.
- Partenadze, K. (2017). Buzlanmış Nurigeli Gölü, *İnternet Gazetesi Terpnes News*.
- Richards, G. (2001). Cultural Attractions and European Tourism, New York: *Cabi Publishing*.
- Ries, L. (2002). The Fall of Advertising and Rise of PR, *From the bestselling authors of the 22 immutable laws of branding*.
- Sadık, G. (2018). Bibliometric Profile of Postgraduate Thesis of Cultural Tourism, *Journal of Business in The Digital Age*.
- Sadunashvili, M. (2019). Uluslararası pazarda Gürcü turist potansiyelinin tanıtımına yönelik stratejiler, *Kafkas Uluslararası Üniversitesi*.
- Sarı, G. (2010). Seyahat Acentelerinin İç Turizme Yönelik Uyguladıkları Halkla İlişkiler Faaliyetlerinin Tanıtımadaki Yeri ve Manavgat A Grubu Seyahat Acenteleri Örneği, *T.C. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü, Konya*.
- Seongseop, S. Kim, K. M. (2008). Jungwoong Park and Yingzhi Guo, Cave Tourism: Tourists’ Characteristics, Motivations to Visit, and the Segmentation of Their Behavior, *Asia Pacific Journal of Tourism Research, Vol. 13, No. 3, September*.
- Sırıklı, G. (2021). Kırsal Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü: Trabzon İli Çankaya İlçesi, Uzungol Örneği. *T.C. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Samsun*.
- Skrinnik, E.B. (2022). Rusya’da kırsal turizm gelişimi kavramı, *Uluslararası Bağımsız Yatırım Politikası Analizi Enstitüsü*.
- Smirnova, A. (2022). *Benzersiz olan, Nurigeli Gölü. Batum*.
- Soykan, F. (1999). Doğal Çevre ve Kırsal Kültürle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm, *Anadolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*.
- Soykan, F. (2003). Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmi için Önemi, *Ege Coğrafya Dergisi*.
- Stephen, P. Coulter, M. (2018). Management, Fourteenth Edition, *Pearson Education*.
- Şahin, M. (2021). *Türkiye’de Kırsal Kalkınma Politikaları ve Projelerinin Yönetim Sorunsalı*.
- Şalamberidze, M. (2022). Pandemi Sonrası Turizm Sektörünün Yeniden Kalkınması. Gürcistan, Kutaisi: *Akaki Tsereteli Devlet Üniversitesi Yayınları*.
- Şalamberidze, M. (2022). Pandemi Sonrası Turizm Sektörünün Yeniden Kalkınması. Gürcistan, Kutaisi: *Akaki Tsereteli Devlet Üniversitesi Yayınları*.
- Şengelia, T. İş Temelleri, (2016). Tiflis: *Universal Yayınları*.
- Şenol, F. (2011). Kamp ve Karavan Turizmi. N. Hacıoğlu ve C. Avcıkurt (Ed.) içinde, Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Ankara: *Nobel Yayıncılık*.
- Shvelidze, D. (2014). Gürcistan: *Bilimsel Yayın Ansiklopedisi, Cilt III.-Thb., 458*

- Tabidze, K. (2019). Gürcistan'da ekoturizmin gelişme potansiyeli ve ekonomi üzerindeki etkisi, *Doğu Avrupa Üniversitesi Tiflis 0178*, Gürcistan Haziran.
- Taş, D. (2021). Kırsal Turizm Kapsamında Ağrı İlinin Arıcılık Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi, *T.C. Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı*.
- Tavdgiridze, N. (2019). *Tago – Teleferiği İle Dünyaya Bağlı Eşsiz Bir Köy*. Batum.
- Tchetchik, A. Fleisher, A. & Finkelshtain, I. (2006) "Rural Tourism: Development, Public Intervention and Lessons from the Israeli Experience". *Hebrew University of Jerusalem Department, Discussion Paper*.
- Tekindal, M. Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi, 20 (1), 153- 182*.
- Torun, E. (2013). Kırsal Turizmin Bölge İnsanına Katkıları. Kocaeli Üniversitesi, Arslanbey Meslek Yüksekokulu, Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü, Kocaeli: KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 15 (24): 31-37, 2013.
- Tosun, C. Şahin, S.Z. (2006). Gelişen ve Değişen Eğilim: Ekoturizm, *II. Balıkesir Turizm Kongresi*.
- Tsetskhladze, M. Tsiklashvili, N. (2020). Turizmin Geliştirme Örgütü Acara'da. Gürcistan, *Batumi: Batum Şota Rustaveli Devlet Üniversitesi*.
- Tsitsishvili, I. (2021). *Gürcü sanatının tarihi*, Psar-Gonio Kalesi.
- Tuncer B, (2022). Coğrafi Perspektiften Kırsal Turizmin Kırsal Kalkınma Üzerine Etkileri: Muğla İli Örneği, *T.C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, İstanbul*.
- Usta, Ö. (2020). Turizm Genel ve Yapısal Yaklaşım, *Detay yayıncılık*.
- Ulusoy, H. (2015). Av Turizminin Kırsal Turizm Açısından Kırsal Kalkınma Üzerindeki Etkisinin İrdelenmesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Köyceğiz Meslek Yüksekokulu Ormancılık Bölümü, Muğla, *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*.
- Ulusoy, H. (2016). Muğla İli Av Turizminin İlin Ekonomisi ve Kırsal Kalkınması Üzerindeki Etkisinin İrdelenmesi, *International Journal of Social and Economic Sciences*.
- Ulusoy, H. (2005). Av Turizminin Kırsal Turizm Açısından Kırsal Kalkınma Üzerindeki Etkisinin İrdelenmesi, *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*.
- Vatsadze, İ. (2019). *The Rural Tourism - Essence and Development Perspective*, Tiflis.
- Vatsadze, İ. (2019). *Priority Trends in Usage of Potential for Rural Tourism Resource in Racha*, Tiflis.
- Vatsadze, I. (2019). Racha'da kırsal turizmin kaynak potansiyelini kullanmak için öncelikli yönergeler, *Ivane Javakhishvili Tiflis Devlet Üniversitesi*.
- Yavuz, A. (2010). Sürdürülebilir Kavramı ve İşletmeler Açısından Sürdürülebilir Üretim Stratejiler, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.

- Yücel, C. (2002). Turizmde Yükselen Değer: Ekoturizm, *Türsab Ar-Ge*.
- Zosidze, R. (2021). *Gürcistan'da turizm alanının gelişiminin özellikleri ve eğilimleri, A.R. of Acara. Örneğin.*
- Zosidze, R. (2021). *Acara AR örneği üzerine Gürcistan'da turizm alanının gelişiminin özellikleri ve eğilimleri.*
- Zosidze, R. (2021). Gürcistan'da Turizm Alanının Gelişiminin Özellikleri ve Eğilimleri (Acara Ö.C. örneğinde), *Gürcistan, Aziz Tbel Abuserisdze Eğitim Üniversitesi. Batum.*
- Whitley, S. C. Trudel, R. Kurt, D. (2018). Satın alma motivasyonunun algılanan tercih benzersizliği ve ürün çeşitliliği boyutu üzerindeki etkisi. *Journal of Consumer Research*.
- Woods, M. (2011) "Rural" *Routledge is an imprint of the Taylor & Francis Group, an informa business.*

İnternet Kaynakları

- Bliadze, M. (2015, 27 Ekim). Ekoturizm nedir? *Matsne internet gazetesi. Erişim adresi* <http://mastsavlebeli.ge/?p=1084>
- Ekstrem turlar: rafting. Erişim: 28. Ekim 2022, <https://travelingeorgia.ge/tour/255/>
- Unesco Dünya Mirası Merkezi Resmi adresii. 02, Kasım 2022. Erişim adresi <https://whc.unesco.org/en/faq/40>
- Kuş Gözlemciliği Nedir. (2022). *Hill Balfour İnternet Gazetesi. Erişim adresi* <http://www.hillsbalfour.com/news/birdwatching-tourism/>
- Gürcistan Ulusal İstatistik Servisi, Erişim tarihi: 09, Kasım 2022 <https://www.geostat.ge/ka>
- Gürcü Gezi Rehberi. Acara. Erişim tarihi: 15, Kasım 2022 <https://georgiantravelguide.com/ka/achara>
- Batum Botanik Bahçesi hoş geldiniz. (2019). *Batum Botanik Bahçesi resmi adresii. Erişim adresi* <http://www.bbg.ge/>
- Acara Kültür Varlıklarını Koruma Ajansı. (2017). Erişim adresi 2022 <https://ajaraheritage.ge/ge/locations>
- Acara Tarihine Genel Bakış. (2017). *Gürcistan'a Seyahat, Resmi sitesi. Erişim: 20, Kasım 2022* <https://dmo.ge/region/adjara/history/>
- Acara Turizm Başkanlığı, yıl bilgisi. (2015). *Acara Özerk Cumhuriyeti Hükümeti, Resmi sitesi. Erişim: 21 Kasım 2022* <http://adjara.gov.ge/branches/description.aspx?gtid=770864&gid=7>
- Gürcistan Ulusal İstatistik Servisi, Erişim: 29, Aralık 2022. <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/102/utskhoel-vizitorta-statistika>
- Kırsal Turizm. Resmi sayıfasi Dünya Turizm Örgütü (UNWTO). Erişim: 30, Aralık 2022. <https://www.unwto.org/rural-tourism>
- Polikarte Khvichiya, (2018, Haziran 15). *Resmi Sayıfasi Gürcistan'da Ziyaret Etmeniz Gereken 10 Güzel Şelale. Turebi Gazetesi. Erişim adresi,* <http://blog.turebi.ge/ka/blog/7867>

- Gürcistan Karting Federasyonu, Uluslararası Şeffaflık Gürcistan. Erişim: 18 Aralık 2022, <https://www.companyinfo.ge/ka/corporations/658616>.*
- Gürcü Otellerinde Kaç Oda Var? – İstatistik. (19, Haziran 2022). Business Media Georgia İnternet Gazetesi, Erişim adresi <https://bm.ge/>*
- Argo Teleferik. (2022). InfoBatumi Gazetesi. Erişim adresi <https://www.infobatumi.ge/places/sabagi-ro-argo/>*
- Gürcistan'da Yamaç Paraşütünün Gelişiminin Kısa Bir Tarihi, (21, Haziran 2021). Gürcistan'da Yamaç Paraşütü Derneği Resmi Sayfası, Erişim adresi <http://paragliding.ge/view.php?id=5>*
- Acara Turizm Bakanlığı, Londra Fuarı Çerçevesinde İş Toplantıları Düzenliyor (09.11.2022). Acara Özerk Cumhuriyeti'nin Birleşik Portalı. Erişim adresi <http://www.adjara.gov.ge/>*
- Birleşmiş Milletler (1987)Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu Raporu, Erişim adresi <https://www.are.admin.ch/are/en/home/media/publications/sustainable-development/brundtland-report.html>*
- Department Of Economic and Social Affairs. (2015). The 2030 Agenda for Sustainable Development. Retrieved from <https://sustainabledevelopment.un.org/>*
- Acara Turizm Ve Tatil Köyleri Dairesi'nin 3 Yıllık Raporu (27 Kasım 2015). Erişim adresi <http://adjara.gov.ge/branches/description.aspx?gtid=304931&gid=7#.Y4I9VXZBw2w>*
- Url-1 <<https://geotourism.ge/blog/tourism/cultural-tourism/>>, erişim tarihi 20.03.2022.
- Url-2 <<https://georgiantravelguide.com/ka/gonios-tsikhe/>>, erişim tarihi 19.12.2022.
- Url-3 <<https://visitajara.com/ka/s/>>, erişim tarihi 21.12.2022.
- Url-4 <<https://georgianmuseums.ge/>>, erişim tarihi 28.12.2022.
- Url-5 <<https://www.visitajara.com/ka/attractions-ajara>>, erişim tarihi 28.12.2022.
- Url-6 <<https://artinfo.ge/>>, erişim tarihi 29.12.2022.
- Url-7 <<https://gnta.ge/ge/?s=2018> />, erişim tarihi 02.01.2023.
- Url-8 <<https://www.interpressnews.ge/>>, erişim tarihi 04.01.2023.
- Url-9 <<https://www.undp.org/ka/georgia/our-focus/>>, erişim tarihi 08.01.2023.
- Url-10 <<https://www.economy.ge/?page=ssip>>, erişim tarihi 10.01.2023.
- Url-11 <<http://www.travelingeorgia.ge/>>, erişim tarihi 16.01.2023.
- Url-12 <<https://www.yrc.ge/events/5cdae1523aba5b1a546b1665> />, erişim tarihi 20.01.2023.
- Url-13 <<https://woofturkey.org/>>, erişim tarihi 29.01.2023.
- Url-14 <<https://apa.gov.ge/ge/protected-areas/cattestone/kintrishis-daculiteritoriebis-administracia/>>, erişim tarihi 27.01.2023.
- Url-15 <<https://www.visitbatumi.com/ka/type-of-tourism/eco-tourism/>>, erişim tarihi 08.02.2023